

Verpelét város

**ÖRÖKSÉGVÉDELMI
HATÁSTANULMÁNY**
-örökségvédelmi és régészeti munkarész-

2015. május

Készítette:

Régészet:

Kustár Rozália
régész –
néprajzkutató régészeti örökségvédelmi és muzeológiai szakértő

Örökségvédelem:

Dr. Vukov Konstantin
okl.építészmérnök,
műemlékvédelmi szakmérnök,
Forster-díjas
MÉK É 01-3776
és „műemléki értékek dokumentálása” szakértő* 21-022/2014

**ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI
MUNKARÉSZ**

TARTALOM

- I. Bevezető
- II. Verpelét közigazgatási területének régészeti kutatása
  - II. 1. Kutatástörténeti áttekintés
  - II. 2. Régészeti lelőhelyek Verpelét területén
  - II.3. Régészeti érdekű területek Verpelét határában
  - II. 4. Régészeti lelőhelyek Verpelét területén - Történeti áttekintés
- III. A településrendezési tervben előirányzott változtatások régészeti vonatkozásai és örökségvédelmi javaslattétel
- IV. Verpelét közigazgatási határában lévő régészeti lelőhelyek megóvása - összefoglalás
- V. Irodalmi hivatkozások
- VI. Nyilatkozat

MELLÉKLETEK

- 1. Nyilvántartott régészeti lelőhelyek Verpelét bel- és külterületén
- 2. Régészeti lelőhelyek Verpelét bel- és külterületén - térképdokumentáció
- 3. Régészeti lelőhelyek Verpelét bel- és külterületén - fotódokumentáció
- 4. Archív térképek
- 5. Ismert régészeti lelőhelyek Verpelét bel- és külterületén - áttekintő táblázat
- 6. Régészeti örökségre vonatkozó fogalomgyűjtemény

I. BEVEZETŐ

Verpelét város településszerkezeti tervéhez kapcsolódóan 2004-ben Fodor László régész készített régészeti állapotvizsgálatot, melyben ismertette a település határában lévő régészeti lelőhelyeket és összefoglalta a vonatkozó kutatástörténetet.

Az aktuálisan előírt felülvizsgálati kötelezettség mellett - mely kiemelten a rendezési eszközök régészeti hatásvizsgálatára irányul -, az elmúlt 10 év során történt számos jogszabályi változtatás, illetve a település határában ismert régészeti lelőhelyekről szerzett ismeretek gyarapodása is indokolja egy új régészeti örökségvédelmi hatástanulmány elkészítését.

*

A régészeti lelőhelyek és a műemlékek kulturális, történeti környezetünk részei, ezért a terület-, település- és tájfejlesztéssel valamint a terület- és településrendezéssel kapcsolatos beruházások tervezését a kulturális örökség védelmével összhangban kell végezni. A településfejlesztési koncepció, a településrendezési tervek és a helyi építési szabályzat elkészítésénél, ill. módosításánál a *kulturális örökség védelméről* szóló, többször módosított 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Kötv.) előírásait kell figyelembe venni, amelynek hatálya a műemlékekre és a régészeti emlékekre egyaránt kiterjed.

A 2001. évi LXIV. törvény legutóbb a 2014. évi CVI. törvény („A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény és az azzal összefüggő törvények módosításáról”) által került módosításra és 2015. január elsejétől hatályos. 2015. márciusában megjelent a Kötv. komplex végrehajtási rendeleté 39/2015 (III. 11.) Korm.r., amely — többek között - az örökségvédelmi hatástanulmány tartalmára is részletesen kitér.

A 2014. évi törvénymódosítás a 2001. évi örökségvédelmi törvény hatályba lépése óta megtörtént módosításokat rendezi, egységesíti, hivatkozza és törvényi erővel szabályozza az eljárásrendet *"abból a célból, hogy a nemzeti és az egyetemes történelem során felhalmozott kulturális örökség feltárásának, tudományos feldolgozásának, megóvásának, védelmének, fenntartható használatának és közkinccsé tételének törvényi feltételeit megteremtse; annak érdekében, hogy a nemzeti és az egyetemes kulturális örökség megőrzésére irányuló tevékenységeket szabályozza, a feladatokat meghatározza, és tovább egyszerűsítse, hatékonyabbá tegye a hatósági eljárásokat, illetőleg a kiemelkedő jelentőségű kulturális értékek állami tulajdonba kerülését elősegítse"*.

A törvénymódosítás indokoltsága az, hogy az **2001. évi LXIV. (örökségvédelmi) törvény** hatályba lépése óta számos lényegi módosítás történt, kiemelve csak néhányat: a 80/2012. (XII. 28.) BM rendelet „*a régészeti lelőhely és a műemléki érték védetté nyilvánításáról, nyilvántartásáról és a régészeti feltárás részletes szabályairól*”; a 266/2012. (IX. 18.) Korm. rendelet, a 2012. évi CXCI. törvény *a kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos egyes törvények módosításáról*, illetve a 393/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet *a régészeti örökség és a műemléki értékvédelmével kapcsolatos szabályokról*; a 395/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet *az örökségvédelmi hatástanulmányról* és a 199/2014. (VIII. 1.) Korm. rendelet *A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ*ról.

A kulturális örökségvédelmi rendszer átalakítása miatt 2013. január 1-től az első fokú hatósági feladatokat járási szinten a járási építésügyi és örökségvédelmi hivatalok látják el az egész megye területére kiterjedő illetékességgel (266/2012. (IX. 18.) Korm. rendelet *illette a 2012. évi CXCI. törvény*). A másodfokú hatósági feladatokat a régészettel kapcsolatban a fővárosi kormányhivatal építésügyi és örökségvédelmi hivatala látja el.

A 2014. évi CVI. törvény 9 § jelentősen módosítja *A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvényt* (a továbbiakban: Kultv.) abban a tekintetben, hogy a régészeti feladatellátással kapcsolatos jogkörök egy részét visszarendezi a régészeti gyűjtőkörrel rendelkező területi múzeumok hatáskörébe: "*a Kultv. 46. § (6) szerint a területi múzeum a gyűjtőterületére kiterjedően*
a) végzi a jogszabályban meghatározott régészeti szaktevékenységeket,
b) szakmai nyilvántartása alapján jogszabályban meghatározottak szerint adatokat szolgáltat a régészeti lelőhelyekről."

A 2014. évi CVI. törvény 20-81. § tartalmazza a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvényre (a továbbiakban: Kötv.) vonatkozó módosításokat. A 2014. évi CVI. törvény által módosított 2001. évi LIV. törvény a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos feladatok tekintetében hatáskörrel rendelkező hatóságokra és feladatkörrel rendelkező egyéb szervekre, azok eljárásaira, a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos követelményekre, valamint a régészeti feltárással terjed ki. A régészeti örökséggel kapcsolatos fogalomgyűjteményt definiál (6. melléklet). Kijelöli az örökségvédelmi hatáskörrel rendelkező hatóságokat, valamint meghatározza az örökségvédelmi engedélyhez kötött tevékenységeket, a védett műemléki értékekre vonatkozó követelményeket és az örökségvédelmi engedélyezési eljárás szabályait. Tartalmazza a szakhatósági eljárásra, közreműködésre vonatkozó általános rendelkezéseket. Foglalkozik a régészeti feltárás szabályaival.

*

A 2015. márciusában megjelent a Kötv. komplex végrehajtási rendelete, **39/2015. (III. 11.) Korm. rendelet a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról**, amely rendelet hatálya a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvényben meghatározott, a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos feladatok tekintetében hatáskörrel rendelkező hatóságokra és feladatkörrel rendelkező egyéb intézményekre, azok eljárásaira, a régészeti örökség és a műemléki érték felderítésének és kutatásának szabályaira, **a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos követelményekre**, a régészeti feltárássra, **az örökségvédelmi hatástanulmányra, valamint a nyilvántartott műemléki érték és a műemlék (a továbbiakban együtt: védett műemléki érték) kutatására és restaurálására terjed ki** (7. melléklet).

A Kötv 85/A. § (1) alapján *„Örökségvédelmi hatástanulmányt kell készíteni a település településfejlesztési koncepciójának kidolgozása során. Ha a településfejlesztési koncepció készítésekor nem készült, vagy a rendezés alá vont területre nincs örökségvédelmi hatástanulmány, vagy van, de az tíz évnél régebbi, akkor azt a rendezés alá vont területre el kell készíteni.*

(2) Az örökségvédelmi hatástanulmányban megfogalmazott értékvédelmi terv szerint kell meghatározni az örökségvédelemmel érintett területekre vonatkozó településfejlesztési és településrendezési eszközöket.”

Az 39/2015. (III. 11.) Korm. rendelet 69. § (1) és (2) alapján a Kötv. 85/A. §-ában meghatározott örökségvédelmi hatástanulmány elkészítésére jogosult az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi munkarésze vonatkozásában a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről szóló 439/2013. (XI. 20.) kormányrendelet szerint régészeti területen szakértői tevékenység végzésére jogosult szakértő.

A 199/2014. Korm rendelet alapján a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenység felügyeletét ellátó hatóságként a Miniszterelnökség Örökségvédelemért Felelős Államtitkárságát jelöli ki.

*

A miniszter az örökségvédelmi feladatellátásában kormányrendeletben kijelölt központi hivatalként működő központi költségvetési szervet jelöl ki, mely a 199/2014. (VIII. 1.) Korm. rendelet alapján a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ (a továbbiakban: Hivatal).

A Hivatal vezeti

a) a régészeti lelőhelyek,

b) a régészeti feltárási engedélyek és a feltárási dokumentációk,

c) a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek,

d) a műemléki értékek, a műemlékek, a műemléki jelentőségű területek, a műemléki környezetek és a történeti tájak,

e) a világörökségi és a világörökségi várományosi helyszínek

központi, közhiteles nyilvántartását, amely tartalmazza az a)–e) pontban meghatározottakkal összefüggő adatokat.

*

A hatástanulmány elkészítéséről az alapdokumentáció készítője köteles gondoskodni, és azt az elrendelő hatósághoz (**Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala** 3300 Eger, Szarvas tér 1. tel. 36/482-920) benyújtani.

*

Valamennyi, a régészeti feltárás esetén kívül előkerült régészeti emlék, ill. lelet esetében is törekedni kell a régészeti örökség elemeinek helyszíni megőrzésére. Ha bármilyen tevékenység során váratlan régészeti emlék, illetőleg lelet kerül elő, a felfedező (kivitelező, beruházó) köteles a tevékenységet azonnal abbahagyni, és értesíteni a (**Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala** 3300 Eger, Szarvas tér 1. tel. 36/482-920), és a területileg illetékes múzeumot (**Jelen esetben: DOBÓ ISTVÁN VÁRMÚZEUM** 3300 Eger, Vár 1. Email: varmuzeum@div.iif.hu, **Tel.: (36) 312-744 Fax: (36) 312-450**).

*

Jelen munkát a „szerzői jogról” szóló 1999. évi LXXVI. tv. alapján szerzői jogi védelem illeti meg. A közölt adatok szerződéstől eltérő célra való felhasználása, a régészeti lelőhelyekre vonatkozó adatok nyilvánosságra hozatala vagy továbbadása csak a szerző engedélyével, a 17/2002. (VI. 21.) NKÖM rendelet 7. §, valamint a 47/2001. (III. 27.) Korm. rend. szabályai szerint történhet.

II. VERPELÉT KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉNEK RÉGÉSZETI KUTATÁSA

II. 1. KUTATÁSTÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Az első, Verpelét határából származó régészeti leletekről a 19. század közepétől tudunk. Verpeléten 1852-ben találták azt a bronz tárgyakból álló késő bronzkori sír- vagy raktárleletet, mely két 52,5 cm hosszú tűt és egy 22 hajlású kúpalakú tekerceset és egy korongos tekerceset tartalmazott, mely leletek Bécsbe kerültek (Hoernes 1904). A földvárat Pesty Frigyes helységnévtárában (1860-as évek) írják le először.

A településről további régészeti adatok majd félévszázad múlva kerülnek hazai múzeumokba, és a megyei múzeumi hálózat kialakításával néhány terepbejárás is megvalósul (Hegyút, Suba és Hagyóka - Verpelét 7-8-9. lelőhelyek). Szintén még az 1950-60-as években kisebb leletmentésre a Vásártéren (Verpelét 1. lh), a katolikus templom környékén (Verpelét 4. lelőhely - Belszög) és az Akácfa utcában került sor (Verpelét 3. lelőhely), míg más lelőhelyek esetében csupán az előkerülés tényét rögzítették (Verpelét - 6. lelőhely: Ifjúság u., Honvéd tiszti lakások).

Az 1970-es években a földvár helyét pontosan meghatározzák, körülötte az árkot („gyűrűt”) és a tetején meszes köveket említenek, amelyek valószínűleg egy kőépítmény maradványai. 1983-ban Dénes József Sándorfi Györggyel felmérte, majd 1985- és 1990-ben a felszíni vizsgálgatások eredményeit pontosítja az újabb felmérés (Dénes 1988; Nováki - Baráz 2000).

Az addig ismert lelőhelyek áttekintését múzeumi adatbázis alapján 2004-ben Fodor László régész adta, miközben adatbázisában több lelőhely a központi nyilvántartástól eltérő módon (azonosított lelőhelyként) vagy éppen egyáltalán nem szerepel (Verpelét - Földvár). Az azóta eltelt időszakban csak egy leletmentésről van tudomásunk, ami a Verpelét 5. lelőhely - Debrői úton aluli dűlő területét érintette a hulladéklerakó rekultivációja során 2013-ban.

II. 2. RÉGÉSZETI LELŐHELYEK VERPELÉT TERÜLETÉN

A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ központi nyilvántartása szerint jelenleg 5 azonosított régészeti lelőhely ismert Verpelét határában (szakmai adatszolgáltatás 2015. március), további 7 jelenség azonosítatlanként szerepel a nyilvántartásban.

Verpelét város korábbi településrendezési tervéhez kapcsolódó hatástanulmány az ismert régészeti lelőhelyek leírására és térképi azonosítására szorítkozik. Az ott közölt adatok összehangolása a központi nyilvántartás adataival nem történt meg.

Történeti térképek alapján további pontosító adatok állnak rendelkezésre, jelen hatástanulmány elkészítésekor ezért igyekeztünk a különböző forrásból származó adatok egybevetésére és feltételesen körvonalaztuk Verpelét település középkori településmagját. A lelőhelyek részletes áttekintésénél (1. melléklet) jeleztük a korábbi tanulmányhoz képest új adatokat is - Verpelét 2. lelőhely - Földvár; Szólát középkori templomát és vélhetően Verpelét határába átnyúló középkori települését, illetve jeleztük egyes azonosítatlanként nyilvántartott adat térképi azonosíthatóságát a korábbi hatástanulmány adatsora szerint).

A város rendezési tervének tervlapjain a hatástanulmánnyal összhangban kerültek jelölésre a régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek. A fentiek alapján jelen tanulmányban jelzett változtatások figyelembe vételével **összességében 10 azonosított régészeti lelőhely ismert Verpelét határában**. Néhány esetben javaslatot teszünk további kutatás irányokra, pl. épített emlékek tekintetében. Az elemzés során minden olyan ismert lelőhelyet érintettünk, melyek egészben vagy részben a település határában fekszenek (Egerszólát – Középkori Alsó-Szólát temploma), illetve történetileg kapcsolódnak a településhez (Tarnaszentmária - Várhegy).

Az ismert régészeti lelőhelyek területi kiterjedését térképlapokon jelöltük. Az ismert lelőhelyek egy része részben vagy teljesen belterületbe vont beépített területek (Verpelét - 3, 4 és 6. lelőhelyek), mely területhasználat jelentős mértékben beavatkozást jelentett a lelőhelyek állapotába, több régészeti jelenség véglegesen elpusztulhatott pl. a korábbi építkezések során.

A falu közigazgatási területéről a korábbi adatok egy része véletlenszerű bejelentés alapján került nyilvántartásba (illetve a rendelkezésre álló adatok alapján azonosítatlan lelőhelyként kerültek rögzítésre (Verpelét 7, 8 és 9. lelőhelyek), ezek a korábbi hatástanulmány adatai alapján kerültek pontosításra és indítottuk el átvezetésüket a központi nyilvántartásban. Néhány lelet esetében előkerülés pontos helyének, kiterjedésének meghatározása napjainkban szinte lehetetlen feladat (azonosítatlan lelőhelyek).

Az azonosítatlan lelőhelyek között szereplő leletek részben az azonosított régészeti lelőhelyeken is megjelenő régészeti korokat adatozzák, részben másodlagos helyzetben kerültek elő, feltehetőleg valamelyik említett azonosított lelőhelyről származnak. Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a településen a lakosság felhasználhatta építkezései során az egykori közli középkori épületek kőanyagát, ilyen emlékek másodlagos építőanyagként

bárhol előfordulhatnak.

E lelőhelyek kiterjedése közelítőleg térképre vihető, így helyrajzi számokkal jelölhető. Belterületi részeken a lelőhely tényleges nagyságának vizsgálata a beépítettség miatt nem végezhető, ezért a helyrajzi számok megadásánál azon területeket is figyelembe vettük, melyekre a lelőhely nagy valószínűséggel áthúzódik.

Jelen tanulmányban a szakmai adatszolgáltatáson túl főleg a 2015. tavaszán elvégzett terepszemlére, a megjelent szakirodalomra támaszkodunk.

Jelen Örökségvédelmi hatástanulmány a település határában lévő régészeti lelőhelyeket veszi sorra - az ismert régészeti lelőhelyek részletes adatait 1. számú mellékletben, kiterjedésüket a tervdokumentáció térképlapjain ábrázoljuk. A felmérés eredményeit összevetjük a 10 évvel korábban készült tanulmány megállapításaival.

Munkánk során törekedtünk arra, hogy ismételten bejárjuk az ismert régészeti lelőhelyeket, és esetenként összhangba hozzuk a különböző forrásokban egyes lelőhelyek kiterjedésére vonatkozó adatokat.

A régészeti terepbejárás módszerével a szántóföldi művelés alatt lévő területeken jó eséllyel figyelhetőek meg az egykori települések nyomai, viszont sajnos ez a módszer alkalmazhatatlan a beépített területrészekre. A beépítettség, elfedés, illetve vegetációs borítás miatt feltételezzük, hogy a településen további helyeken is várható régészeti lelet, jelenség előbukkanása. Az elvégzett terepbejárás nyomán összeállítottunk egy fotódokumentációt (3. melléklet), melyhez csatoltuk Verpelét 2. lelőhely - Földvár felmérési rajzait is.

Jelen Örökségvédelmi hatástanulmány régészeti munkarésze tartalmazza:

- az ismert régészeti lelőhelyekre vonatkozó adatokat, kiegészítve a 2015. év tavaszán végzett terepmunka és az adattári, történeti adatok elemzésének tapasztalataival (1. és 4. melléklet)
- a fejlesztési területeken tervezett változtatások terepbejárást követő örökségvédelmi hatáselemzését a hatályos jogszabályi követelmények teljesítésével
- a hatáselemzésen belül elemzi a régészeti emlékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségeit.

Verpelét bel- és külterületén ismert régészeti lelőhelyek részletes leírását az **1.**

számú melléklet tartalmazza, áttekintő táblázatuk az **5. számú mellékletben** található.

Jelen felülvizsgálattal egy időben elvégeztük néhány korábban ismertté vált lelőhely állapotfelmérését:

- Verpelét 1. - Verpelét - Vásártér
- Verpelét 2. - Verpelét - Földvár
- Verpelét 7. - Verpelét - Hegyút, Királyút
- Verpelét 8. - Verpelét – Suba
- Verpelét 9. lelőhely - Verpelét – Hagyóka

lelőhelyek esetében, de régészeti jelenséget a jelölt területeken nem sikerült megfigyelni.

A község régészeti örökségének megőrzésében fontos szerepet játszhat az örökségvédelem szereplőin túl (területileg illetékes Dobó István Vármúzeum) a Nemzeti Park Igazgatósága, aki a természetvédelmi törvény ex lege „földvár” meghatározásának megfelelő mesterséges földművek felmérését, nyilvántartását is végzi. A fenti meghatározásnak megfelelő Földvár - Verpelét 2. lelőhely esetében javasoljuk a védettség körárokig terjedő kiterjesztését, egyben művelésből való kivonását.

A terepbejárás során új lelőhelyet nem regisztráltuk.

II.3. RÉGÉSZETI ÉRDEKŰ TERÜLETEK VERPELÉT HATÁRÁBAN

A Kötv 7.§ 14. pontja szerint régészeti érdekű területnek, azaz jelenleg nem tényleges, de lehetséges lelőhelynek minősül *minden olyan terület, ahonnan régészeti emlék és leletek előkerülése várható*. Különös tekintettel az egykori vízfolyások, erek és folyók magas partvonulataira, valamint olyan területekre, melyek korábbi időszakokban megtelepedésre alkalmasak voltak.

A régészeti örökség védelme érdekében ezért minden esetben különös gonddal kell eljárni az építési és művelési ág változási engedélyek kiadásakor, mivel *bármilyen, a föld felszíne alá mélyedő kivitelezési munkával a régészeti örökség elemei pusztulhatnak el*.

A település legjelentősebb vízfolyása a belterület nyugati szélénél É-D-i irányban húzódó Tarna és a tőle keletre fekvő, medrének egy szakaszában halastó hasznosítású Kígyós. Ez a két vízfolyás határolta le a A Tarna folyó Sirok—Tarnaszentmária közötti szakaszában keskenyebb szurdokvölgyben folyik. A Tarna e szurdoktól északra a Pétervásári-medencében folyik, délre pedig a medenceszerűen szélesedő verpeléti debrői völgyben, mely az Alföld lesüllyedése következtében félmedencévé alakult. Az itt folyó Tarnát földrajzi választónak is tekinthetjük, ugyanis annak K-i oldala inkább a Bükk-hegység részéhez sorolható, míg a

nyugati oldala a Mátrai körzet területére esik, és ez a régészeti korszakok során eltérő kulturális hatások és orientáció érvényesülésében is megmutatkozhat.

A mellékelt lelőhelyjegyzék (1. melléklet) lelőhelyei között több olyan is van, amelynél egyetlen földrajzi területen több korszakban is megtelepedett az ember, s több kultúra emlékménye is megtalálható. Ilyen lelőhely pl. Verpelét 3. - Akácfa u. és Verpelét 7. - Hegyút. A város belterülete a legideálisabb földrajzi adottságokkal rendelkező területen fekszik, így itt különösen lehet számítani régészeti emlékek előkerülésére, éppen ezért az ismert régészeti lelőhelykiterjedéseken túl egy régészeti érdekű terület - régészeti övezet is megjelölésre került (2. és 4. melléklet).

A történeti tájhasználatban jelentőséggel bírnak mint régészeti érdekű területek az egykori utak is, melyekből több haladhatott át Verpeléten: a táji adottságokat kihasználva ilyen pl. a Feldebrőből kiinduló Verpeléten át a Tarna-völgyben vezető út, illetve részben a kelet felé Egerbe vivő út. „A Tarna-völgyi út régiségét sok minden bizonyítja. A terület ősi lakottsága, a honfoglaláskori lelőhelyek már említett csoportosulása, a Debrővölgy földrajzi, adminisztrációs vagy birtokjogi egysége, Pétervásár mint nagyon régi vásárhely elhelyezkedése mind a közlekedési vonal történetiségét igazolja" (Major 1976). Ezek mellett gyakrabban kerülnek elő szó kisebb településnyomok, csárdák, stb. Itt kell megemlíteni azt a helyi mondát is, mely szerint az Egerbe tartó Mátyás király itt patkoltatta meg lovát.

A történeti tájhasználatban figyelmet érdemelnek az egykori kőbányászatra vonatkozó adatok is: „A helyi kő felhasználása az Árpád-korig vezethető vissza, pl. a Tarnaszentmáriai román kori templom helyben fellelhető alapanyagból épült, a belső térben honfoglalás kori motívumokat hordozó faragott kövekkel díszített, körben a fal mellett kőpadkák húzódnak. A Várhegyi kőbánya nagy múlttal rendelkezik: már 1753-54-ben használta egy Jakab nevű kővágó, az innen bányászott köveket főleg a nemesi építkezések alapanyagaként használták a XVIII-XIX. század folyamán. Sajnos a kőbányászás által az ott található régészeti emlékek teljesen megsemmisültek. A Várhegy kétféle követ adott: a világosszürke lyukacsos piroxenandezitet, és a szürkésfehér dácittufát" (Zábrátzky 2006). Verpelét kőbányászata nem volt olyan jelentős, mint Tarnaszentmáriáé, ennek ellenére az újkorban az innen kitermelt dácittufát használták építkezésekre, keresztekre, útjelző kövekre. „A községi legelő közelében is volt egy „grófi bánya”, amelyből fehér követ bányásztak. A hagyomány szerint ezt a gróf saját célra használta, valamint a kőfaragóknak is adott el ebből a kőből... A községhez közel eső Jakabdombnak is volt saját kőbányája, amelyből a helyi építkezéshez termeltek ki követ. A szintén Verpeléthez tartozó Irma tanya juhállóit szintén a helyszínen bányászott kőből építették fel. Ezeket a kőzeteket csak lokális felhasználásra

termelték ki, nem kereskedtek vele ... Verpelét bányáiból szállították a követ a Füzesabony-Debrecen vasútvonal alapozásához az 1890-es években". (Zábrátzky 2006). A felsorolt adatok alapján fel kell hívni a figyelmet ipartörténeti/iparrégészeti emlékek előkerülésének lehetőségére is.

II. 4. RÉGÉSZETI LELŐHELYEK VERPELÉT TERÜLETÉN - TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

A Zagyva völgyében és a Mátra alján, Gyöngyös környékén is a mamutok bizonyosan éltek ezen a tágabb környezetben, hiszen több mamuteletről rendelkezik Heves megye is. Az ősemberek pedig minden bizonnyal egy nagyobb környékét lakták a Mátra hegyvidékének. Ebből a korszakból egyelőre nincs adatunk megtelepedésre, de a vázoltak alapján várható a korszakból származó lelet előkerülése Verpelét határában is.

Az első (bizonytalan) településnyomok a neolitikumból származnak (Verpelét 7 - Hegyút lelőhely).

Bronzkori településnyomot az Akácfa utcából és a Hagyóka határrészéből ismerünk. Az előkerült anyag a pilinyi kultúrához sorolható. Ugyanebbe a korszakba sorolható temető néhány sírját említik a Hegyút, Királyút területén, ahol azonban nagyobb sírszámú temető megléte feltételezhető.

A későbbi időszakokból a kutatás hiányosságai miatt kevés adattal rendelkezünk, de valószínű, hogy a terület többé-kevésbé a bronzkortól folyamatosan lakott volt.

Jelentős településhálózat alakult ki azonban az államalapítás idején és utána nem sokkal, amit a környező települések emlékanyaga és templomai is jó adatolnak (Feldebrő, Tarnaszentmária). Több kutató feltételezi, hogy a Tarna völgy ezen szakasza egy királyi szálláshely/vadászhely lehetett.

Annak ellenére, hogy már egy 1211-ből származó oklevélben olvasható a Welprít személynév, első okleveles említése 1252-ből maradt fenn, majd 1331-ben ismét említik Welpreth névalakban. Ez az elnevezés német eredetű személynévből keletkezett magyar névadással. 1332- es keltezésű oklevelekben Vahret, Welprech, Wepret, Welpud, Welperech, Welperek névalakok találhatóak. A XIII. század második felében az Aba nemzetségből származó Verpeléti- ág birtoka volt, amely Demeter nevű tagjától Nagy Leustákra szállt, aki 1271-ben V. István király kedvelt embere volt. Az 1347-es okmányban neve Welpreth alakban olvasható. A XIV. század közepétől Verpelét jelentősége nagymértékben növekedett,

mivel a megyei közgyűléseket és a megyei törvényszéki üléseket több alkalommal, a nádor jelenlétében itt tartották. Az Abák után a település 1389-ben a Tari család birtokába jutott és a siroki vár tartozéka lett. 1465 után a falu birtokjoga az Országh és Kompolti családé lett, majd az 1552. évi kölcsönös örökösödési szerződés értelmében egészen az Országh családra szállt. A település neve a későbbiekben is felbukkan, pl. Istvánffy Miklós XVI. századi történetíró szerint Estei Hypolit egri püspök vitézei 1514-ben Verpelét közelében verték szét a lázadó parasztok egyik seregét. 1526-ban Várady Pál egri püspök a felvidéki rendeket még Verpelétrehívja tanácskozásra, de később a 16.. század folyamán , egyre inkább Eger válik megyeközponttá. Az 1549—1552. évi összeírás szerint Országh Kristóf birtoka, ekkor 6 portája volt. 1554-ben szintén 6, 1564-ben 13 portát írtak itt össze. Országh Kristófnak 1567-ben bekövetkezett magtalan halála után Miksa király 1569-ben Török Ferenczné, született Országh Borbálának adományozta. 1635-ben 4, 1647-ben 3,5, 1675-ben 2,5 portája volt, az utóbbi összeírás alkalmával egy malmot is vettek fel. 1686-ban 1,5 portával szerepel az adóösszeírásban. 1693-ban báró Haller Samu birtokában találjuk. Kívüle még a Sötér, a Repeczky, a Bossányi és a Huszár családok is birtokosok voltak Verpeléten

A város fejlődése, több évszázados élete során mintegy rátelepedett a megelőző történelmi korszakok kultúrrétegeire, településmaradványokra és temetőkre, részben elpusztítva azokat. Egyelőre nem igazolt az az eredetmonda, melyet Pesty Frigyes helynévgyűjtése során rögzítettek, miszerint „*a várostól mintegy 2000 ölnyi távolságra fekszik az úgynevezett Hagyóka, mely jelenleg szőlőnek használtatik. Hagyóka nevét azért kapta, mivel Verpelét város a tatárjárás előtt azon helyen fekiüdvén, minthogy a tatárok által egészen feldúlattott, elpusztult, a megmaradt lakosok azon helyet elhagyván, lakházaikat a sokkal laposabb helyre, azon helyre t[udni]i[llik]: hol most Verpelét városa fekszik, kezdték építeni.*” (Pesty in 2005). Meg kell jegyezni, hogy a Hagyóka határrészben is került elő terepbejárások során középkori leletanyag (Fodor 2004), és a közeli Suba ék alakban kinyúló magaslaton kőépület nyomát is megfigyelték egykor - melynek pontosító kutatása felettébb kívánatos lenne (Verpelét 8. és 9. lelőhelyek).

Kiemelkedő jelentőségű épített emlék a település határában a Verpelét 2. - Földvár lelőhely. Típusát tekintve földhalomvár („*motte*”). Mint ilyen, egyetlen a Mátrában. A nagyjából kör alakban húzódó, ma már erősen elszántott, kb. 20 m széles árokkal körülvett, 160-180 m átmérőjű terület közepén emelkedik egy 7 m magas, mesterségesen emelt földhalom. A tetején meszes, habarcsos kövek jelzik, hogy valamilyen kőépület - valószínűleg torony - állt 30 m átmérőjű felső, vízszintes felületén. A várral kapcsolatban okleveles említést

nem ismerünk. Feltűnő közelsége az eltérő típusú, de azonos birtokon elhelyezkedő Tarnaszentmária-Várhegyhez valószínűvé teszi, hogy a két várat nem egy időben használták. Magyarországon még két helyről ismerünk ilyen típust, Miskolc-Leányvárat és Kisgyőr-Halomvárat, de mindkettő nagyobb a verpelétinél. (Nováki - Baráz 2000)

Tekintettel arra, hogy fekvésénél fogva Verpelét belterületéhez közelebb esik, történeti jelentőséggel bír a vizsgált település tekintetében, meg kell említeni a Tarnaszentmária közigazgatási területéhez tartozó Vár-hegyet is, melyet többek között Pesty Frigyes gyűjteményes munkájában említenek. A hegyen Bartalos Gyula többször is járt. 1886-ban írta le röviden a Várhegyet, ahol akkor is folyt a kőbányászat és a várból már csak kevés falat látott. Említ emberi és állati csontokat, szenet, edényt, kőeszközöket. Egy kőcsákány a birtokába került. A középkorból kutat, valamint egy „durvaréz feszületet” is említ, amely véleménye szerint Szent István korára tehető. Arra következtetett, hogy a Várhegyet nem csak a középkorban, de az őskorban is lakták. 1892-ben Bartalos ismét felkereste a hegyet, ezúttal Kandra Kabos és Szendrei János társaságában, erről utóbbi számolt be röviden. Ekkor még látták a „szikladarabokból hányt kerítést” és egy kis faldarabot. Bartalos később is említi a Várhegyet, amelyet „kőhasábokból rakott bástyák körítették”. (Nováki - Baráz 2000). Tudjuk, hogy stratégiai pontként még 1849-ben is nagy szerepe volt (Borovszky 1910).

Ugyanígy meg kell említeni a két település határán, részben templomával már az egerszóláti határba eső elpusztásodott középkori Szólát települést (jelen tanulmányban mint Verpelét 10. lelőhely). Pesty Frigyes helynévtárában Pusztá Szólátot a tatárjárás előtti faluval azonosítják: *„Szóláth község a halhatatlan emlékezetű Szent István magyar király idejében is állott, de nem a mostani helységben, hanem a mai napig is fennálló Pusztá Szóláthon. Ahol most egy csárda áll és az utazó szomja enyhítésére jó zamatú bort talál. Hogy pedig Felső Szóláth valósággal Pusztá Szóláthon állott, azt bizonyítja a Rózsás nevezetű hegy, hol az akkori időben is már rózsá virágerdők kerteket képezett, a szőlőhegyek helyén található szőlőtőke, a feltalált pincerom és a máig is fennálló templom omladékai is, sőt bizonyosságot tehetnek a harangmaradvány feliratai is, mely az alsó szóláthi templom tornyából tatárjárás alkalmával a templom alatt akkoriban létező láthatatlan tóba vettetett, hogy a tatár csorda által el ne raboltassék. Ezen harang a tóból, mint hírlík és tudva van, Verpelét mezőváros által kivetetett, s mai napig is használatban van.”* (Pesty in 2005).

III. A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVBEN ELŐIRÁNYZOTT VÁLTOZTATÁSOK RÉGÉSZETI VONATKOZÁSAI ÉS ÖRÖKSÉGVÉDELMI JAVASLATTÉTEL

Verpelét település határában 10 azonosított és 3, valószínű az ismert lelőhelyekhez kapcsolódó, de további adatok nélküli azonosítatlan lelőhelyről beszélhetünk, melyek részletes leírását az I. számú melléklet tartalmazza.

A lelőhelyek a településszerkezeti terveken és a településrendezési tervlapokon feltűntetésre kerültek. A helyi építési szabályzat hivatkozik a régészeti lelőhelyek által érintett telkek területén történő építésre vonatkozó jogszabályokra.

A Kötv 11.§-a szerint a régészeti lelőhelyek ex lege védettek, de régészeti érdekű területről is a régészeti örökség elemei csak feltárás keretében mozdíthatók el (Kötv 19.§ (1). A földmunkával járó fejlesztésekkel, beruházásokkal, beleértve az ásványi vagyon kitermelését is (a továbbiakban együtt: fejlesztések, beruházások), a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni. A régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el (Kötv 19.§ 1-2). A régészeti feltárások költségeit általában annak kell fedeznie, akinek érdekében az elvégzendő földmunka vagy a nyilvántartott régészeti lelőhely bolygatása szükségessé vált (Kötv 19.§ 3).

A régészeti feladatellátás hatósági ár alapján végezhető. A hatósági ár képzésének szabályait, módját és mértékét jogszabály határozza meg. A hatósági árra vonatkozó szabályokat évente felül kell vizsgálni (Kötv 19.§ 4).

Régészeti feltárás elvégzésére jogosult

- a) a Magyar Nemzeti Múzeum,
- b) a Budapesti Történeti Múzeum,
- c) a megyei hatókörű városi múzeum,
- d) a régészeti gyűjtőkörrel rendelkező területi múzeum,
- e) a régészet szakon mesterképzés folytatására jogosult felsőoktatási intézmény,
- f) a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézete, valamint
- g) a Hivatal.

A nyilvántartott régészeti lelőhelynek a beruházással kapcsolatos földmunkával érintett részén megelőző régészeti feltárást kell végezni.

A földmunkával járó beruházások előkészítése során előzetes régészeti dokumentáció készíthető, különösen a földterület-kiválasztáshoz és nyomvonal-kijelöléshez. Nem nagyberuházás esetén a beruházó az előzetes régészeti dokumentáció készítésével a feltárássra jogosult intézményt bízhatja meg (Kötv 22.§).

Nagyberuházások esetén a Kormány évente új szempontrendszert ad ki: *a nagyberuházás vagy kisajátítás esetén folytatott régészeti feltárás tervezési és egyéb szakmai szempontjairól* (ezzel kapcsolatban érdemes megkeresni előzetesen az eljáró hatóságot). Nagyberuházás esetén előzetes régészeti dokumentációt kell készíteni, melyet az a beruházóval kötött írásbeli szerződés alapján a Hivatal készít el. A nagyberuházást megelőző feltárást csak akkreditált, feltárássra jogosult intézmény (a továbbiakban: akkreditált intézmény) vagy a Hivatal végezheti jogszabályban meghatározottak szerint (Kötv 23.§).

*

Olyan, beépítésre szánt terület esetében, melyek területén régészeti lelőhely található a beruházások földmunkával, közműkiépítéssel járhatnak/járnak, ezért szükséges a régészeti örökség érintettségének vizsgálata. A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyen a hatóság örökségvédelmi engedélyre van szükség:

- a. minden 30 centiméter mélységet meghaladó földmunkához, tereprendezéshez, valamint depó, feltöltés, töltés létesítéséhez
- b. régészeti emlék megóvási, konzerválási munkálataihoz

E lelőhelyek védelmére MEGELŐZŐ FELTÁRÁSt javaslok. Amennyiben a fejlesztés nagyberuházásnak minősül, a Kötv 23.§) rendelkezései alapján előzetes régészeti dokumentáció készítése kötelező (fogalomkifejtést lásd a 6. mellékletben) :

„Az előzetes régészeti dokumentáció készítése során – a jogszabályban meghatározott kivételekkel – próbafeltárást kell végezni, amely nem a megelőző feltárás része. Az előzetes régészeti dokumentáció záródokumentuma a feltárási projektterv. A feltárási projektterv meghatározza a nagyberuházáshoz kapcsolódó valamennyi régészeti feladatellátást, annak módját, az érintett területet és annak régészeti jellemzőit, a várható kockázatokat. A feltárási projektterv tartalmazza továbbá a projektterv készítésének időpontjában irányadó szabályok szerint, valamint a 23/E. § (2) bekezdése alapján a régészeti feladatellátást végző, feltárássra

jogosult intézményt.”

Verpelét belterülete beépítettsége miatt régészetileg pontosabban nem értékelhető, viszont jelöltük a régészeti érdekűnek tekinthető területeket - belterületi régészeti övezetként, a belterületen belül bármilyen földmunka esetén régészeti szakfelügyelet javasolt. A régészeti szakfelügyelet részben az ismert lelőhelyek kiterjedésének meghatározására ad lehetőséget (bronzkori településrész, középkori településmag, temető, stb. lásd még térképmelléklet, 1-2. melléklet), részben konkrétan „leletmentesíti” a beruházási területeket, így elkerülhető kulturális örökségünk megsemmisülése.

Olyan, beépítésre szánt terület esetében, melyet régészeti érdekű területként határoztunk meg szintén nagyobb felületű földmunkával járó változtatás esetén célszerű előzetes régészeti dokumentáció készíttetése. **Lelet előkerülésekor a hatályos jogszabályok szerinti bejelentési kötelezettség és eljárásrend követése kötelező. EU-s ill. nagyberuházás esetén ERD készíttetése kötelező!**

A településrendezési terv által közvetlenül nem érintett, de minden földmunkával járó beavatkozást (alapítás, közművesítés stb.) fokozott figyelemmel kell kísérni minden ismert régészeti lelőhelyen és a kijelölt régészeti érdekövezetekben (középkori településmag). Ezekben a kialakult használat folytatható, de attól a lelőhely nem károsodhat. Lelet, vagy jelenség előkerülésekor a 2001. évi LXIV. tv. szerint kell eljárni.

*

A település határában található épített köemlékek (Verpelét 2 - Földvár, Verpelét 4 - román kori templomrész, Verpelét 8. - Suba és Verpelét 10. - Szólát temploma lelőhelyek) helyben megtartandó emlékek.

Fokozott védettségre méltó lelőhely különösen a Földvár területe , ezért javasoljuk fokozottan védett kategóriába való előterjesztését. Ennek a lelőhelynek pontosabb felmérése részben megtörtént, részben további, pl. geofizikai módszerek alkalmazásával tovább adatolható. A lelőhely kiterjedése mindenképpen kiterjesztendő a Földvár teljes területére, nem csupán belső magjára, kiterjedése a felmérések alapján közelítőleg 1,15 ha. A védetté nyilvántartás számos új lehetőséget jelenthetne a település kulturális életében, turisztikai vonzerejében. A módosított 2001. évi LIV. törvény rendelkezései alapján fontos

azon lelőhelyek válogatása és egyedi felmérése, melyek mint emberkéz alkotta morfológiai formák ma is terepen tereptárgyként azonosíthatók, ezáltal megfeleltethetők a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban Tvt.) „kunhalom” és „földvár” definíciójának. Ezek megfelelő felmérése további védelmük érdekében alapvető és sürgető. Kiterjedésük, állapotuk, művelési módjuk, növényzeti borításuk pontos felmérése, esetenként történeti térképek alapján történő elemzése, történeti adatokkal való alátámasztása és a veszélyeztető tényezők kiértékelése alapján a felmérés célja hatékony kezelési javaslatok megfogalmazása lehet.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek védetté nyilvánítása

12. § Az ország kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű nyilvántartott régészeti lelőhelyeit jogszabályban kell védetté nyilvánítani.

13. § (1) A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeken nem lehet olyan tevékenységet folytatni, amely a lelőhelynek akár részleges állapotromlását eredményezheti.

(2) A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyhez védőövezetet lehet kijelölni.

(3) A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhely kategóriába kell sorolni.

(4) Kiemelten védett az a lelőhely, mely kivételes tudományos jelentőséggel, és nemzetközi vagy országos szempontból kiemelkedő fontossággal bír. Fokozottan védett az a régészeti lelőhely, melynek tudományos jelentősége megállapítható, és egy nagyobb tájegységre nézve kiemelkedő fontossággal bír.

14. § (1) A védetté nyilvánítás előkészítését a Hivatal folytatja le, amely évente legalább egyszer javaslatot tesz a nyilvántartott régészeti lelőhelyek védetté nyilvánítására.

(2) A védelem alá vonni tervezett lelőhelyhez és a lelőhely régészeti védőövezetéhez tartozó ingatlanok tulajdonosait és az egyéb érintett személyeket jogszabályban meghatározott módon értesíteni kell.

*

Fel kell hívni a figyelmet a beépítésre nem szánt területek tekintetében is arra, hogy a település területén számos régészeti lelőhely található, melyek pontos kiterjedése nem ismert (lásd régészeti érdekű területekről szóló II.3. fejezet).

A régészeti örökség védelme érdekében minden esetben különös gonddal kell eljárni az építési és művelési ág változási engedélyek kiadásakor, mivel *bármilyen, a föld felszíne alá mélyedő kivitelezési munkával a régészeti örökség elemei pusztulhatnak el.*

Régészeti lelet előkerülése esetén a hivatkozott jogszabályok szerint kell eljárni, a munkákat fel kell függeszteni és értesíteni kell az illetékes kormányhivatalt és a területileg illetékes múzeumot, mindemellett nagyon fontosnak tartjuk az örökségtudatos lakossági tájékoztatást.

IV. VERPELÉT KÖZIGAZGATÁSI HATÁRÁBAN LÉVŐ RÉGÉSZETI LELŐHELYEK MEGÓVÁSA - ÖRÖKSÉGVÉDELMI JAVASLATTÉTEL - ÖSSZEFOGLALÁS

Verpelét több évszázados múltra visszatekintő település.

A dokumentált régészeti lelőhelyek kulturális örökségünk részét képezik, melyek védelme érdekében a terület- és településfejlesztéssel, valamint a terület- és településrendezéssel kapcsolatos beruházások tervezését e védelemmel összhangban kell megoldani. A régészeti lelőhelyek védelmére irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenniük.

A régészeti lelőhelyek a településszerkezeti terveken és a településrendezési tervlapokon feltűntetésre kerülnek. A helyi építési szabályzat hivatkozik a régészeti lelőhelyek által érintett telkek területén történő építésre vonatkozó jogszabályokra.

A lelőhelyek főbb adatait (*név, helyrajzi szám*) be kell illeszteni a Helyi Építési Szabályzat régészeti örökség védelmével vonatkozó szakaszának megfelelő helyére, illetve fel kell tüntetni a szabályozási terv térképlapjain is.

Verpelét bel- és külterületén ismert régészeti lelőhelyek részletes leírását az 1. számú melléklet tartalmazza, áttekintő táblázatuk az 5. számú mellékletben található.

A település (igazgatási területe: 5318 ha) régészeti öröksége a mai napig - kevés leletmentés leszámítva régi, terepbejárási adatokból és véletlenszerű leletelőkerülések nyomán ismert. A település régészeti örökségének pontosabb terepi feltérképezésére ezidáig nem került sor. A lelőhelyek csekély számát az eddigiekben a szisztematikus régészeti terepbejárások elmaradásával indokolhatjuk, amit jól szemléltet a hatástanulmány készítése során pontosított adatsor is. A jelenleg ismert lelőhelyeink nagyobb rész az 1950-60 évek leletmentéseiből, terepbejárásaiból származik, sajnos a dokumentálás hiányossága vagy más tényezők miatt időnként ezek pontosabb beazonosítása is szinte leletetlen, ezért célszerű lenne a régészeti érdekű területek bejárása, továbbá némely kiemelt jelentőségű lelőhely hitelesítő szondázása.

Tekintettel arra, hogy a település átfogó régészeti topográfiai felmérése mindezidáig nem történt meg, számos helyen várható további lelőhely azonosítása. Meggyőződésünk, hogy amennyiben terület kutatottságának intenzitása nőne, az azonosított lelőhelyek száma megsokszorozódna.

A lelőhelyek különböző jellegűek és minőségűek, ásatások, leletmentések, bejelentések, ajándékozás, stb. útján múzeumba bekerült régészeti anyagot jelentenek. -

Különböző korszakból származó településmaradványok, temetők, szórvány leletek.

Verpelét határában 4 lelőhelyről, a határszélről további 1 helyről ismerünk temetkezésre utaló nyomokat, ebből kettő templom körüli temetőre utal (Belszög - Verpelét középkori temploma és Alsó-Szólát temploma), egy hamvasztásos bronzkori (Hegyút), és kevés a településekre utaló adat, pedig egy szisztematikus terepbejárás során készített lelőhelykataszterre éppen ezen adatok sokszoros túlsúlya a jellemző. A temetők terepi azonosítása terepbejárással csak ritkán lehetséges, ezek pontosabb lehatárolásuk a nehézkes.

Mivel Verpelét közigazgatási területének egy része a beépítettség, erdőborítottság, intenzív gyümölcstermesztés miatt régészeti terepbejárással nem vizsgálható, felhívjuk a figyelmet arra, hogy a területrendezések során *bárhol kerülhetnek elő eddig nem ismert régészeti lelőhelyek*. Minden beruházás, földmunka alkalmával fokozottan figyelni kell az esetlegesen előkerülő leletekre.

A lelőhelyek különböző jellegűek és minőségűek, ezeken a területeken a nagyobb földmunkával járó tevékenységek az ott található leletek bolygatásához, részleges pusztulásához vezettek (Verpelét esetében példaként a beépítés hatása említhető a belterületi lelőhelyek esetében; pl. a középkori településmag, Tiszti lakások, stb), ezért különösen fontosnak tartjuk, hogy a település vezetése kiemelt figyelmet fordítson a régészeti jelenségek, leletek előkerülésére pl. a foghíjtelkek beépítése során, és együttműködjön az illetékes hatóságokkal az örökségvédelem érdekeinek érvényesítésében.

Általános elvként fogalmazható meg, hogy a régészeti lelőhelyek tényleges horizontális kiterjedése gyakran nem feleltethető meg teljes mértékben a felszíni leletek szóródása által meghatározható területtel. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a felszíni adatok alapján sugalltnál rendszerint nagyobb kiterjedésű régészeti lelőhelyekkel szükséges számolnunk a munkák során.

Tekintettel arra, hogy a nyilvántartott lelőhelyek kiterjedése nem minden esetben ismert pontosan, térképi megfeleltetésük nem egyértelmű, jelölt területükön kívül is előkerülhet kapcsolódó leletanyag (lásd II.3. - Régészeti érdekű területekről szóló fejezetet). Fel kell hívni továbbá a figyelmet arra, hogy a település határában nagy területrészt foglalnak el a hagyományos régészeti terepi módszerekkel nehezebben vizsgálható területek (ezek közé kell sorolni a kiterjedt a szőlő- és gyümölcsös területeket is).

A jelenlegi területhasználat a külterületi szakaszok esetében viszonylag kis mértékben, de folyamatosan (elsősorban szántás, szőlőtelepítés okozta bolygatás), míg belterületen már

nagyobb mértékben, de alkalomszerűen (főként építkezések, közműfektetések) veszélyezteti a kulturális örökség ismert és eddig azonosíthatatlan elemeit. A tervezett változtatások az érintett örökségi elemek (régészeti lelőhelyek) teljes, vagy részleges pusztulásával járnak - ilyen veszély a belterületi lelőhelyek beépítése.

Az **azonosított régészeti lelőhelyek** egy része **szántóföldi művelés alatt van**. A folyamatos roncsolás megmutatkozik pl. a terepbejárás során talált régészeti leletanyag elaprózódott mivoltában, illetve a talajréteg kopásában. A mezőgazdasági területeken a kialakult használat folytatható, amely a szántással, talajjavító, meliorációs tevékenységgel jár együtt, vagy gyepesítés megengedett, de attól a lelőhely nem károsodhat. Lelet, vagy jelenség előkerülésekor a hatályos jogszabályok szerint kell eljárni. **Ezeken a területen minden, az eddigi használattól eltérő hasznosításhoz az illetékes járási kormányhivatal előzetes engedélyre van szükség.**

A település kulturális - turisztikai kínálatában jelentős szerepet tölthet be a **középkori épített emlékegyetem**. Ezek közül a legkorábbi a középkori motte - Verpelét 2 - Földvár lelőhely, melyet a tatárjárás után felhagytak és idővel a Tarnaszentmária határában lévő Vár-hegyen állt kővár, mely napjainkra sajnos teljesen megsemmisült. A Verpelét Suba lelőhelyen - Fodor László térképi ábrázolását átvéve megpróbáltuk az 1950-es években megfigyelt épületről azonosítását, ennek kutatása növényzeti borítottsága miatt más módszerek bevonását igényli. A történeti térképek alapján azonosított Szólát temploma idővel Verpelét település határjelölőjévé is vált, nyilvántartásba vétele a tanulmány hozadéka. **A felsoroltak olyan helyben megőrzendő épített örökségi elemek**, melyek további kutatása mindenképpen kiemelt cél lehet, ezek térségi jelentőségű kezelése kiemelt feladat.

Javasoljuk Verpelét Földvár teljes területének fokozottan védett kategóriába való előterjesztését.

Megfelelő örökségvédelmi kezeléssel a település turisztikai vonzerejének részévé válhatnának. Ehhez nyilván átgondolt fejlesztési koncepcióra van szükség, mely túlnövi jelen tanulmány kereteit.

Tekintettel a régészeti érdekű területek fejezetben leírtakra minden földmunkával járó beruházás esetén javasolom kikérni az örökségvédelmi hatóság (Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala 3300 Eger, Szarvas tér 1. tel. 36/482-920) véleményét, és előzetes hatásvizsgálat készítését.

A fenti munkarész a készítés időpontjában rendelkezésre álló adatok, az elvégzett terepbejárás adatainak kiértékelése alapján és a megismert fejlesztési tervek ismeretében készült. A település közigazgatási területén időközben előkerülő újabb régészeti lelőhelyekről a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ vezet közhiteles nyilvántartást, ezért minden tervezett beruházás és nagyobb földmunkával járó tevékenység előtt javasolt az érintett területen található vagy feltételezhető régészeti lelőhelyekről tájékozódni. Ezzel elkerülhető a kulturális örökség elemeinek indokolatlan veszélyeztetése.

V.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Baráz Csaba:** Regélő kővárak, rejtőzködő sáncok Észak - Magyarország hegyvidékén. Óskori és középkori települések Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád megyékben.
- Bél Mátyás:** Heves megye ismertetése 1730-1735. Szerkesztő: Bán Péter. Fordította: Kondorné Látkóczki Erzsébet. Eger, 2001. Heves Megyei Levéltár 8.
- B. Bónis Éva — Sz. Burger Alice:** Leletmentő ásatások az 1955. évben. Archaeológiai Értesítő 1957
- Borovszky Samu:** Heves vármegye. Magyarország vármegyéi és városai, 1910
- Dénes József:** A Mátra hegység Árpád-kori várai. Castrum Bene I. 1989. 42-55.
- Dénes József:** Árpád-kori várak a Mátra déli oldalán. Agria 21. - Dobó István Vármúzeum Évkönyve, Eger 1988
- Fodor László:** Régészeti állapotvizsgálat Verpelét község településszerkezeti Tervéhez. 2004. Kézirat
- Gerő László:** Magyarországi várépítészet. Budapest, 1955
- Gerő László:** Magyar várak. Budapest, 1968
- Hoernes Móricz:** Óskori és római leletek Magyarországból a Bécsi Udvari Természettajzi Múzeumban. Archaeológiai Értesítő 1904, 204-211. o.). 2001
- Major Jenő:** Adatok a feldebrői templom keletkezésének település- és birtoktörténeti hátteréhez. Építés—Építészettudomány, VIII. 1—2. sz. (Budapest, 1976) 193—226.
- Nováki Gyula:** Óskori várak a Mátrában. Mátrai Tanulmányok 1995. 7-28.
- Nováki Gyula:** Középkori várak új felmérése a Mátrában. Mátrai Tanulmányok 1997. 7-20.
- Nováki Gyula - Baráz Csaba:** Óskori és középkori erődített telepek, várak Heves megye Mátrán kívüli területén. Agria 36. - Dobó István Vármúzeum Évkönyve 2000 Eger
- Pesty Frigyes:** Heves megye helynévtára. Sajtó alá rendezte: Csiffáry Gergely. Szerkesztő: Bán Péter. Eger, 2005. Heves Megyei Levéltár 11.
- Szecsó Károly:** Verpelét község története. Verpelét 1998.
- Zábrátzky Éva:** Tarnaszentmária és Verpelét kőipara (XIX-XX. század). Agria 42 - Dobó István Vármúzeum Évkönyve 2006 Eger, 189-207

<http://www.verpelet.hu/hu/tortenet-varossa-nyilvanitas-okai.html>

VI. NYILATKOZAT

A kulturális szakértői tevékenység folytatásának feltételeiről és a kulturális szakértői nyilvántartás vezetéséről szóló 19/2010. (IV. 23.) OKM rendelet, továbbá a 395/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet alapján a kulturális örökség védelmével kapcsolatos régészeti részsakterületen örökségvédelmi hatástanulmány készítése esetében kulturális szakértői tevékenységet folytathatok, a Miniszterelnökség régészeti szakértői nyilvántartásban szerepelek (nyilvántartási szám 90XZ52 -

<http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/parlament-i-allamtitkar/regeszeti-es-muemleki-szakerto-i-nevjegyzek/regeszeti>).

Az általam ellenjegyzett örökségvédelmi hatástanulmány az örökségvédelmi jogszabályokkal és a hatósági előírásokkal összhangban készült, a tanulmányban szereplő tervezett megoldásokra vonatkozó javaslatok azoknak mindenben megfelelnek.

Harta, 2015. május 10.

Kustár Rozália régész -
muzeológus örökségvédelmi
szakértő

I. MELLÉKLET
NYILVÁNTARTOTT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK
VERPELÉT BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN

AZONOSÍTOTT LELŐHELYEK

Verpelét 1. lelőhely Verpelét - Vásártér	
<i>Központi azonosító:</i>	Verpelét azonosított 1. lh - 25669
<i>Jelleg:</i>	Temető, középkor Éremleret, késő Árpád-kor
<i>Körülmény:</i>	Adatgyűjtés, Galván Károly - Kazacsay Ferencné, 1954 Terepbejárás Galván Károly 1955
<i>Irodalom, forrás:</i>	Heves megyei adatlapok [KÖH 600/1084/2005] Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004] Jelentés éremlertről, Verpelét 1942. [MNM.Rég.Ad.: 59.V.I., Ltsz.: 4612.] Jelentés terepbejárásról. [DIV Rég. Ad. 58.] Levélváltás [DIV Rég. Ad. 8.]
<i>Megjegyzés:</i>	Hrsz 1341, 1342, EOV 277962; 738240
Verpelét 2. lelőhely Verpelét - Földvár	
<i>Központi azonosító:</i>	Verpelét azonosított 2. lh - 45364
<i>Jelleg:</i>	Vár általában, Árpád-kor Épület - Árpád-kor
<i>Körülmény:</i>	A Földvár Verpelét templomától 3 km-re északnyugatra található, egy - erődítésre nem túl alkalmas - széles, lapos hegyháton. Tszfm. 214 m, nagy területre nyújt kilátást, a tarnaszentmáriai Várhegytől alig 1 km választja el. Típusát tekintve földhalomvár („motte”). Mint ilyen, egyetlen a Mátrában. A nagyjából kör alakban húzódó, ma már erősen elszántott, kb. 20 m széles árokkal körülvett, 160-180 m átmérőjű terület közepén emelkedik egy 7 m magas, mesterségesen emelt földhalom. A tetején meszes, habarcsos kövek jelzik, hogy valamilyen kőépület - valószínűleg torony - állt 30 m átmérőjű felső, vízszintes felületén. A várral kapcsolatban okleveles említést nem ismerünk. Feltűnő közelsége az eltérő típusú, de azonos birtokon elhelyezkedő Tarnaszentmária-Várhegyhez valószínűvé teszi, hogy a két várat nem egy időben használták, hanem a későbbi vár átvette az elavulttá vált korábbi szerepét. Erősen valószínűsíthető, hogy a verpeléti motte képviselte a korábbi, korszerűtlenebb típust." Dénes valószínűnek tartja, hogy a vár az Aba nemzetség Verpeléti ágához köthető. Dénes József leírásában a méretet az erősen elmosódott, de felismerhető árok külső szélétől vette. A vár védett területének a szélét azonban az árok belső széle jelenti, ennek alapján a vár átmérője kb. 125x120 m, tehát majdnem kör alakú. ... E terület közepén emelkedik a mesterséges halom, de azt erősen szétszántották, eredeti magasságát és alakját, a központi plató méreteit nem ismerjük. A ma is 7 méteres relatív magasság szerint tekintélyes méretű volt. A motte típusú várak középen álló, mesterségesen összehordott dombjának aljában van többnyire az árok. A verpeléti motte azonban abba a ritkán előforduló típusba tartozik, amelyeknél a központi halmot, mintegy „várudvarként", még egy vízszintes terület veszi körbe és ennek szélén, a halomtól távolabb keríti az árok. Magyarországon két helyről ismerünk

	<p>ilyen típust, Miskolc-Leányvárat és Kisgyőr-Halomvárat, de mindkettő nagyobb a verpelétinél. (Nováki - Baráz 2000)</p> <p>Terepbejárás, Dénes József, 1981 Terepbejárás, Dénes József, 1982 Helyszíni szemle, Ács Csilla, 2004 Felmérés, Dénes József - Sándorfői György, 1983 Terepbejárás, Dénes József, 1985 Terepbejárás, Dénes József, 1990</p>
<i>Irodalom, forrás:</i>	<p>Mátrai terepbejárások. [DIV Rég. Ad. 445.] Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004] Heves megye földrajzi nevei I. [ ] Leelőhely-bejelentő adatlap, Verpelét-Földvár. [KÖH 600/2405/2/2004.] Jelentés a Verpelét, Földvár lelőhelyen végzett helyszíni szemlééről [NyTI 600/2405/2004] Nováki - Baráz 2000: Őskori és középkori erődített telepek és várak Heves megye Mátrán kívüli területén. [Agria 36 (2000) 5-46.]</p>
<i>Megjegyzés:</i>	<p>Hrsz: 0370/3, 0370/4, 0371 EOV 280335; 735664 A verpeléti Földvár a többi mottéhoz hasonlóan aránylag nagy körülárokolt területtel rendelkezik (1,15 ha).</p>
<p>Verpelét 3. lelőhely Verpelét – Akácfa u. 43. (Ókendergát)</p>	
<i>Központi azonosító:</i>	<p>Verpelét azonosított 3. lh - 50042 Verpelét azonosítatlan 7. - 44879</p>
<i>Jelleg:</i>	<p>Telepnyom (felszíni), bronzkor, Telepnyom (felszíni), Árpád-kor, Kemence általában, bronzkor,.</p>
<i>Körülmény:</i>	<p>Az Akácfa u. 43. sz. alatt levő kertben bronzkori cseréppel meghatározható, kővel körülakott kemencét találtak. Ugyaninnen egy középkori cserépbogrács darabja is előkerült. (121) <i>Galván Károly</i> (VII) ArchÉrt 1957 Terepbejárás Galván Károly 1955</p>
<i>Irodalom, forrás:</i>	<p>Jelentés terepbejárásról. [DIV Rég. Ad. 58.] Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004]</p>
<i>Megjegyzés:</i>	<p>Hrsz. 244, 243, 242, 252, 253, 256, 263, 255, 237, 241, 266, 259, 254, 261, 236, 257/1, 265, 238, 262, 260, 235, 239, 258, 264, 247, 234, 268, 232, 230, 267, 269, 231, 233, 270, 275/2, 205, 275/3, 274/2, 276, 273, 275/1, 274/1, 206/1, 272, 173, 206/2, 208, 207, 212, 213, 229, 240, 220, 217, 245, 246, 251, 257/2, 271, 280, 278, 279, 277 EOV 279402; 738121</p>
<p>Verpelét 4. lelőhely Verpelét – Belsőög</p>	
<i>Központi azonosító:</i>	<p>Verpelét azonosított 4. lh - 50043</p>
<i>Jelleg:</i>	<p>templom körüli temető középkor templom ált. középkor telepnyom ált. késő középkor (Kr.u. 1301 - Kr.u. 1541)</p>
<i>Körülmény:</i>	<p>Terepbejárás Galván Károly 1955</p>
<i>Irodalom, forrás:</i>	<p>Jelentés terepbejárásról. [DIV Rég. Ad. 58.] Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004]</p>
<i>Megjegyzés:</i>	<p>Hrsz 1504, 1505, továbbá 1403-1671 és 1680-1702 EOV 278670; 738245</p>

	<i>A római katolikus templom közelében román kori íves szentélyzáródású templomrészletet tártak fel többek között 1965-ben - Kozák Károly (Arch Ért 1966)</i>
Verpelét 5. lelőhely Verpelét – Debrői úton aluli dűlő	
<i>Központi azonosító:</i>	Verpelét azonosított 5. lh - 76725
<i>Jelleg:</i>	Telepnyom (felszíni), középkor, kora újkor
<i>Körülmény:</i>	Terepbejárás Régészeti megfigyelés 2013
<i>Irodalom, forrás:</i>	Jelentés régészeti felügyeletről, Verpelét, szilárdhulladék-lerakó, 2013 [600/740/2014] Terepbejárási dokumentáció, Hevesi Hulladékgazdálkodási Program, 2010. [KÖH 600/0967/2011]
<i>Megjegyzés:</i>	Hrsz. 1336/2, 1336/3, 0272/10 EOV 277685; 738323 A hulladéktároló rekultiválása során részben feltárt és elfedett lelőhely.
Verpelét 6. lelőhely Verpelét – Ifjúság u., Honvéd tiszti lakások	
<i>Központi azonosító:</i>	Verpelét azonosítatlan 1. - 44873 Verpelét azonosítatlan 3. - 44875
<i>Jelleg:</i>	Csontvázas temető ismeretlen kor
<i>Körülmény:</i>	Helyszíni szemle, Bárdy Béla, 1953 Terepbejárás Galván Károly 1955 Adatgyűjtés, Kovács Béla, 1962
<i>Irodalom, forrás:</i>	Jelentés terepbejárásról. [DIV Rég. Ad. 58.] Jelentés 1962-es verpeléti helykijelölési munkáról. [DIV Rég. Ad. 594.] Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004]
<i>Megjegyzés:</i>	Hrsz. 345/1, 407-413, 447-467 EOV 279400; 738400
Verpelét 7. lelőhely Verpelét - Hegyút, Királyút	
<i>Központi azonosító:</i>	Verpelét azonosítatlan 4. - 44876
<i>Jelleg:</i>	sír- hamvasztásos - bronzkor - késő bronzkor
<i>Körülmény:</i>	terepbejárás
<i>Irodalom, forrás:</i>	Jelentés terepbejárásról. [DIV Rég. Ad. 58.] - Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004]
<i>Megjegyzés:</i>	Hrsz. 036/25-26 EOV 279950; 739200
Verpelét 8. lelőhely Verpelét – Suba	
<i>Központi azonosító:</i>	Verpelét azonosítatlan 5. - 44877
<i>Jelleg:</i>	Épület - középkori?
<i>Körülmény:</i>	terepbejárás
<i>Irodalom, forrás:</i>	Jelentés terepbejárásról. [DIV Rég. Ad. 58.] Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004]

<i>Megjegyzés:</i>	Hrsz. 081/33 EOV 280500; 738500
Verpelét 9. lelőhely Verpelét – Hagyóka	
<i>Központi azonosító:</i>	Verpelét azonosítatlan 5. - 44877
<i>Jelleg:</i>	Település - bronzkor
<i>Körülmény:</i>	<i>Verpelét</i> (Heve s m. , egri j.) . A községtől É-ra levő lapos terület K-i részén, a Hagyóka nevű szőlődomb területén a felszínen szétszórta bronzkori cserepek találhatóak. Terepbejárás Galván Károly 1955
<i>Irodalom, forrás:</i>	<i>Galván Károly</i> (VII) ArchÉrt 1957;
<i>Megjegyzés:</i>	Hrsz. 059/23-24 EOV 280700; 738650
Verpelét 10. lelőhely (Egerszólát) – Középkori Alsó-Szólát temploma	
<i>Központi azonosító:</i>	-
<i>Jelleg:</i>	Középkori templom és templom körüli temető
<i>Körülmény:</i>	Történeti térképek alapján lelőhelybejelentő - Kustár R.
<i>Irodalom, forrás:</i>	Heves Megyei Levéltár www.hungaricana.hu adatbázis
<i>Megjegyzés:</i>	Egerszólát. Az egri járásban, a Mátra és Bükk hegység között levő dombos vidéken, a Farkashegy alatt, a Rábcza völgyében fekszik. Plébániáját elősorolja az 1332—37. évi pápai tizedjegyzék is, a melybe a helység neve eredetileg Zolouth néven került, a Vatikáni Magyar Okirattárban azonban Zolouchnak van másolva. Az 1412—1447. években három ilyen nevű helységről emlékeznek meg az oklevelek : Zoláth, Alszoláth és Felsewzoláth. Az 1549. évi adóösszeírásban két ilyen nevű helység fordul elő : Nagy-Szólát, melyben csak nemesek laktak. és Kis-Szólát, mely akkor pusztán állott, mivel a jobbágyok onnan megszöktek. Az 1552. évi adóösszeírás szerint mindkét helységet elpusztították a törökök. Az 1635. évi összeírásban nem fordul elő. 1693-ban Berthóthy Gábor birtokában találjuk. 1741-ben Farhas István özvegyének birtoka (Borovszky 1910). A XIX. század első felében Felső-Szóláth néven volt ismeretes (ez ma Egerszólát, ettől délre, a verpeléti határszél közelében feküdt Alsó-Szóláth. EOV 742352; 277987 A Forsterközpont adatbázisába a tanulmánnyal egyidőben bejelentett régészeti lelőhely. Hrsz. 0169/2 EOV 278150; 742450

AZONOSÍTATLAN LELŐHELYEK

Verpelét azonosítatlan 1. lelőhely Verpelét - Tarna-mente	
<i>Központi azonosító:</i>	Verpelét azonosítatlan 2. - 44874
<i>Jelleg:</i>	Telepnyom (felszíni), bronzkor, Telepnyom (felszíni), kelta,
<i>Körülmény:</i>	Terepbejárás Galván Károly 1955
<i>Irodalom, forrás:</i>	Jelentés terepbejárásról. [DIV Rég. Ad. 58.] Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004]
<i>Megjegyzés:</i>	

Verpelét azonosítatlan 2. lelőhely	
Verpelét - Hagyóka - Szorosút	
<i>Központi azonosító:</i>	Verpelét azonosítatlan 2. - 44878
<i>Jelleg:</i>	Épület, ismeretlen kor Szórványlelet, bronzkor, Szórványlelet, ismeretlen kor,
<i>Körülmény:</i>	Terepbejárás Galván Károly 1955
<i>Irodalom, forrás:</i>	Jelentés terepbejárásról. [DIV Rég. Ad. 58.] Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004]
<i>Megjegyzés:</i>	
Verpelét azonosítatlan 3. lelőhely	
Verpelét - xxxx	
<i>Központi azonosító:</i>	
<i>Jelleg:</i>	Bronztárgyak - ismeretlen
<i>Körülmény:</i>	<i>Verpelétről</i> (Heves m., lelték 1852-ben) : két hosszú tű, fején egy nagy (kissé lejjebb a szárán egy kisebb) koronggal, hossza 52-5 cm., egy 22 hajlású kúp alakú tekercs négyélű bronzfonálból, legszélső hajlásán csavarszerűleg hornyolva, hossza 31-5 cm., átm. 6'6—10 cm., egy korongos tekercs, központjában tutulussal, szélső hajlása megnyújtva, ovális alakú hurkot képez.
<i>Irodalom, forrás:</i>	Archaeológiai Értesítő 1904 Hoernes Móricz: Óskori és római leletek Magyarországból a Bécsi Udvari Természettajzi Múzeumban.
<i>Megjegyzés:</i>	

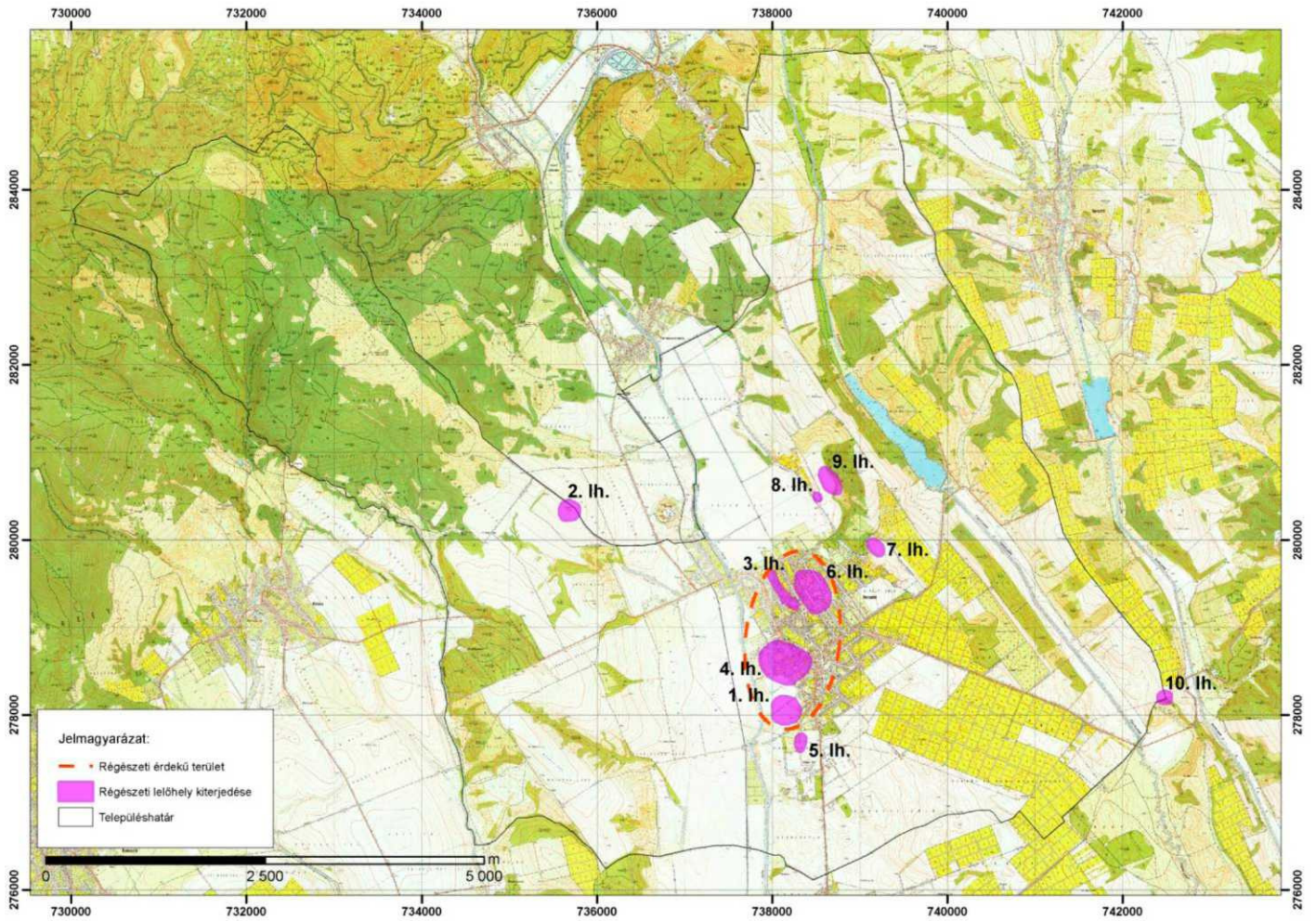
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ

2. MELLÉKLET

RÉGÉSZETI LELŐHELYEK VERPELÉT
BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN

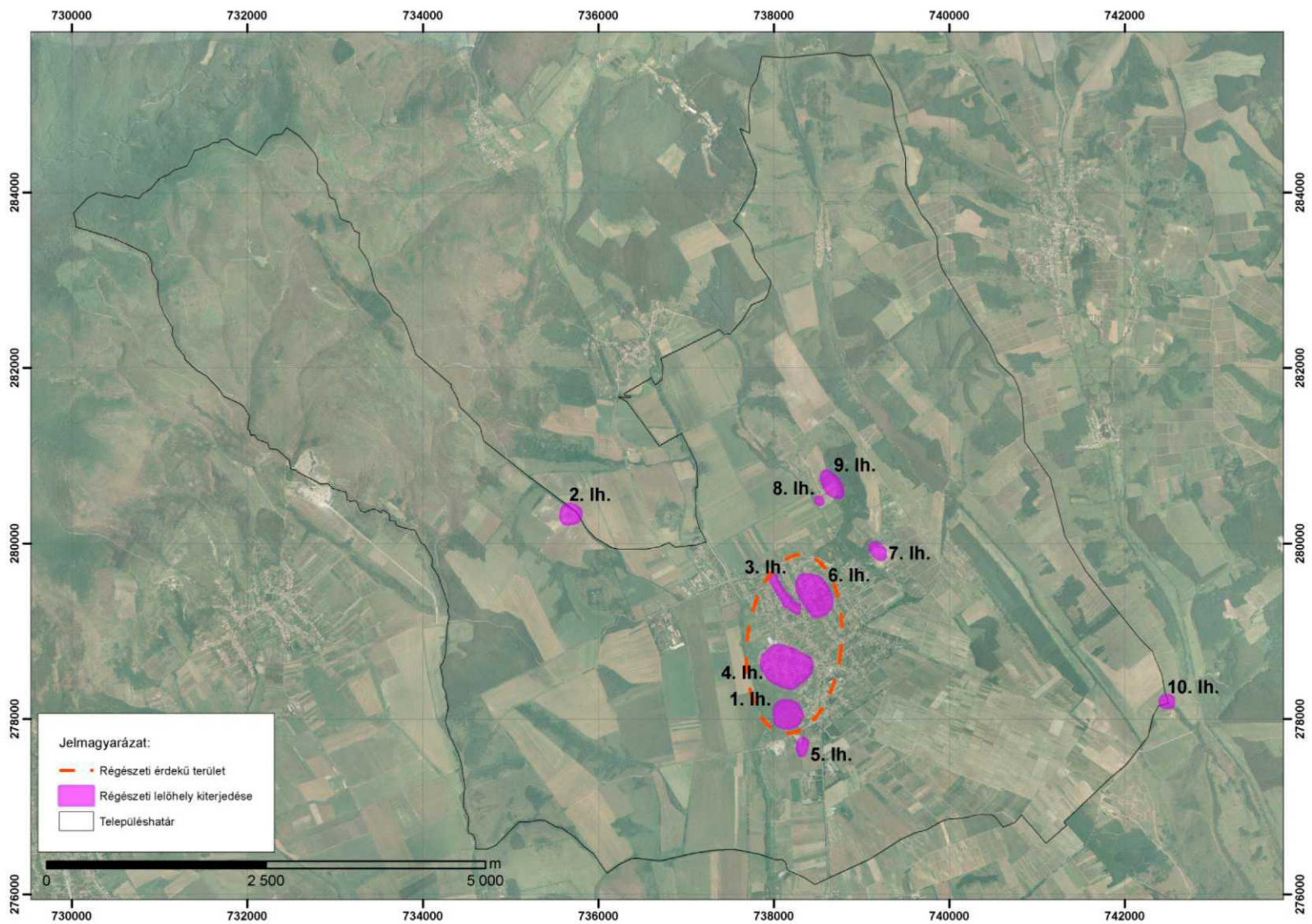
TÉRKÉPDOKUMENTÁCIÓ

1. Ismert régészeti lelőhelyek Verpelét igazgatási területén - EOV térképlapon

2. Ismert régészeti lelőhelyek és régészeti érdektérületek Verpelét igazgatási területén - Google fotón

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ

3. MELLÉKLET

RÉGÉSZETI LELŐHELYEK VERPELÉT BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN

KÉP- ÉS FOTÓDOKUMENTÁCIÓ

**Verpelét - középkori településmag -
látkép
délről**

**Verpelét - Debrői úton aluli dűlő
rekultivált hulladéklerakó**

Verpelét - Vásártér

**Verpelét - Debrői úton aluli dűlő
rekultivált hulladéklerakó melletti
anyagnyerőhely (tó)**

Újkori temetőkert a Vásártér szélén

Verpelét - keletről

Verpelét - Hegyút, Királyút - bronzkori temető

Verpelét - Földvár „zöldhulladéklerakóval”

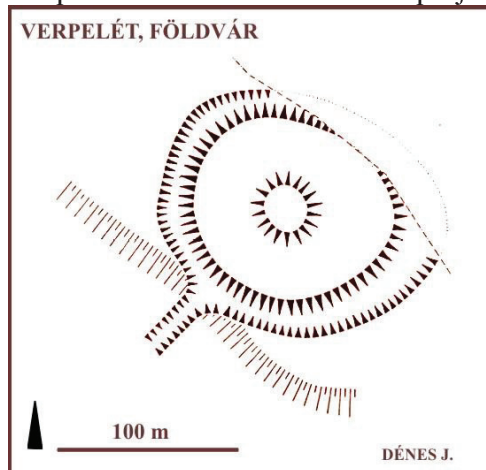
Verpelét - Földvár légifotón

Verpelét - Földvár művelésből kivont központi területe

Verpelét - Földvár felmérési alaprajza

Verpelét - Földvár szőlőművelésű árka

Verpelét - Földvár infotábla egy fán

Verpelét a Tarnaszentmária határában lévő „Verpeléti várhegygel”

Verpelét - település és Tiszti lakások keletről fotózva

Verpelét – Hagyóka - bronzkori telep?

Verpelét belterülete északnyugatról

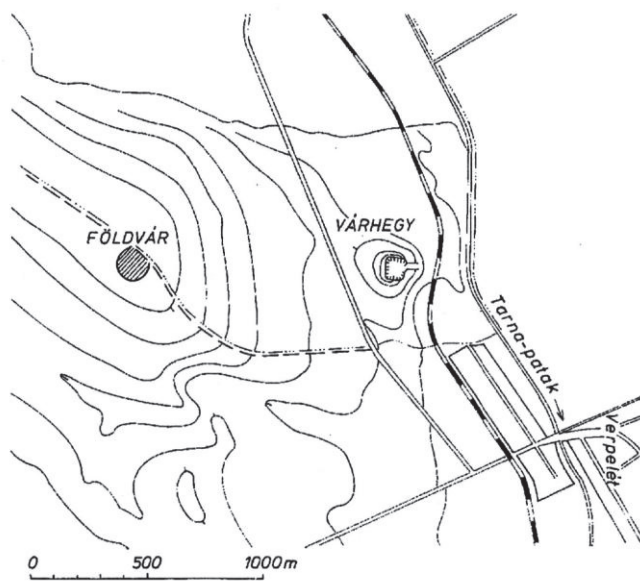
Verpelét – Suba - kőépület?

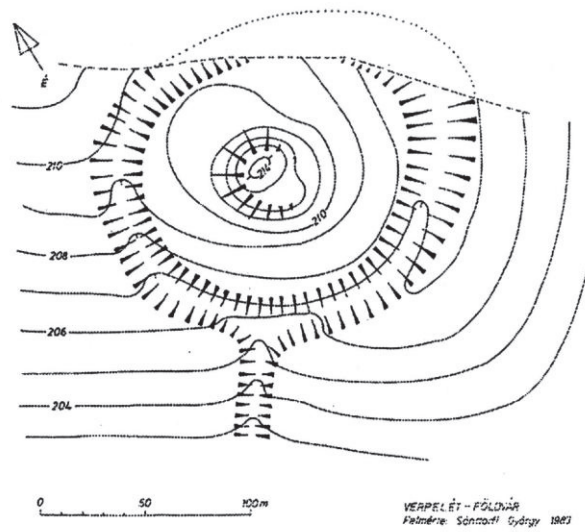

Kváderkövekből kirakott hidalás váza Suba közelében

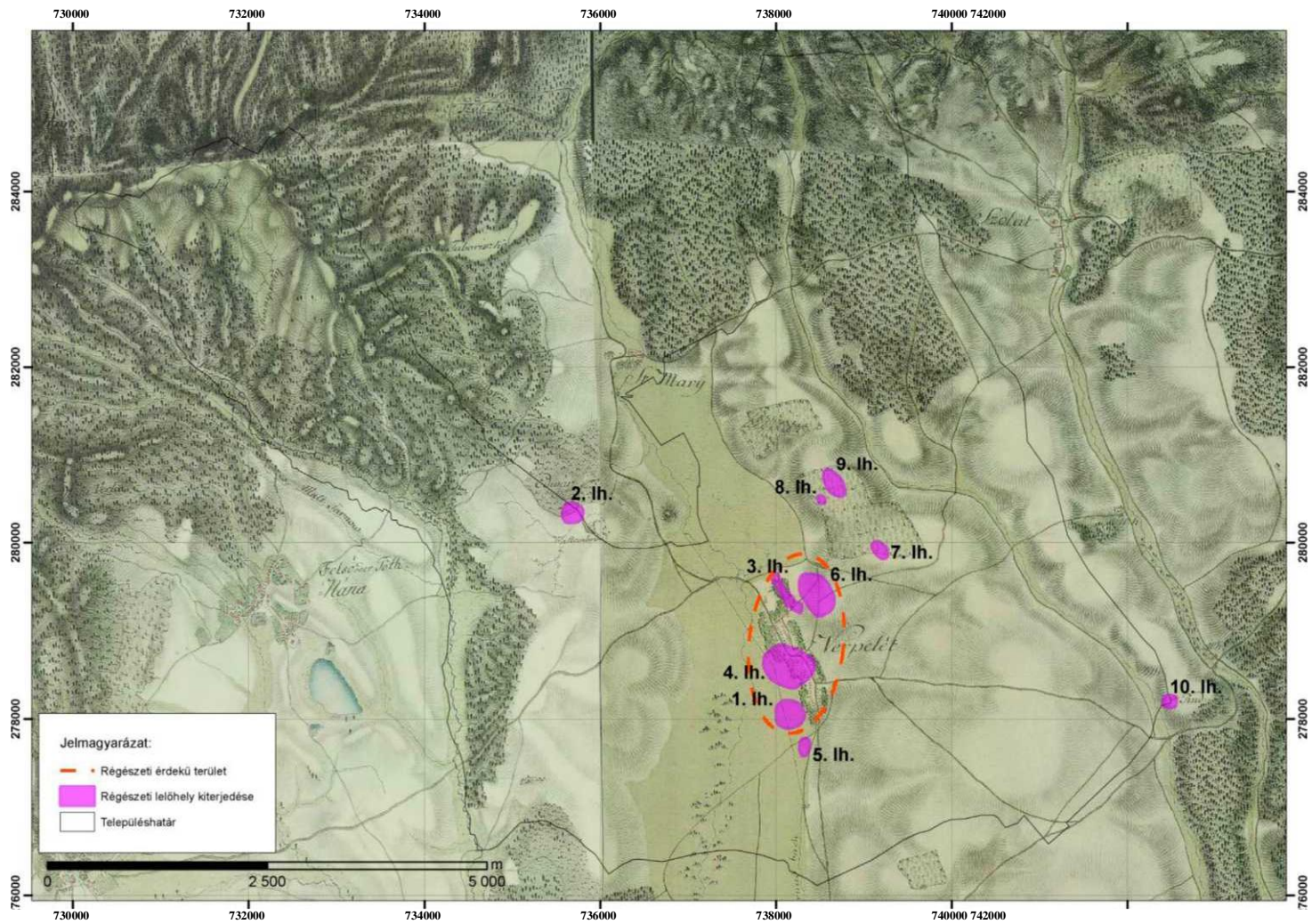

27. kép. Tarnaszentmária–Várhegy és Verpelét–Földvár helyszínrajza

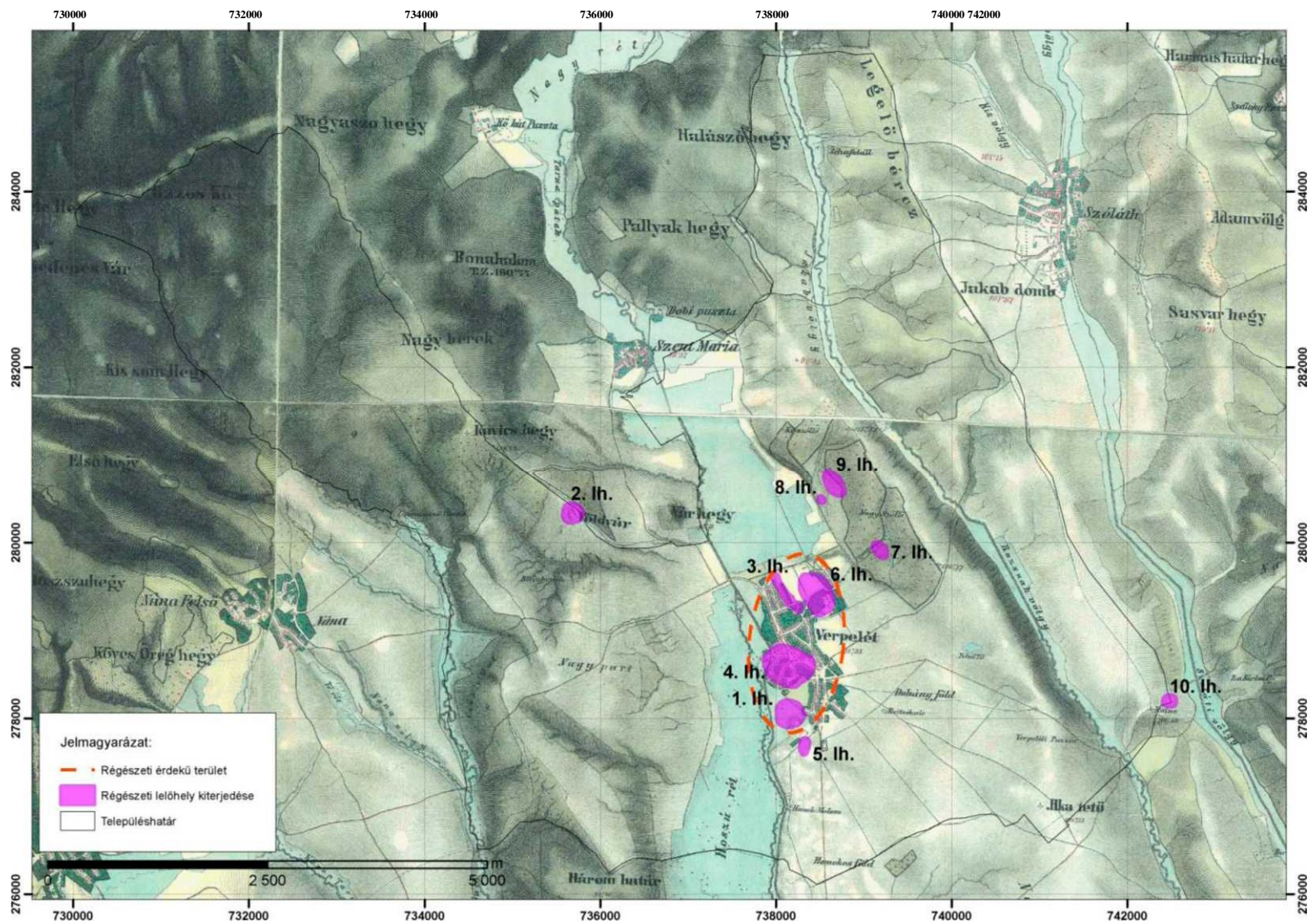
28. kép. Verpelét–Földvár

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ
4. MELLÉKLET
RÉGÉSZETI ÉRDEKŰ TERÜLETEK VERPELÉT BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN - ARCHÍV TÉRKÉPEK

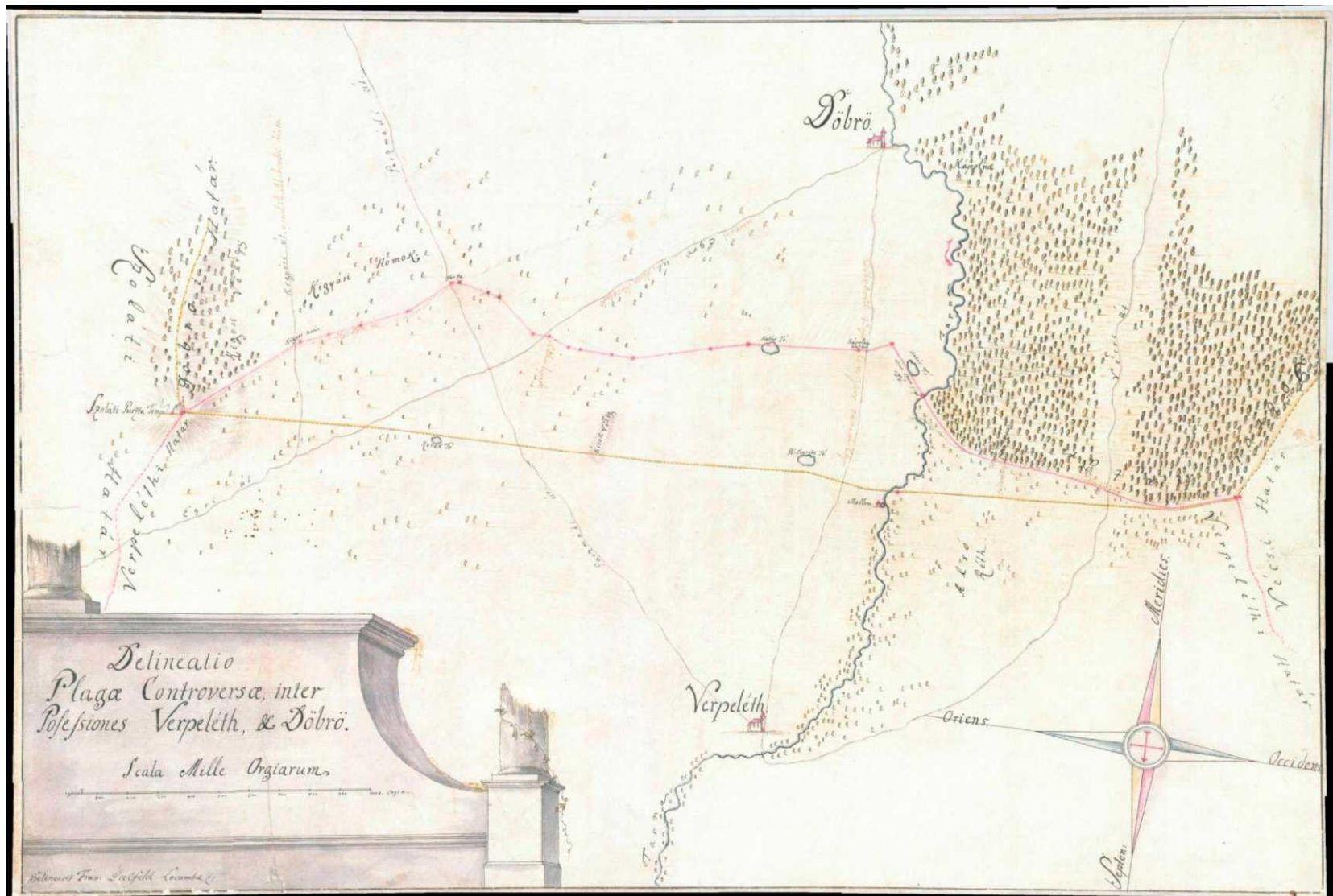

1. Ismert régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek Verpelét igazgatási területén - az I. katonai felmérés térképlapján

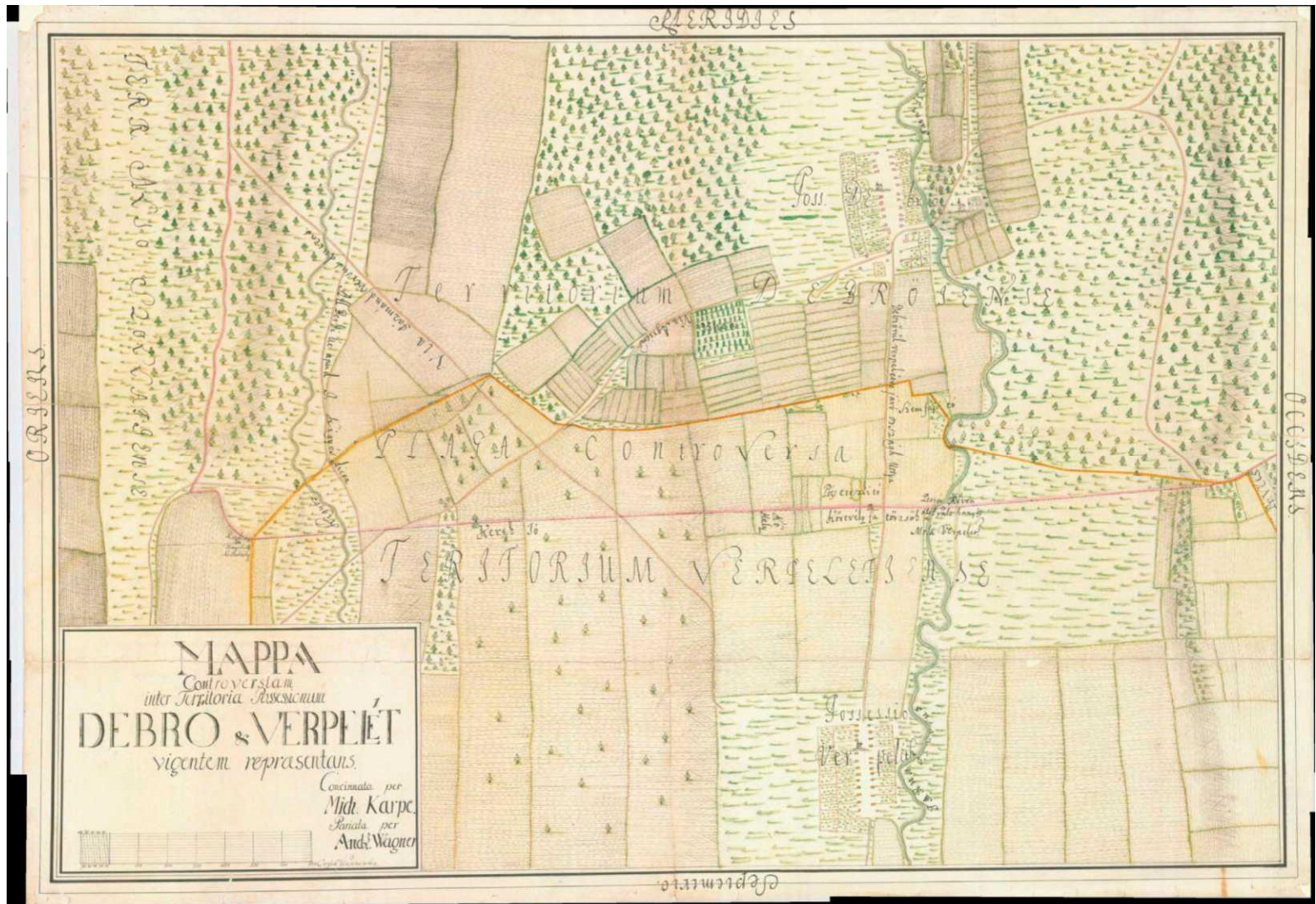
2. Ismert régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek Verpelét igazgatási területén - az II. katonai felmérés térképlapján

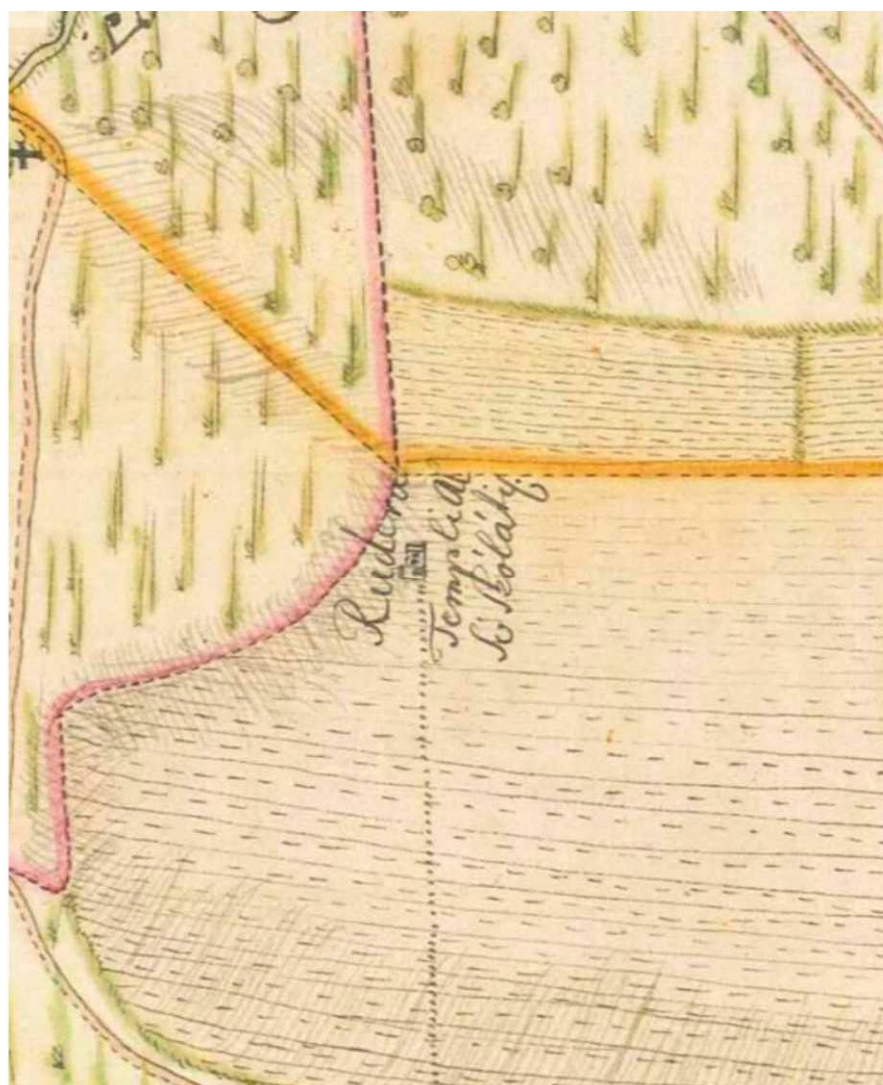

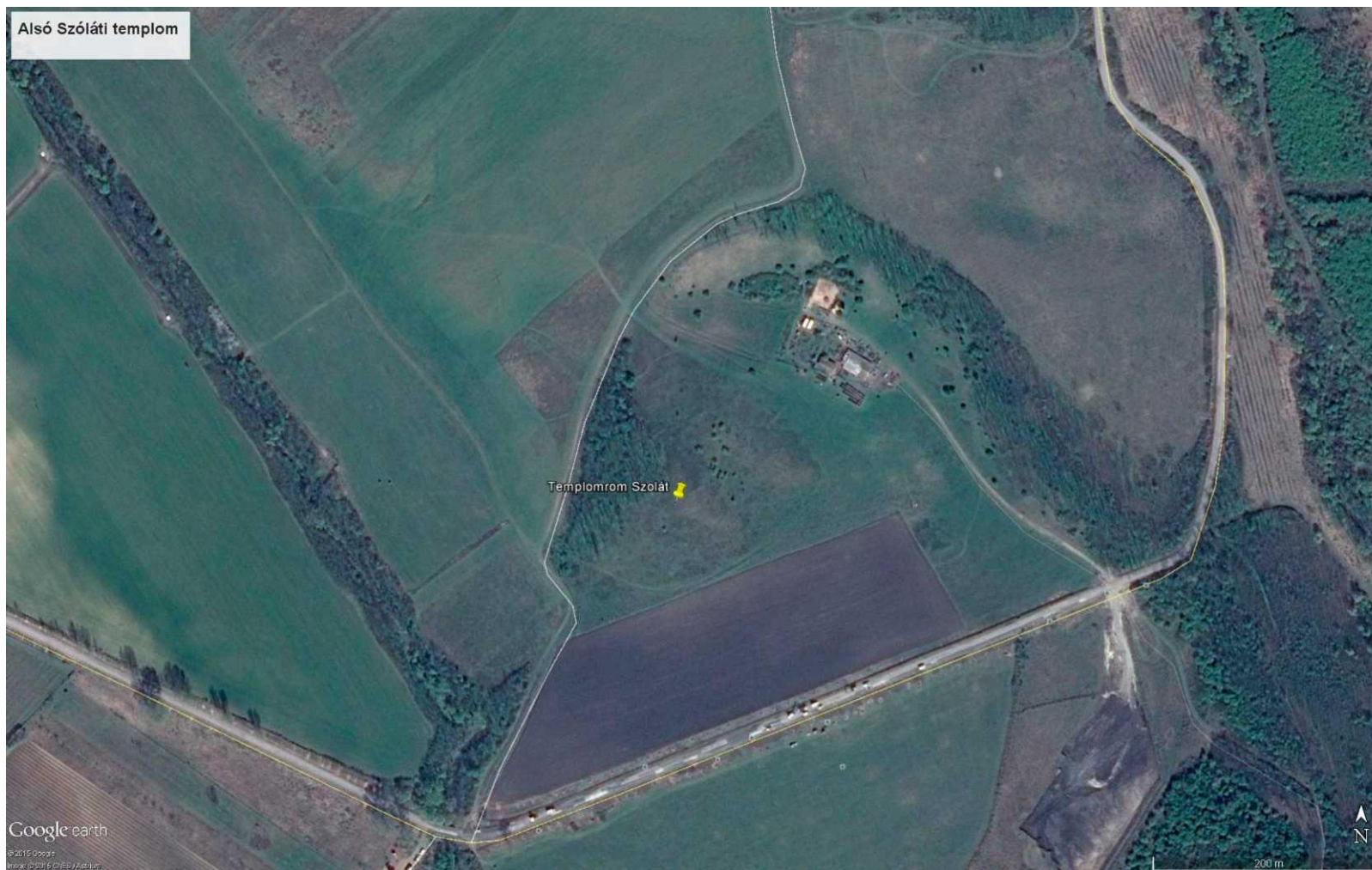
Delineatio plagae controversae, inter Possessiones Verpelét ... [Heves T 191] - Feldebrő, Verpelét (Heves és Külső-Szolnok vm.) határ- és vízrajzi térképe - 1768; forrás: <http://maps.hungaricana.hu/hu/57570/?query=SZO%3D%28verpel%C3%A9t%29>

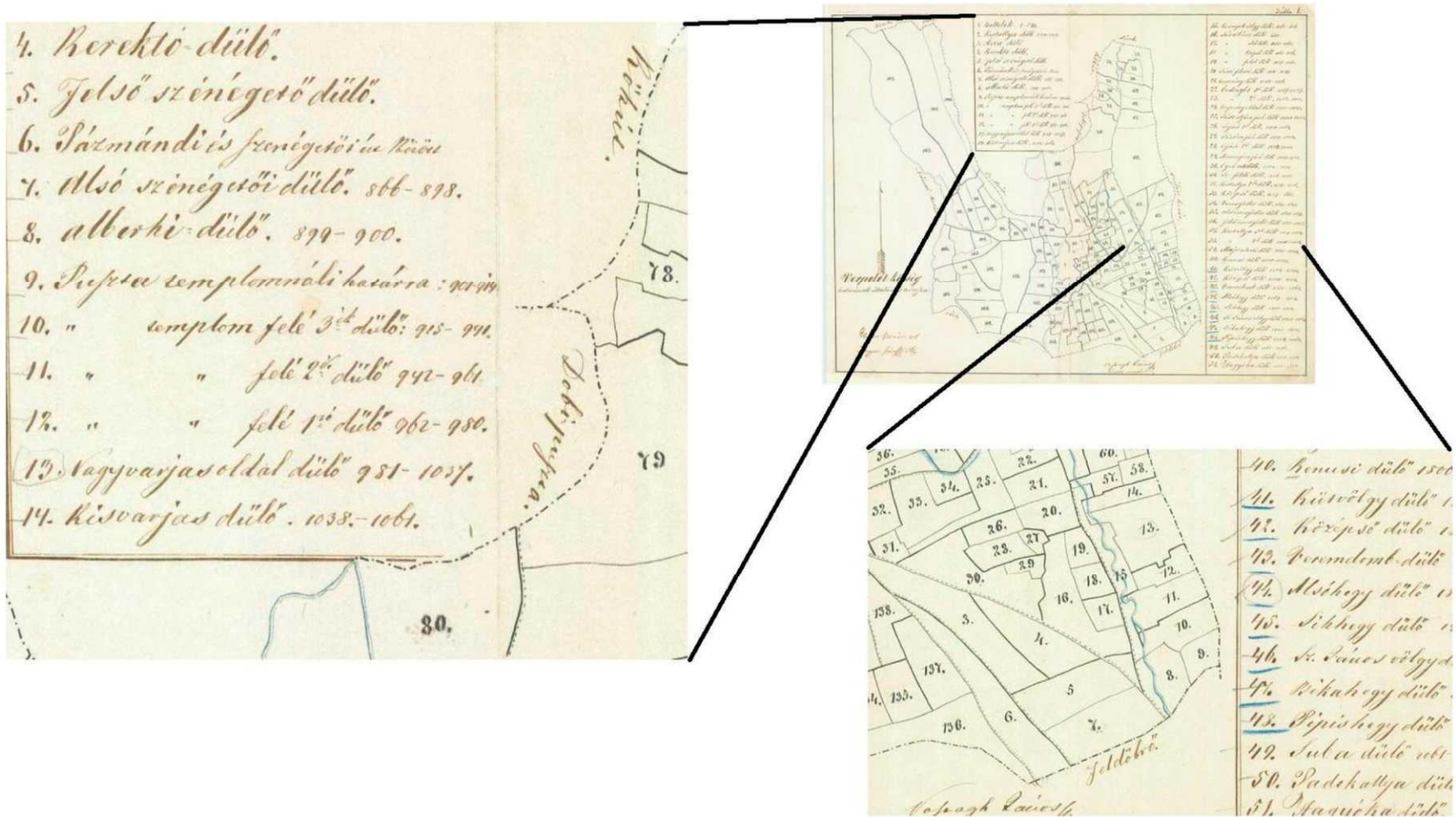
Mappa Controversiam inter Territoria Possessionum Debrő et V... [Heves T 193] - Feldebrő, Verpelét (Heves és Külső-Szolnok vm.) határ- és belterületi térképe - 1768, forrás: <http://maps.hungaricana.hu/hu/57572/?query=SZO%3D%28verpel%C3%A9t%29>

Alsó Szolát templomának romja a verpeléti határszél közelében történeti térképen

Alsó Szóláty templomának romja a verpeléti határszél közelében történeti térképek alapján- Google earth fotón

Vepelét kataszteri térképészlete - 9. határrész: Puszta templomnál határa (forrás: Hungaricana adatbázis - kivágatok: Pánya I.)

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ

5. MELLÉKLET

ISMERT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK VERPELÉT BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN

Sorszám-Tanulmány	Központi azonosító	név	helyrajzi szám
1.	25669	Verpelét - Vásártér	1341, 1342,
2.	45364	Verpelét - Földvár	0370/3, 0370/4, 0371
3.	50042 és 44879	Verpelét – Akácfa u. 43. (Ókendergát)	244, 243, 242, 252, 253, 256, 263, 255, 237, 241, 266, 259, 254, 261, 236, 257/1, 265, 238, 262, 260, 235, 239, 258, 264, 247, 234, 268, 232, 230, 267, 269, 231, 233, 270, 275/2, 205, 275/3, 274/2, 276, 273, 275/1, 274/1, 206/1, 272, 173, 206/2, 208, 207, 212, 213, 229, 240, 220, 217, 245, 246, 251, 257/2, 271, 280, 278, 279, 277
4.	50043	Verpelét – Belszög	1504, 1505, továbbá 1403-1671 és 1680-1702
5.	76725	Verpelét – Debrői úton aluli dűlő	1336/2, 1336/3, 0272/10
6.	44873 és 44875	Verpelét – Ifjúság u., Honvéd tiszti lakások	345/1, 407-413, 447-467
7.	44876	Verpelét - Hegyút, Királyút	036/25-26
8.	44877	Verpelét – Suba	081/33
9.	44877	Verpelét – Hagyóka	059/23-24
10.	-	(Egerszólát) –Alsó-Szólát	0169/2

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ

6. MELLÉKLET

RÉGÉSZETI ÖRÖKSÉGRE VONATKOZÓ FOGALOMGYŰJTEMÉNY

a 2015. január 1-én hatályba lépett 2014. évi CVI. törvény „A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény és az azzal összefüggő törvények módosításáról” szerint módosított 2001. évi LXIV. törvény 7. § alapján

1. *Beruházó*: beruházási, fejlesztési, bontási, helyreállítási vagy felújítási tevékenység engedélyezését kérelmező vagy azt végző természetes vagy jogi személy, illetve gazdasági társaság vagy annak megbízottja vagy felhatalmazottja, akinek érdekében az elvégzendő földmunka vagy a nyilvántartott régészeti lelőhely bolygatása szükségessé vált.

2. *Elfedés*: a feltárássra nem kerülő régészeti lelőhely, lelőhelyrész fizikai védelmét jogszabályban meghatározott módon biztosító műszaki megoldások régészeti megfigyelés mellett történő megvalósítása, amelyek visszabonthatóak, az esetleges későbbi, teljes felületű feltárás lehetőségét nem csökkentik vagy akadályozzák.

3. *Előzetes régészeti dokumentáció*: valamely terület régészeti érintettségének tisztázására, a régészeti örökség elemeire vonatkozó ismeretek (különösen a lelőhely jellegének, korának, kiterjedésének és intenzitásának) megszerzésére és pontosítására szolgáló, valamint az ebből következően elvégzendő régészeti feladatellátás formájának, idő- és költségvonzatainak meghatározásához hozzájáruló, az ismert adatok és források feldolgozásával, a lelőhely állapotában maradandó változással nem járó műszeres lelőhely-, illetve leletfelderítés, terepbejárás és próbafeltárás alkalmazásával készült dokumentum.

4. *Fenntartható használat*: a védett kulturális örökség olyan módon történő használata – ideértve a kármegelőző és kárcsökkentő tevékenységeket is –, amely nem haladja meg a szakmailag indokolt mértéket és nem vezet az örökség elemeinek állapotromlásához, így biztosított fennmaradásuk a jelen és jövő nemzedékek számára.

10. *Kulturális javak*: az élettelen és élő természet keletkezésének, fejlődésének, az emberiség, a magyar nemzet, Magyarország történelmének kiemelkedő és jellemző tárgyi, képi, hangrögzített, írásos emlékei és egyéb bizonyítékai – az ingatlanok kivételével –, valamint a művészeti alkotások.

11. *Kulturális örökség elemei*: a régészeti örökség, a hadtörténeti örökség régészeti módszerekkel kutatható elemei, a műemléki értékek, valamint a kulturális javak.

12. *Kulturális örökség elemeinek kutatása*: a kulturális örökség elemeire vonatkozó, annak pótolhatatlan forrásértékét feltáró, tudományos módszereket alkalmazó, roncsolásmentes vagy roncsolásos beavatkozással járó eljárás.

13. *Megelőző feltárás*: írásbeli szerződés alapján, tudományos módszerrel végzett régészeti feladatellátás (régészeti megfigyelés, próbafeltárás, teljes felületű feltárás), amely a földmunkával járó fejlesztések, beruházások által érintett, nyilvántartott régészeti lelőhelyek feltárására irányul, kivéve a nagyberuházást.

14. *Mentő feltárás*: régészeti emlék vagy lelet régészeti feltáráson kívüli, váratlan előkerülése során alkalmazandó, a közvetlenül érintett elemek szakszerű megmentésére irányuló azonnali beavatkozás.

15. *Műemlék*: olyan nyilvántartott műemléki érték, amelyet jogszabállyal védetté nyilvánítottak.

16. *Műemlékfenntartás*: a műemlék rendeltetésszerű és biztonságos használatához, illetve értékei megőrzéséhez szükséges jókarbantartási tevékenység, a műemléket érintő szakszerű állagmegóvás, felújítás, építészeti, képző- és iparművészeti beavatkozás.

17. *Műemléki érték*: minden olyan építmény, kert, temető, temetkezési hely vagy sírjel, terület (illetve ezek maradványa), valamint azok rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a közösségi hovatartozás-tudat szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék, alkotórészeivel, tartozékaival és berendezési tárgyaival együtt.

18. *Műemléki helyreállítás*: a jókarbantartási, fenntartási feladatokon túlmenő, a műemlék egészét vagy részét érintő felújítás, meghatározott állapotba való visszaállítást célzó építészeti, képző- és iparművészeti beavatkozás.

19. *Műszeres lelőhely- és leletfelderítés*: a légi felvételezés, a föld és víz alatti építmények és tárgyak vagy azok maradványainak, lenyomatainak geofizikai úton történő felmérése, a fémkereső műszerrel (detektorral) végzett lelettérképezés vagy -gyűjtés, geodéziai felmérés, és minden egyéb műszerrel folytatott olyan tevékenység, amely régészeti lelőhelyek vagy leletek felderítésére irányul.

20. *Nagyberuházás*: az alábbi, földmunkával járó beruházás:

a) a bruttó 500 millió forintos értékhatárt meghaladó teljes bekerülési költségű beruházás,

b) a Kormány által rendeletben nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánított beruházás,

c) a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. által kezelt beruházás,

d) a védmű-, töltés- és a 2500 hektár alapterületet meghaladó árapasztótározó-építés, vagy

e) azon közérdekű célú beruházás, amelynek megvalósítása érdekében a kisajátításról szóló törvény szerint kisajátítást végeztek.

22. *Nyilvántartott műemléki érték*: a közhiteles nyilvántartásba vett, e törvény alapján általános védelem alatt álló műemléki érték.

23. *Nyilvántartott régészeti lelőhely*: a közhiteles nyilvántartásba vett, e törvény alapján általános védelem alatt álló régészeti lelőhely.

24. *Örökségvédelmi felügyelet*: a 46. § hatálya alá nem tartozó kulturális örökségi elemek megóvásának, fejlesztésének, fenntartható használatának hatósági felügyeleti eszközökkel,

továbbá hatósági eszközökön kívüli, elsősorban tanácsadással és feladatellátással történő elősegítése.

25. *Örökségvédelmi többletköltség*: a kulturális örökség védett elemein végzett kutatási, restaurálási vagy helyreállítási munkák olyan – az értéknövekedéssel csökkentett – költségei, amelyeket a hatóság írt elő vagy rendelt el, valamint amit a tulajdonos kezdeményezésére a hatóság annak elismer, és amelyek a védelem hiányában a fenntartással kapcsolatban egyébként nem merültek volna fel.

26. *Próbafeltárás*: a régészeti érdekű területek régészeti érintettségének megállapítása, a régészeti lelőhelyek állapotának felmérése, jellegének, térbeli kiterjedésének és rétegsorainak megállapítása, a próbafeltárást követő megelőző feltárás esetén a veszélyeztető források és a megelőző feltárás módjának és mértékének meghatározása vagy a lelőhelyek védelmi fokozatának megállapítása és osztályozása céljából végzett régészeti feltárás.

27. *Régészeti bontómunka*: a régészeti örökség elemeinek feltárás keretében történő kibontására és eredeti összefüggéseinek értelmezésére irányuló régészeti szaktevékenység (felületre bontás, rétegbontás, régészeti emlék bontása, nyesés, metszetek készítése), amely földmunkával járó fejlesztés, beruházás esetén régészeti feladatellátásnak minősül.

28. *Régészeti emlék*: a régészeti örökség ingatlaneleme.

29. *Régészeti érdekű terület*: valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető.

30. *Régészeti feltárás*: tudományos módszerrel végzett tevékenység (régészeti megfigyelés, terepbejárás, próbafeltárás, megelőző feltárás, mentő feltárás, tervásatás, műszeres lelet- és lelőhely-felderítés, beleértve a fémkereső műszer használatát), amelynek célja a régészeti örökség elemeinek felkutatása.

31. *Régészeti földmunka*: a régészeti bontómunka kivételével a nyilvántartott régészeti lelőhelyen a régészeti feltárás megvalósítása érdekében végzett, a régészeti feladatellátáshoz kapcsolódó, régészeti szaktevékenységnek nem minősülő, régészeti tükörfelületet kialakító gépi és kézi földmunkák összessége, amely nem foglalja magában a beruházás megvalósítása érdekében végzett földmunkát.

32. *Régészeti korú tárgy*: bizonyítottan gyűjteményben fennmaradt, a kulturális javak körébe tartozó, 1711 előtt keletkezett tárgy.

33. *Régészeti lelet*: a régészeti örökség érzékelt, felfedezett, feltárt – jellegénél fogva – ingó eleme, függetlenül attól, hogy eredeti helyéről, összefüggéseiből, állapotából elmozdult, elmozdították-e vagy sem. Nem minősülnek régészeti leletnek a régészeti korú tárgyak.

34. *Régészeti leletek elsődleges feldolgozása*: a leletek egyedi tisztítása, az állagvédelemhez szükséges mértékű restaurálása, azonosítása, és ennek időtartamára ideiglenes elhelyezése, amely a tudományos-szakmai hozzáférés és a múzeumba történő végleges befogadás feltétele.

35. *Régészeti lelőhely*: földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben találhatóak.

36. *Régészeti megfigyelés:* a beruházás földmunkájának régész által a helyszínen történő folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén a régészeti bontómunka elvégzése és dokumentálása.

37. *Régészeti örökség:* az emberi létnek a föld felszínén, a föld vagy a vizek felszíne alatt és a természetes vagy mesterséges üregekben 1711 előtt keletkezett érzékelhető nyoma, amely segít megismerni az egyetemes kultúrát, az emberiség történetét, kapcsolatát környezetével, valamint hozzájárul az ország területén élt népek és a nemzet történelmének rekonstruálásához, igazolja, bemutatja, alátámasztja népünk eredetét és fejlődését, továbbá amellyel kapcsolatos információszerzés fő forrásai a feltárás és egyéb kutatási módszerek.

38. *Régészeti védőövezet:* a védetté nyilvánított régészeti lelőhely környezete, amely biztosítja annak fenntarthatóságát, megközelíthetőségét, tájképi védelmét.

40. *Teljes felületű feltárás:* nyilvántartott régészeti lelőhelyen a régészeti örökség elemeinek a földmunkával érintett terület teljes egészén történő feltárása.

41. *Terepbejárás:* minden olyan felszínen végzett kutatás, adatgyűjtés és kiértékelő dokumentálás, amely a régészeti örökség nem ismert elemének felfedezésére vagy a régészeti lelőhely állapotának ellenőrzésére, illetve azonosítására irányul, függetlenül attól, hogy együtt jár-e a leletek összegyűjtésével vagy sem.

42. *Tervásatás:* tudományos célból végzett, tudományos szempontok alapján előre tervezett régészeti feltárás.

44. *Történelmi városmag:* a mai városok területén található, az eredeti, történelmi városszerkezetet tükröző, a régészeti örökség elemeit nagy mélységben és több rétegben megőrző, a település több évezredes múltját és folyamatosságát mutató jól lehatárolható, nagyobb összefüggő terület.

45. *Védetté nyilvánított régészeti lelőhely:* miniszteri döntéssel, határozattal vagy e törvény alapján miniszteri rendelettel védetté nyilvánított kiemelkedő történelmi és kulturális jelentőségű, nyilvántartott régészeti lelőhely.

46. *Védett örökségi elem:* az e törvény erejénél fogva általános védelem alatt álló, illetve miniszteri rendelettel vagy hatósági eljárás során védetté nyilvánított kulturális örökségi elem.

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG ÉS KÖRNYEZETE

39/2015 (III.11.) korm.rend. 12. melléklet

TARTALOM

- I. A TELEPÜLÉS SZERKEZÉNEK FEJLŐDÉSE A MAI TÉRKÉPRE VETÍTVE
- III. TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁR
- IV. ÉRTÉKVÉDELMI TERV
- V. NYILATKOZAT

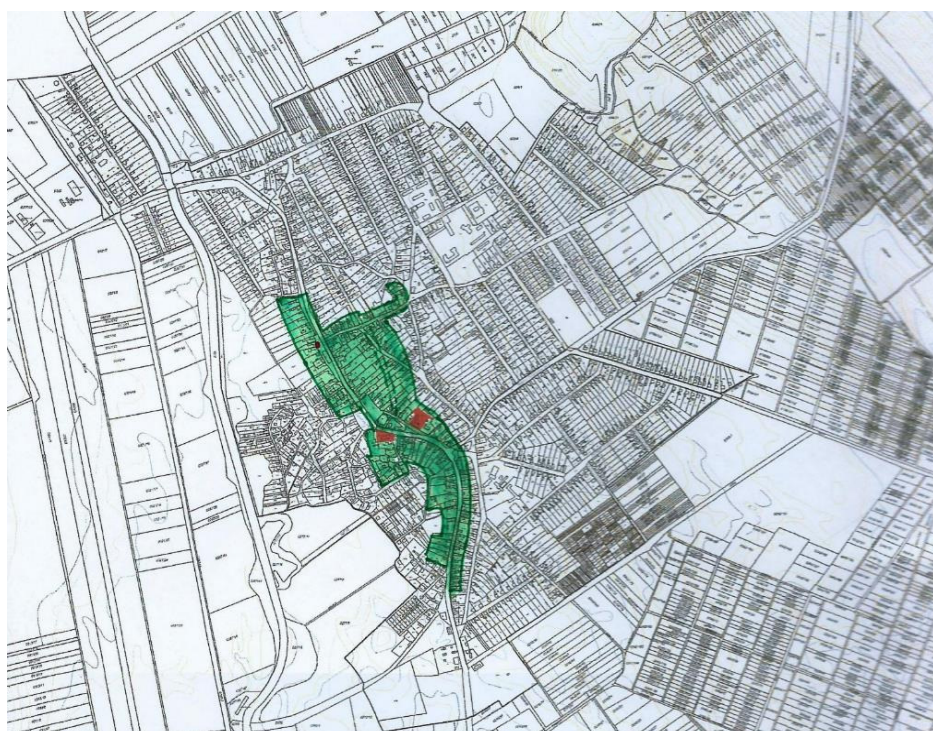
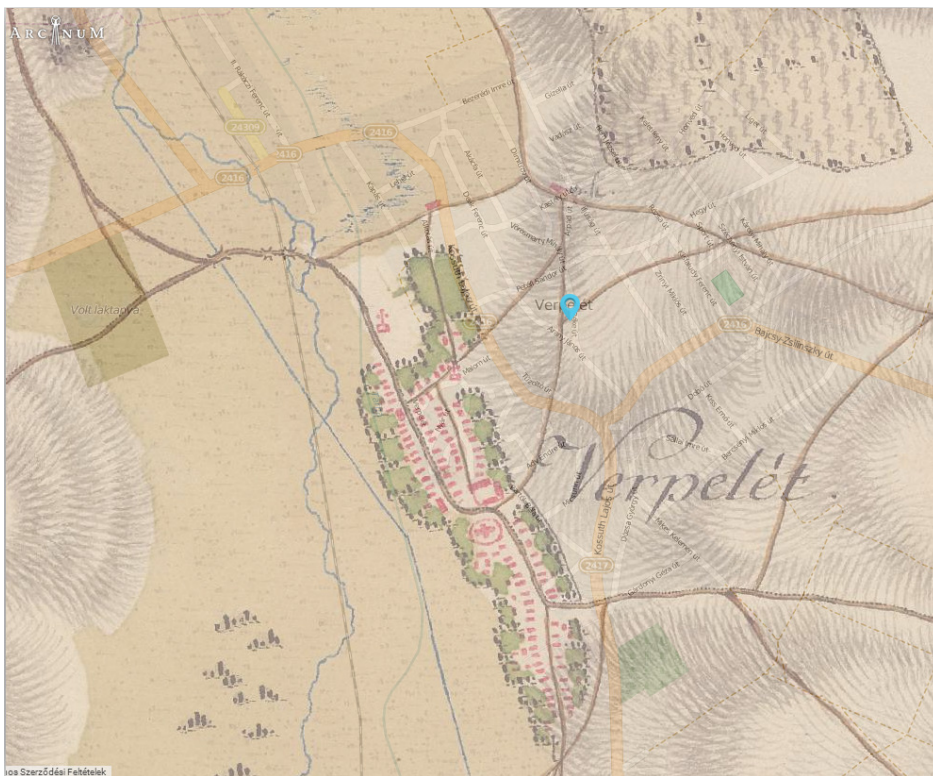
MELLÉKLETEK

- 1. Értékfelvételi adatlapok

I. A TELEPÜLÉS SZERKEZÉNEK FEJLŐDÉSE A MAI TÉRKÉPRE VETÍTVE

I katonai felmérés (1780 k.)

A fő útvonal, a Kossuth utca és környezete kialakult. A fő út délről Feldebrőről jön, észak felé Szentmária irányában a Tarna hídján át folytatódik. Az út menti település bővített szerkezeti része a Petőfi utca irányában észlelhető, amelyet a fő utcáról, a templommal szemközti részéről indított – azóta megszűnt- utca kötött össze, ugyaninnen indul út északkelet felé Szólát irányába. Ez utóbbi utcák már az 1800-as évek első harmadára eltűntek.

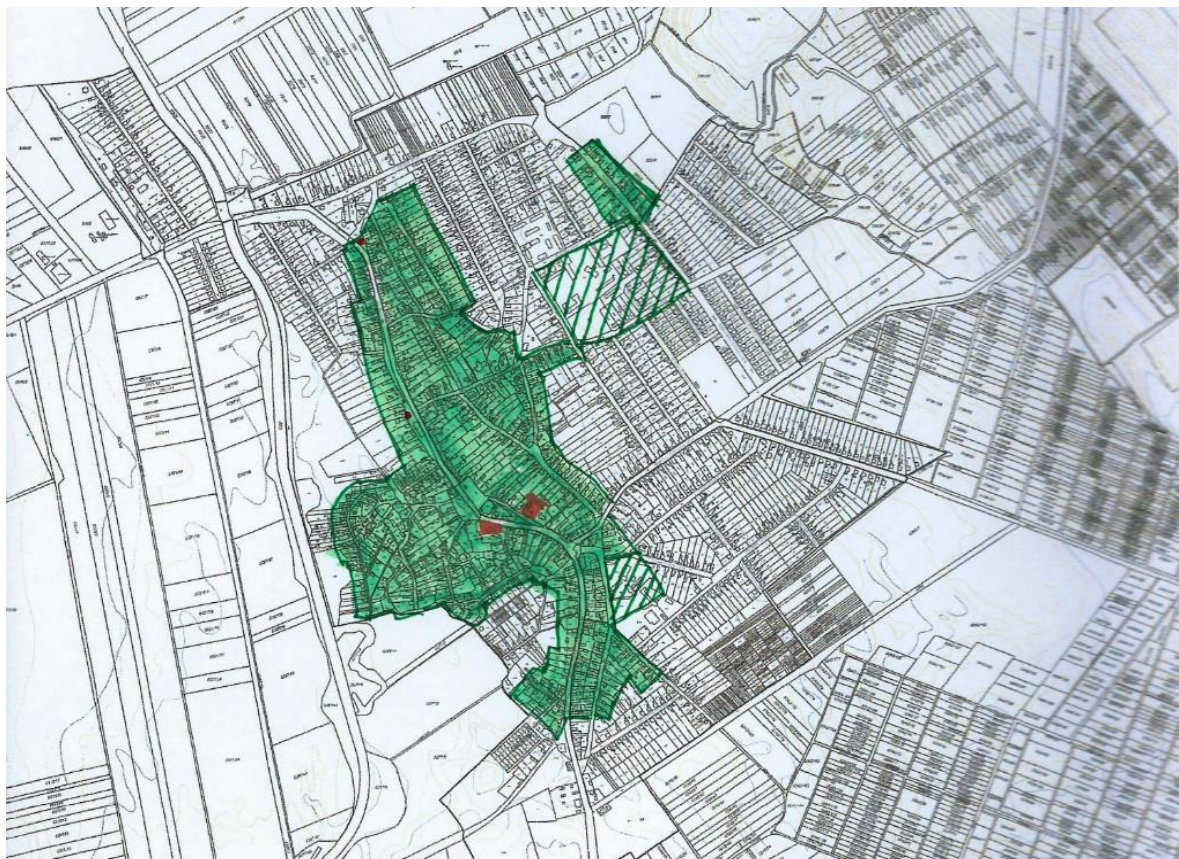
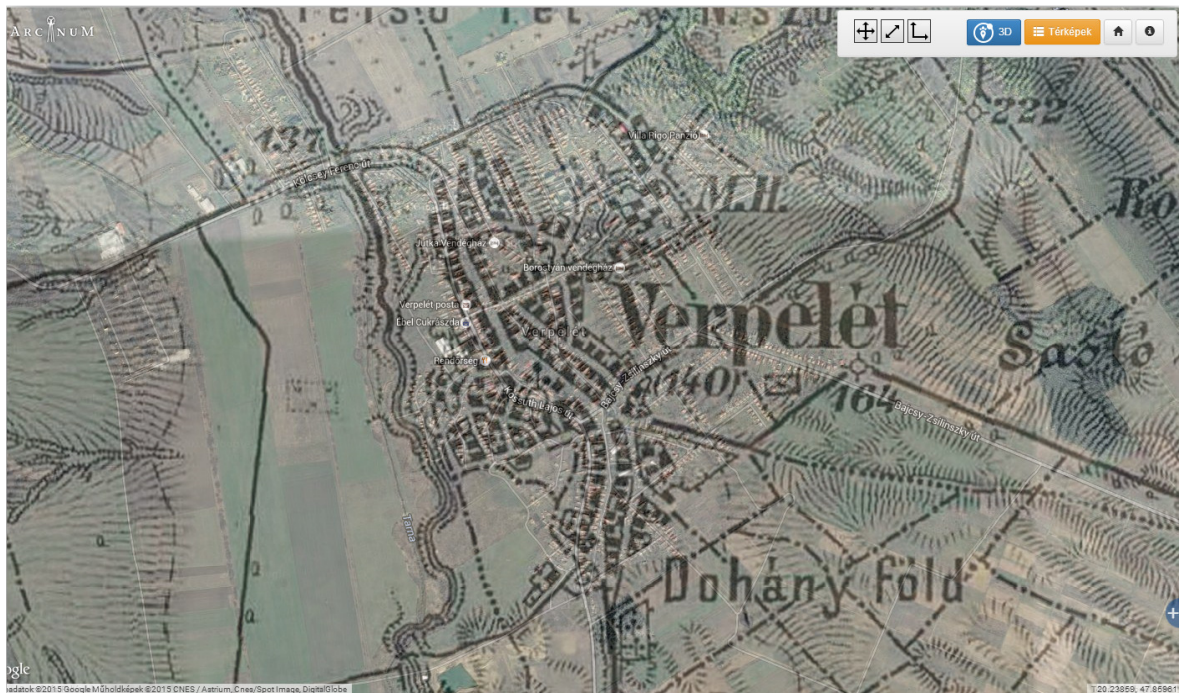
II katonai felmérés (1830 k.)

A mai utcaszerkezet elemei megtalálhatók. A kastély területén úrilak és gazdasági épületek vannak. A kastély (Goszthonyi- Baranyai –később lett Sztárayaké) majorságához északkeletre egy cselédsor épült ki (Keletifény u.). A Dózsa Gy. u-ban majorság, gazdasági épületi jelennek meg és Dk-i irányban indul a mai Mikes K. u. A település nyugatra, a Tarna felé eső platon halmaz szerkezetű településrész bővült, szegényes házakkal, kis telkekkel.

III katonai felmérés (1870 k.)

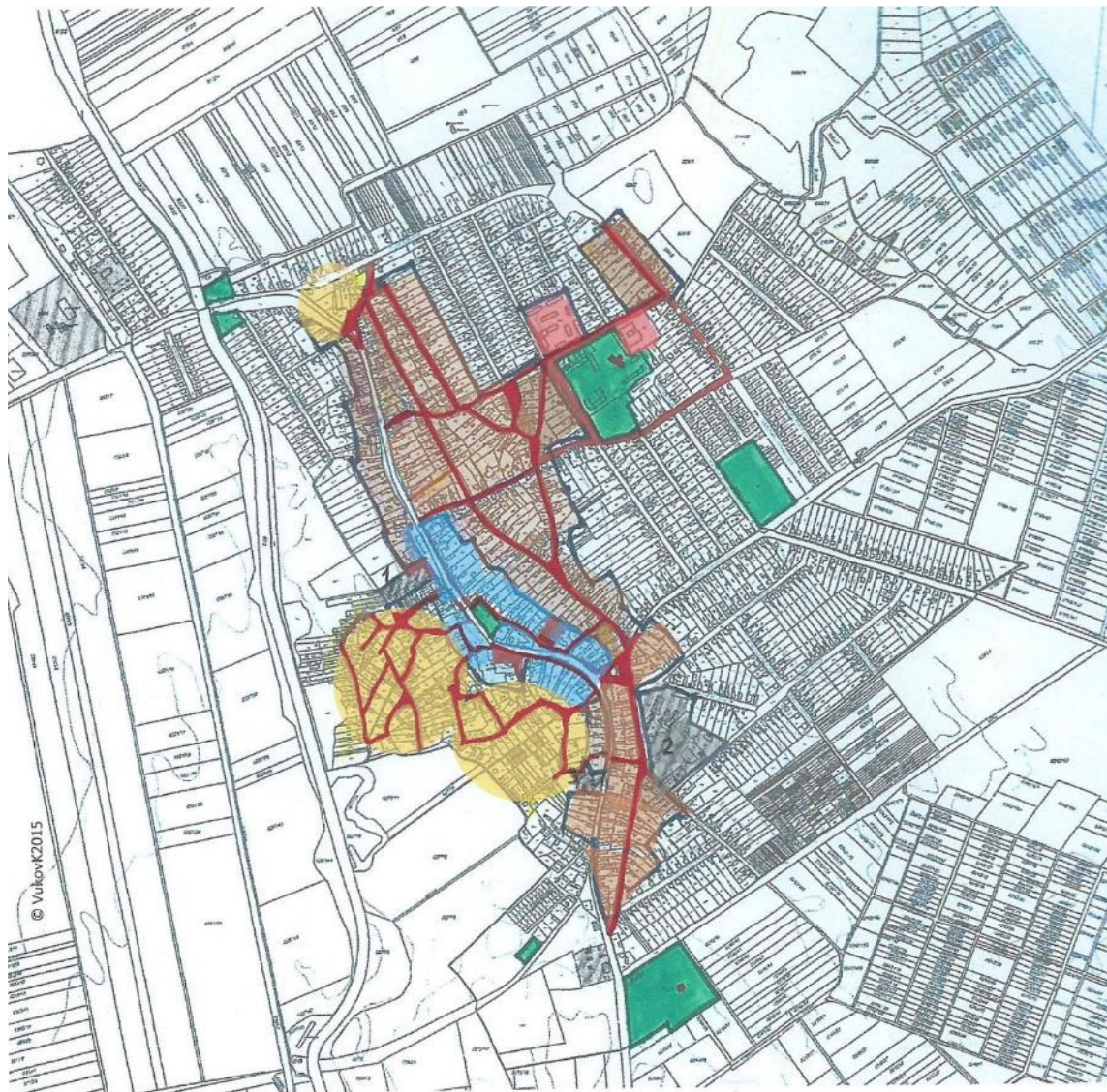

A település észak felé a főúttal párhuzamos (Deák F. u., Akácfa u.) utcákkal bővült, a kastélymajsorság felé a Petőfi u. vonalában van terjeszkedés. A Dózsa utcai mai borászat helyén újabb majsorság létesült (lehetséges, hogy úrilakkal). A Tarna felé eső halmaztelepülés rész 2 újabb utcával bővült.

A III. katonai felméréshez képest település szerkezeti változás nem jelentős, azonban sokkal részletezőbb és pontosabb. A Petőfi utcai újabb beépítést a kastély-majorság felé egysorosnak ábrázolták.

II. VERPELÉT TELEPÜLÉSI KARAKTEREI

VERPELÉT TELEPÜLÉSI KARAKTER TERÜLETEK, ÚTVEZETÉSEK

történeti nagyközségi falusi

kisvárosi

történeti falusi halmaz

gazdasági-majorsági/ipari

városias

zöldfelület/park, sport

védett történeti útvezetés

kertvárosi

II. 1. VERPELÉT TELEPÜLÉSI KARAKTERTERÜLETEK JELLEMZŐI

a) **történeti nagyközségi, falusi**

A település hagyományos, szőlőművelési kultúrájához igazodó település-szerkezetben mai napig megmaradtak jellegzetes 19. sz-i falusi oldalhatáron álló házak, melyek közül sokat átépítettek, sokak helyén azonban új épületet emeltek. Ezen változások ellenére a karakter megmaradt, mert jellemző formálója a házak léptékén kívül a falazott, zárt kerítés. a kapuk eredetileg fapallósak, újabban fém lakatos szerkezetűek (rácsos vagy lemezelt)

Az elég szép számmal még megmaradt, sajnos közepes állagú régi lakóháztípus jellemzői:

Oldalhatáron álló, egytraktusos, melléképületekkel folytatódó főépület. Közvetlen az utcavonalra épített homlokzatára lekontyolt nyeregtető előtt húzódó attika jellemző, amelyet cseréppel fedtek le. Az épületek egytraktusosak, tornáccal, amelynek van utcáról nyíló ajtaja a tornác vonalában. A homlokzaton két ablak van (kb. 1:2,1 arányú), ezek legtöbbször követik a városok kapcsolt tokos, erős szemöldökfás típusait (kereszt vagy T osztásúak). A tornác oszlopai építettek, gerendázata vízszintes, formára vagy négyzetes téglapillér vakolva, vagy körkörös oszlop egyszerű kiszélesedő henger oszlopfővel (tégla vagy kő, vakolva).

Jellemző népi lakóház épületek Verpeléten (utca-házzszám):

Kossuth utca 10, 14, 22, 34, 44, 37, 103, 109, Dózsa utca 11,13, 21, 28, Arany J. utca 3, 6, 12, 14, 22, 26, Deák F. utca 1, 15, 19, 21, 23 4, 6, 8, 16, 18, 20, 24, Kölcsey u. 14.

Kossuth u. 34

Kossuth u. 44. (fatornácos)

Egy-két kiválasztott falusi lakóépület megőrzése fontos a karakter eredeti jellegének bemutatása szempontjából, a település történet előzményeinek reprezentálására.

b) **kisvárosi**

Verpelét, mint prosperáló borászati és kereskedelmi alközpont, a település központjában kialakította intézményi központját, amelyhez a 18. századi templom-plébánia együttes mellett a Németh-kúria és a falusi kovácsműhely közötti területen községháza (ma városháza), posta, iskola, üzletházak, szálloda/takarékszövetkezeti ház (lebontott zsinagóga) járult. A község közepének közelében elhelyezkedő malom is az élénk gazdasági szerepet reprezentálta, a malom telkén a főutca határára

kastélyszerű neobarokk díszítményekkel ellátott igazgatási-iroda épületet emeltek. A magánházak közül is a főutcával párhuzamosan bővültek ill. eklektikus vakolathomlokzattal „korszerűsödtek” a módosabb lakosok épületei. Ezek közül az újabb Szabadságtér kialakítása során egynémely eltűnt, helyébe ugyancsak a karakternek megfelelő üzlet és irodaházak épültek. Az új középületek közt kiemelkedik az egészségház.

A Szabadság tér (fő tér-piac-tér) D felé és É felé nézve

az egészségház

a városháza

c) történeti falusi halmaz szövet

Egészen sajátos települési szövet formáció alakult ki a városközponttól nyugatra eső enyhén lejtős, majd a Tarna mentén platószerű területen, amely lehetséges, hogy a 17. században létrejött (pl. legkorábbi zsidó sírkő dátuma 1628) az 1780-as években már jellemzően kialakult, már az I. kat. felmérés térképén is látható, későbbiekben néhány utcával kibővült. Körkörös bővüléssel több sávban vezet az utcavonal, amelyeknek összekötései vannak. Az épületállomány oldalhatáron álló, soros portákból áll, meglehetősen kisméretű telkeken (kb. fele a központi részek telkeinél). A házak a táj jelegű vonásokkal rendelkeznek, azonban szerényebb kivitelű és méretűek. A telekstruktúra és az épületállomány minősége azt mutatja, hogy történetileg szegényebb néprétegek lakóterülete volt, miként mind a mai napig ez látható (több, leszegényedett roma kisebbség épülete). A település szövet jellegzetes, karakterformáló és különleges a halmaz jellegénél fogva, ezért a település struktúra megőrzése koncepcionálisan fontos a város jellegzetességeinek megőrzése szempontjából is. A halmazban levő népi lakóházakat kiemelkedően reprezentálja a Malom u. 6.sz. ház., Ady u., Bartók u.

A halmaz-szerkezet történeti utcái:

Ady Endre u., Csokonai u., Dankó u. páratlan oldala 1-49., Malom u., Micsurin u. szakasza Kisszög-Kossuth u. közt, Ságvári u., Templom u., Toldi Miklós u.

Ady E. utca 8. -árok

Malom-Ságvári utca 8. és 5.

Ady E. utca 11.

Vásártér. u. 4.

d) városias

Verpelétre telepített honvédségi egység személyi állomány részére a kastély utca Ifjúság út szögletében telepszerű többszintes lakótelep létesült, amely kimondottan a nagyobb lélekszámú városok beépítési jellege. A karakter jól lehatárolható területileg is és jellegében is. Ugyanakkor a művelődési ház építészete is igazodik a városi karakterhez.

e) **gazdasági: majorsági, ipari**

Uradalmi ipari üzemek, majorságok, mint 1. a malom, 2. a volt tsz központ, ma Varsányi borászat, a Tarnán túli üzemterület tartoznak ide, jól lehatárolható területtel. Eredetileg a Sztáray kastély is uradalmi majorsági terület volt, amely átalakult kastélykertté, s benne ma iskola és napközi otthon működik.

f) **zöldfelület: park, sport, temető**

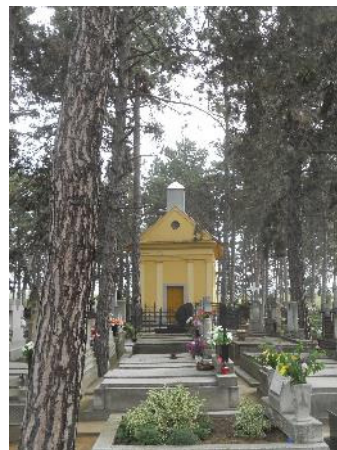
Az összefüggő zöldterületekből kiemelkedik az egykori Sztáray kúria parkja, ma iskola parkja, arborétumként értelmezett kertje. Jelentős a régi faállomány, dendrológiai vizsgálata szükséges.

A városközpont parkja intenzív fenntartású zöldfelület kisarchitektúrás elemekkel (emlékmű, kút).

központi park (sétatér)

A róm. kat. egyházközség és plébánia által fenntartott köztemető a síremlékekkel, háborús emlékekkel, oszlopokkal, fészületekkel külön-sajátos értéket képviselnek. A 1848-as, az I. és a II. világháborús emlékhelyek kiemelt gondozásban részesülnek.

r.k temető

izr. temető kerítése

Az izraelita temető a felekezeti sajátosságnak megfelelően zárt, magas kőkerítéssel övezett, fás zöldterületként nem értékelhető, zöldfelülete gyepes. A tágabb táji környezet látványértéke megkapó. Nagyobb összefüggő zöldterület a Bajcsy-Zsilinszky út melletti sportpálya. Kis összefüggő területeket alkotnak a Tarna hídfő környezete, a Kölcsey utca árokpart és előkertjei területek és a Kossuth utcai Nep. Szent János szobor környezete. Elszórtan több részen van értékes településkép alkotó fa vagy facsoport (pl. Ady-Micsurin sarok)

a Tarna híd környezete

Kölcsey utca árok-előkert

g) kertvárosi

Verpelét város a várossá nyilvánítás előtt is területileg, új utca kialakításokkal fejlődött, főként a keleti és északkeleti irányban. Legjelentősebb a Szólát/Eger felé vezető főút, Bajcsy-Zsilinszky út mellett kialakult településrész. Ezeken a területeken már nem jellemző a mezőgazdasági főtevékenység jelleg, hanem az országos szabályzatoknak megfelelő telekalakításokkal osztott telkeken az 1970-es évektől elterjedt sokféle, félig városias, oldalhatáron álló beépítésű ház épült. Ezért a terület karaktere nem községi, sem városi szempontú megkülönböztetést nem mutat, jellege kimondottan a városok külső részein levő kertes, családi házas, ezért kertvárosi karakterrel jellemezhető legtalálhatóbban.

h) történeti útvezetés (szerkezeti védelem)

A város történeti térképein leolvasható település-szerkezeti fejlődés tanújelei a máig megmaradt jellegzetes utcavezetések, amelyek a meghatározó É-D fő útvonalon, a Kossuth utcán kívül meghatározzák Verpelét hagyományos települési képét. Egyediség az Y útelágazásos rendszer és a keskeny közök léte, amelyet a települési értékleltár rögzít.

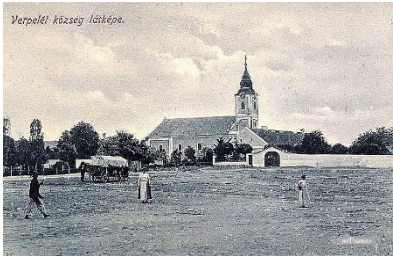

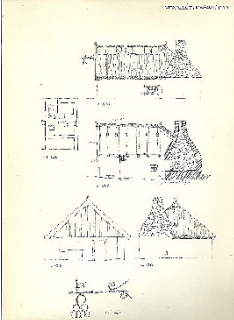

III. TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁR

(készült a 39/2015 (III.11.) kormányrendelet 12. melléklet 6. pontja szerint)

III. 1. ORSZÁGOS VÉDELEMBEN RÉSZESÜLŐ INGATLANOK

(HIVATALOS NYILVÁNTARTÁS KIVONATA)

	név	hrsz	cím	fénykép
1.	R.k. templom, tszám 2157 	1504	Szabadság tér 8.	
2.	Kovácsműhely tszám2158 	146/2	Kossuth u.52-54 előtt közterületen	
3.	Németh-kúria törzsszám 2159	761	Tűzoltó u. 11.	

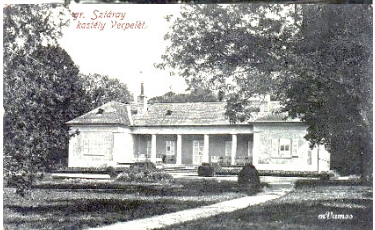

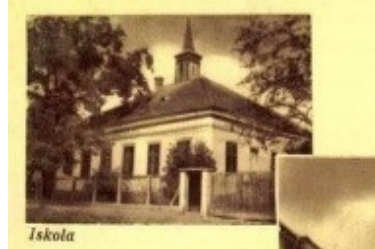
<p>4. Nep.Szent János szobor</p> <p>tszám 10796</p>	<p>146/3</p>	<p>Kossuth u. közterületen</p>	
---	--------------	------------------------------------	---

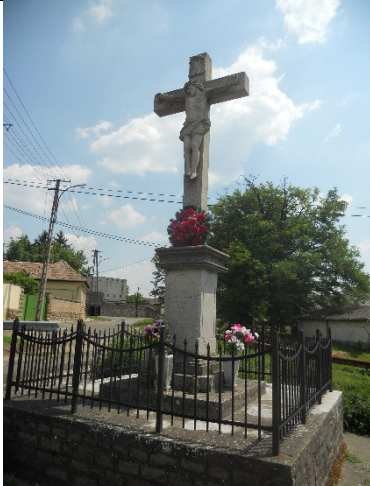
Megjegyzés: Mind a négy tételhez tartozó –ex lege- műemléki környezetet a 39/2015 (III.11.) Kormányrendelet 29.§ (3) értelmében védettnek kell tekinteni!

III. 2.

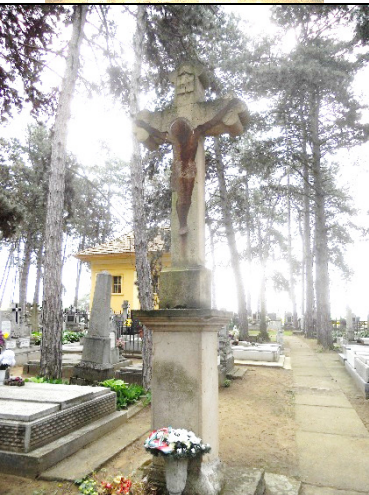
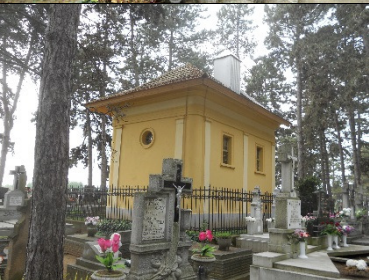

III. 3. **HELYI INGATLAN- ÉRTÉKEK, OBJEKTUMOK**

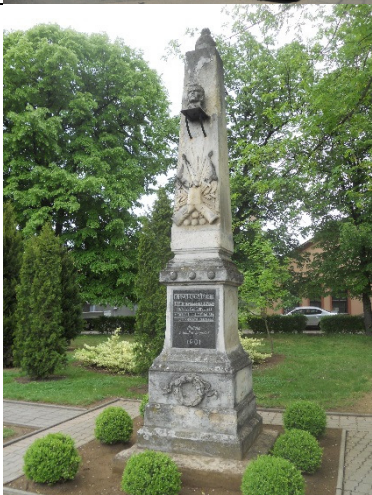

<i>No</i>	<i>utca/házzszám</i>	<i>hrsz</i>	<i>rövid leírás</i>	<i>fénykép</i>
1.	Bartók b. u-Kossuth u. sarok, Kossuth u.128 mellett közterületen	1335/2	karos, szivattyús öntöttvas közkút 1920-as évek	
2.	Csokonai u. 7 előtt közterületen	1283	karos, szivattyús öntöttvas közkút, 1920-as évek	

3.	Dózsa Gy. u.13.	1283	tornácos lakóház eredeti tagozását megőrző historikus homlokzattal (felújítást igényel)	
4.	Kastély u. 6.	450	iskolai napközi, néhai Brudern-Sztáray kastély. Az 1850 kör. épületet 1899-ben kibővítették, tornyos oldalszárnnyal. 1960-as években felismerhetetlenségig átalakították. ÉNy-i homlokzatán meghagyták a Sztáray család címerét.	
5.	Kossuth Lajos u. 14. Lehel vezér u. sarok	1770	lakóház eredeti tagozását megőrző historikus homlokzattal	
6.	Kossuth Lajos u. 41.	181	lakóház eredeti tagozását megőrző historikus homlokzattal	
7.	Kossuth Lajos u. 45.	186	volt kat. népiskola (ablakit kicserélték, külsőműanyag redőnyszekrényt tettek)	

				
8.	Kossuth Lajos u. 64.	1704/1	v. kúria, malomigazgatási épület, 19. sz. vége (?), neobarokk homlokzati díszítéssel	
9.	Kossuth Lajos u. Szabadság tér 8.	1515	rk. plébániaház, falazott kerítéssel kapuval (1770-es évek)	
10.	Kossuth Lajos u. 78- 80	1498/1 1498/2	későbarokk kosárírvú kőkeretes kapus lakóház (18. század vége), a kapcsolódó ház homlokzatán ablakok egy műa. redőnyös hármás-ablakra cserélve	
11.	Kossuth L. u – Bajcsy Zsilinszky út sarkán, közterületen	1335/2	kerített kőkereszt feszülettel, 1771, teljesen felújítva (műkő, másolati) 1985	

12.	Kossuth Lajos u. rk.Temető	1243/1	Mária oszlop (1903-1928) Mária szobor az oszlopnál későbbi ráhelyezés.	
13.	Kossuth Lajos u. rk.Temető	1243/1	Kőkereszt pléh feszülettel 1879	
14.	Kossuth Lajos u. rk.Temető	1243/1	Temetőkápolna (19.sz vége, 20 század eleji felújítással)	
15.	Kossuth Lajos u. rk.Temető	1243/1	Kanzsó György néptanító és felesége síremléke, 1932/33- ban állítva	
16.	Malom u. 6.	1699	Tipikus tornácos lakóház, feltehetően 1880-as tűzvész után megújítva (eredeti homlokzati ablakok.ajtó megőrizve)	

17.	Petőfi u. 12. Béke u. sarok	670	Szoborfülke építmény keresztrel, domborműves passió jelenettel	
18.	Szabadság tér	1683/2	Volt szálloda, fogyasztási szövetkezeti ház. 1910 körüli. Finom üvegosztású késő- szecessziós ablakait kicserélték műanyagokra, De tömegében és az oszlopos erkélyével megőrizte építészeti rangját.	
19.	Szabadság tér	750/1	Sétatéri 48-as emlékmű, felirattal, 1901	
20.	Vásártér u. végén	1342	Izraelita temető, kőfallal övezve. (szögesdrót kiegészítéssel) Legrégbbi sírkő 1628 évszámú.	

21.	Kossuth u- Ady-Bajcsy_Zsilinszky u. kereszteződése	13352 alatt	<p>kőhíd nagy árok felett: a híd mellvédjét 3 kőív képezi, az árokpart kőburkolatú, az árok egyenes, gerendás áthidalású.</p> 	
22.	Vasút utca MÁV vasútállomás	2/10	<p>Vasútállomás épülete 1970-es évek téglahomlokzattal. 2007-től megszűnt az 1886-ban kiépített vasútvonal forgalma.</p>	

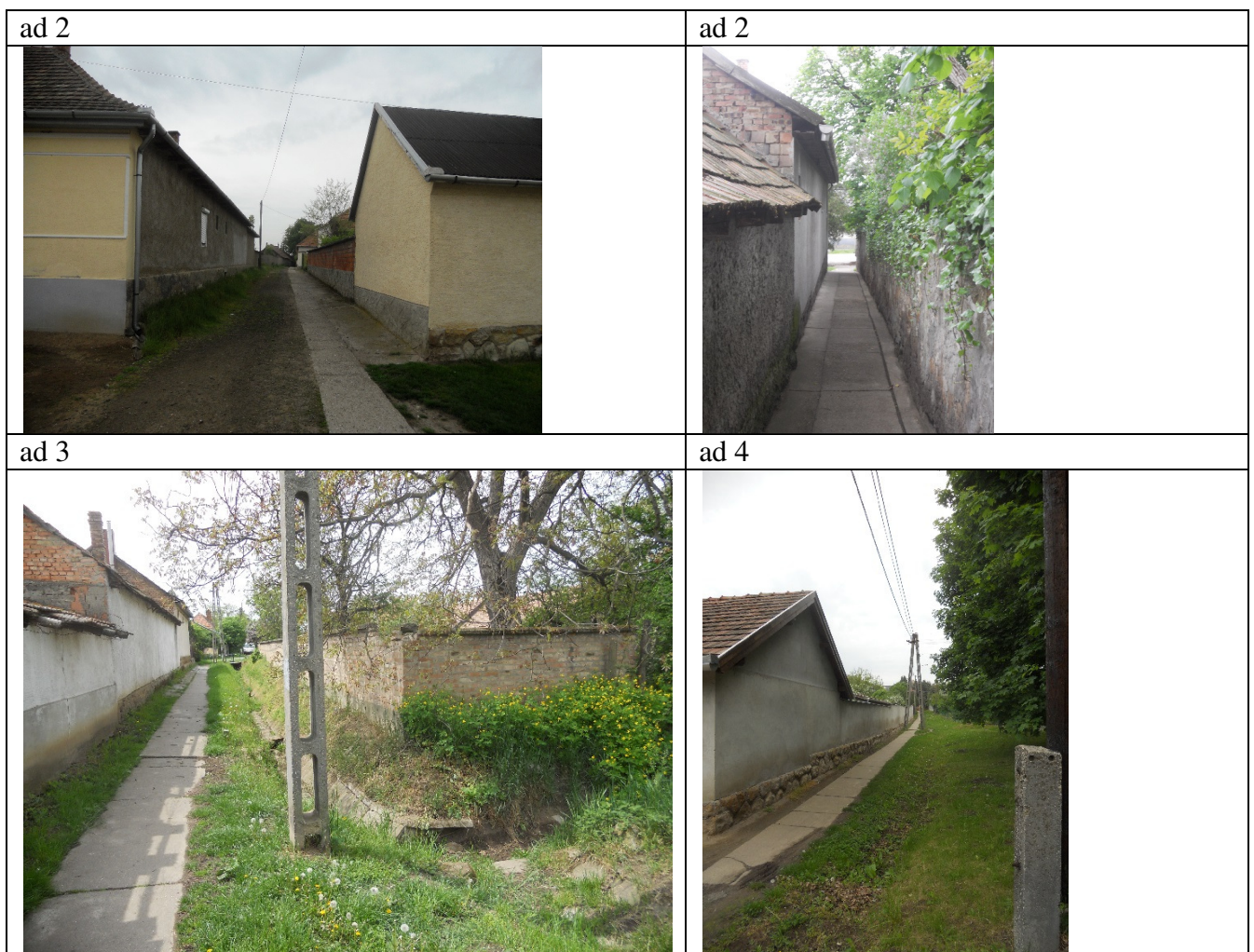
IV. ÉRTÉKVÉDELMI TERV

(készült a 39/2015 (III.11.) kormányrendelet 12. melléklet 7. pontja szerint)

IV. 1. TELEPÜLÉS SZERKEZETI VÉDELEMRE JAVASOLT UTCAVONALAK

A) keskeny közök

1. Kossuth u.- Dózsa Gy. u / hrsz. 1300
2. Kossuth u.-Arany j. u / hrsz.710
3. Vörösmarty utca szakasza / hrsz.212
4. Dimitrov u.- Ifjúság u. / hrsz.327
5. Kisszög köz / hrsz.1404

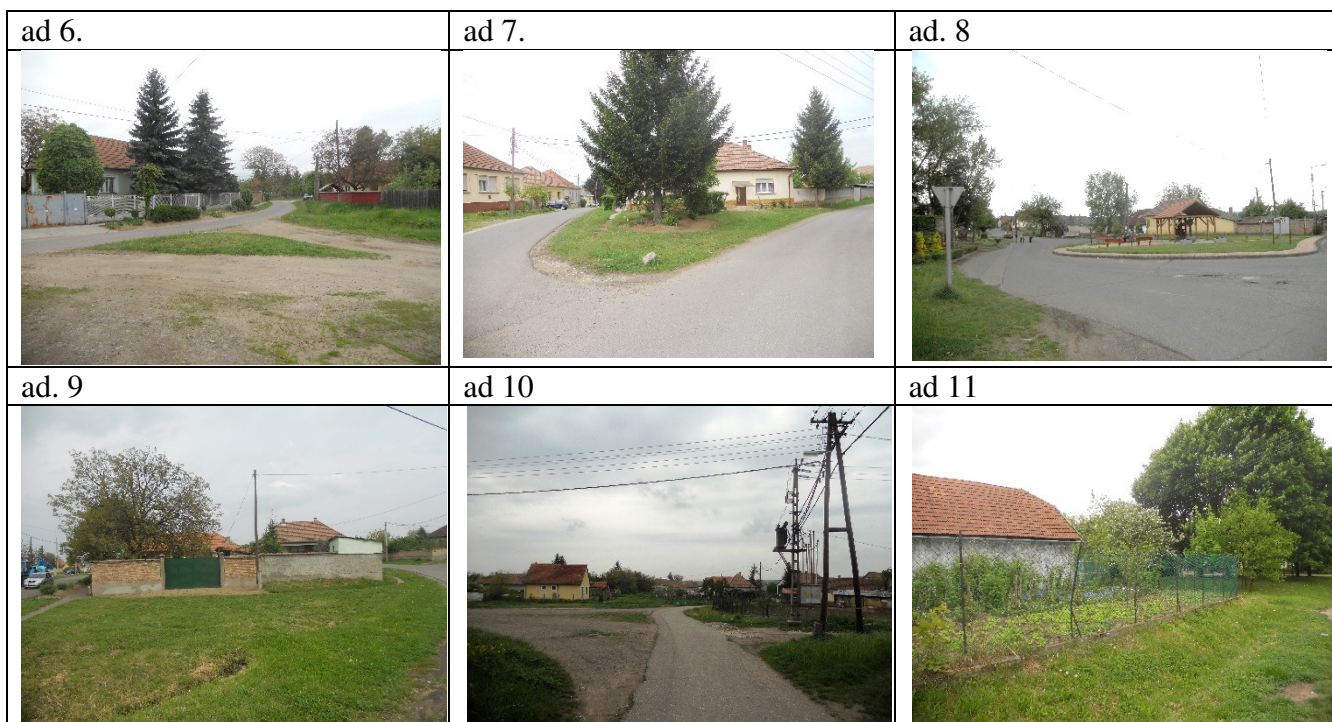

B) Y elágazások

6. Petőfi u.-Béke u.-Vörösmarty u. / hrsz. 335,336
7. Béke u-Arany j. u. / hrsz. 706

8. Dózsa Gy. u.-Bajcsy-Zsilinszky u. (prés tere) / hrsz.773/1, 1335/2
 9. Kossuth u- Dózsa Gy. u. / hrsz.1335/5
 10. Malom u.-Dankó u. / hrsz. 1600
 11. Dimitrov utca térbővület / hrsz. 277

IV. 2. NYILVÁNTARTOTT MŰEMLÉKI ÉRTÉKBE (ORSZÁGOS VÉDELEMRE) VALÓ FELVÉTELT JAVASOLJUK A TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁR ALAPJÁN:

- **értékleltár 9. tétel:**

megnevezés: **Róm.kat. plébániaház**

helyszín: Szabadság tér 8- Kossuth utca

rövid leírás: Kőkeretes, kosáriréses barokk zárt kerítésbe illesztett kapu vezet a plébániakertbe. A plébániaház széles traktusú, falazott pilléres tornáccal, A tornác verandaként beüvegezett. Az épület nyeregtetős, oromfalas, homlokzatán két keresztosztásos ablak, az oromzatban két kisebb szellőző ablak. Az oromzatot vékony osztópárkány választja el. Az épület tömege és tetőarányai későbarokk építési időre utalnak.

állapot: megfelelő

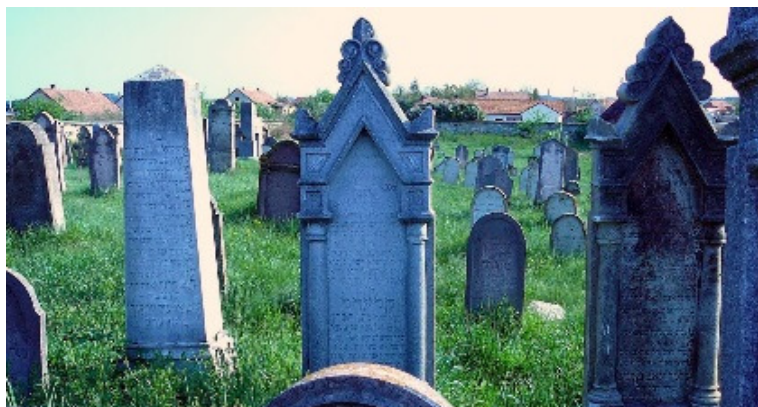
fenntartási javaslat: időszakos karban tartás

- **értékleltár 20. tétel:**

megnevezés **Izraelita temető**

helyszín: Verpelét, Vásártér út végén, 1342 hrsz,

rövid leírás: izraelita temető, kőfallal övezve. Legrégbbi sírkő 1628 évszámú. Egykor a körzet izr. vallási központját betöltő település, a térség egyik legrégebbi temetője.

állapot: város által gondozott

fenntartási javaslat: kőkerítésen elhelyezett szögesdrót „védelem” eltávolítandó, a városban működő polgárőrség kitüntetetten figyelje (későbbiekben elektronikus jelzőrendszer felszerelése).

IV. 3. **HELYI VÉDELEMRE JAVASOLJUK** a települési értékleltár alapján a

- 3-8 tételt és a 10-19. és 21-22. tételt

IV. 4. **TELEPÜLÉS-SZERKEZETI VÉDELEMRE JAVASOLJUK** (települési szabályozási tervben):

- Verpelét város Tarna felőli halmaz szerkezetet a karakterterv megállapítása szerint
- Települési értékleltár település szerkezeti javaslatának 1-11 tételeit

IV. 5. **A MEGŐRZÉST ELŐSEGÍTŐ SZEMPONTOK ÉS KÖVETELMÉNYEK (7./b)-h):**

A védelemre javasolt objektumok Verpelét településének hagyományiból mutatnak olyan válogatást, amelyek a legjellegzetesebb történeti tanújelei a fejlődés korszakainak. A település borkultúra és nótaturizmus részei a hagyományos környezet hangulatának megőrzésére tett intézkedések.

A megőrzést szakszerű gondozással kell elősegíteni, ennek hátterét a pályázati lehetőségekkel biztosítani (pl. NKA építőművészeti és örökségvédelmi kollégium kiírásai, önkormányzati koordinálású pályázatok). A szakszerűség mellett ugyanilyen fontos a védendő objektumok tulajdonosinak tájékoztatása és szakmai háttér támogatások biztosítása.

A helyi szabályozási rendeletbe a védelemre javasolt tényezőket bele kell foglalni, az általános övezeti besorolás mellett sajátos előírásokat érvényesíteni, amelyek a karaktervizsgálatnak és az értékleltár település szerkezeti védelmi javaslatainak megfelelnek.

Értékvédelmi egyedi vagy sajátos szabályok, fejlesztési lehetőségek:

- A jellegzetes utcaképek arányosságát megőrző szabályozás, amely belső megújulást és fejlesztést lehetővé teszi
- Az oldalhatáron álló, jellegzetes tornácos lakóházak tornácos homlokzatának megőrzésével, hátrahúzott keresztirányú toldás, fejlesztés. Megengedhető az utcai homlokzat tornác-ajtaja mögötti max. két tornácoszlop beépítése –zárt verandaként vagy az utcai szoba bővítésekét, ekkor azonban a további tornácoszlopok nem beépíthetők.
- Az oldalhatáron álló, jellegzetes tornácos lakóházak utcai homlokzatán a hagyományos két ablak és a bejárati tornácajtó ill. feújítandók, ill. eredeti arányaik és üvegosztásaik megőrzendők.
- Az utcavonalon kialakult zárt/falazott kerítések megtartandók, a kertkapuk lazíthatják a tömörséget (fémlemez, trapézlemez, műanyaglemez borítások nem engedhetők meg, ill. ösztönzéssel fokozatosan felváltandók)

IV. 6. AZ ÉRTÉKVÉDELMI TEVÉKENYSÉGEK PRIORITÁSA 7./ f):

- Helyi építési szabályrendeletben (HÉSz) az értékvédelmi munkarész érvényesítése
- Helyi védelmi szabályrendelet alkotása
- Helyi védelemről a településen élők megfelelő lakossági tájékoztatása
- Önkormányzati támogatási politika kidolgozása a helyi értékek helyreállítására és a fenntartás támogatására, belefoglalva országos és szakmai támogatási rendszereket. (hatástanulmány 7/a II és III.)
- Országos védelem kezdeményezése a műemléki érték nyilvántartásba vételére (Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központnál), értékleltár készíttetése az objektumokról. (hatástanulmány 7/a pont I.)
- A műemlék kovácsműhely (Kossuth u., hrsz 146/2) tágabb környezete szabadtérépítészeti (kertépítészeti) tervezéssel rendezendő, mivel az emelt terepszint a meglévő folyóka ellenére veszélyezteteti a műemlék állagát. A környezetben tájhoz illő növényzetet kell alkalmazni (örökzöldek kerülendők)

A települési értékvédelmi hatástanulmány vizsgálat, értékleltár és értékvédelmi fejezetét készítette

Budapest-Verpelét, 2015. április

Dr. Vukov Konstantin

okl.építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, Forster-díjas

MÉK 01-3776 É és „műemléki értékek dokumentálása” szakértő 21-022/2014

V. NYILATKOZAT

Alulírott szakértő nyilatkozom, hogy Verpelét város örökségvédelmi hatástanulmányához készített vizsgálat és települési értékleltár, értékvédelmi terv megoldásai megfelelnek az örökségvédelmi jogszabályoknak, a 39/2015 (III.11) kormányrendelet 68.§, 77.§ (3) és a 12. melléklet 1, 6, 7 pontjának.

Bp. 2015. május 12

Dr. Vukov Konstantin

okl.építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, Forster-díjas
MÉK É 01-3776 és „műemléki értékek dokumentálása” szakértő* 21-022/2014

*szakértői jogosultság megállapítása igazolás másolata csatolva

Tárgy: dr. Vukov Konstantin, műemléki terület műemléki érték dokumentálása – bejelentés

IGAZOLÁS

dr. Vukov Konstantin, 1113 Budapest, Bocskai út 40. V/1. sz. alatti lakos műemléki érték dokumentálása szakértői tevékenység megkezdésére vonatkozó bejelentésének tudomásul vétele mellett a Magyar Építész Kamara által vezetett névjegyzékbe

szakértő műemléki érték dokumentálása szakterületen 21-0022
nyilvántartási számon bejegyzem.

A bejelentés előterjesztésének napja 2014. január 29–e volt, iktatási száma 10-2/2014.
Tevékenységét határozatlan ideig folytathatja.

Felhívom figyelmét, hogy a *szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól* szóló 2009. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban Szolg. tv.) alapján

- a bejelentésben foglalt adataiban bekövetkezett **változást haladéktalanul köteles** hatóságomhoz írásban bejelenteni,
- a szolgáltatási tevékenység **megszüntetését köteles** a Magyar Építész Kamarához a megszűnést követően haladéktalanul bejelenteni.

Tájékoztatom, hogy a szolgáltatás felügyeletét ellátó Magyar Építész Kamara a *régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről* szóló 439/2013. (XI. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 12. § (3) bekezdése alapján eltiltja a tevékenység folytatásától és ezzel egyidejűleg a névjegyzékből törli azt, aki

- a bejelentésben valótlan adatot közölt a jogszabályban meghatározott feltételek fennállása tekintetében és ezt bármely hatáskörrel rendelkező hatóság által végzett ellenőrzés igazolja, vagy
- a jogszabályban előírt feltételekkel már nem rendelkezik.

Tájékoztatom, hogy a szolgáltatás felügyeletét ellátó Magyar Építész Kamara a Szolg. tv. 28. § -a alapján *törli a nyilvántartásból* a szolgáltatót, ha:

- az adott szolgáltatási tevékenységre vonatkozó jogszabályi előírások megsértése miatt jogerősen megtiltották számára az adott szolgáltatási tevékenység folytatását, vagy
- a szolgáltató a szolgáltatási tevékenység megszüntetését bejelentette.

A Szolg. tv. 23. § (1) bekezdése alapján megállapítom, hogy a bejelentés megfelel a vonatkozó jogszabályokban meghatározott követelményeknek, továbbá az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 29. § (1) bekezdésében meghatározott illeték megfizetésre került.

Az eljárást az R. 3. § a) pontjában biztosított jogkörömben folytattam le a Szolg. tv. és az R. alapján.

Budapest, 2014. február 7.

Kovács Zsófia
a Magyar Építész Kamara
főtitkára

Erről értesül:
1.) Szolgáltató
2.) Irrattár – Helyben

EGYEDI ÉPÜLETEK

1. Azonosítás		
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám
1.3 Kerület		
1.4 Cím (utca) utca DÓZSA GYÖRGY		1.5 Házzszám 13
1.6 Egyéb jelölés		
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 1283		
1.8 Egyéb azonosító adatok I.		1.9 Egyéb azonosító adatok II.
1.10 Megnevezés Lakóház, népi		
1.11 Létesítmény		
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám
1.17 Fényképtári szám		

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
4	Megjegyzés jellegzetes háztípus, historizáló vakolatdíszes homlokzattal	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
	Megjegyzés	
2.3 Környezeti érték		
3	Megjegyzés megtartott fésűs beépítésbe illeszkedő	
2.4 Eredetiség		
4	Megjegyzés csupán a homlokzati ajtólap újra cserélt	
2.5 Műszaki állapot		
3	Megjegyzés a homlokzatok eredetiségüket még megőrizték, de helyenként mállik, belső felújítások részlegesen voltak	
2.6 Megőrzés fontossága		
5	Megjegyzés Egyedileg megőzödött építészeti jellegzetes értéke, sajátossága és településképi alkotó szerepe miatt	

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19. sz. közepe utáni	3.2 Átalakítások ideje 19. sz vége-20.sz elje	3.3 Magasság 4,5 m	3.4 Hosszúság 14 m +mellékép 12 m	3.5 Szélesség 6,2 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos magán		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja Fésűs	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás Oldalhatáron DK-ÉNy tengelyű, délny-ra tájolt
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Hagyományos beépítés és lépték őrzője	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan, telek mélye felé lépcsőző

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) falusi, eklektika	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla	5.4 Tetőidom nyeregtető, utca felé kontyolt-attikás
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat sajtolt cserép (20. sz. első harmad)
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei házbejárati ajtó) a kertkapu kétszárnyas	5.8 Ablakok formai jellemzői T osztású, kétrétegű, kapcsolt gerébtokos
5.9 Kapu, ajtó anyaga ajtó lambériás-új, kerti falamellás	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, mázolt
5.11 Díszítmények, tagozatok profilált tagozatokkal, gipsz oroslánfejekkel	5.12 Helyi sajátosság eklektikus vakolathomlokzat az egykori nagyközségben néhány jobb módú házon van csak

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma	6.2 Települési karakter nagyközségi
6.3 Terep, táji jellemző kert enyhén emelkedő	6.4 Illeszkedés a karakterhez karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete járda nélküli gondozatlan előkert	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
6.9 Megjegyzések	

7. Helyszínrajz	

KÉP:

2015.04.

1. Azonosítás		
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám
1.3 Kerület		
1.4 Cím (utca) utca KOSSUTH LAJOS		1.5 Házsám 14
1.6 Egyéb jelölés		
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 1770		
1.8 Egyéb azonosító adatok I. Lehel vezér u. sarok		1.9 Egyéb azonosító adatok II.
1.10 Megnevezés Lakóház, nagyközségi		
1.11 Létesítmény		
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám
1.17 Fényképtári szám		

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
4	Megjegyzés jellegzetes háztípus, historizáló vakolatdíszes homlokzattal	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
	Megjegyzés	
2.3 Környezeti érték		
3	Megjegyzés megtartott fésűs beépítésbe illeszkedő	
2.4 Eredetiség		
4	Megjegyzés	
2.5 Műszaki állapot		
3	Megjegyzés a homlokzatok eredetiségüket még megőrizték, karbantartott	
2.6 Megőrzés fontossága		
5	Megjegyzés Egyedileg megőrzött jellegzetes építészeti értéke és főutcai településképi alkotó szerepe miatt	

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19. sz. közepe utáni	3.2 Átalakítások ideje 19. sz. vége-	3.3 Magasság 4,5m	3.4 Hosszúság 19 m +mellékép 12 m	3.5 Szélesség 6,2 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos magán		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja Fésűs	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás Oldalhatáron K-Ny tengelyű, tornác délre tájolt
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Hagyományos beépítés és lépték őrzője	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan, a telek belseje felé lépcsőző

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) falusi, eklektika	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla	5.4 Tetőidom nyeregterető, utca felé kontyolás, attikapárkánnyal
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat, többszínű	5.6 Tetőhéjazat hornyolt cserép
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei házbejárati felülvilágítós ajtó a kertkapu Lehel utca felé	5.8 Ablakok formai jellemzői T osztású, kiugró szemöldökösztóval, kapcsolt gerébtokos, 2 db utcai
5.9 Kapu, ajtó anyaga ajtó füllungos, kertkapu fém-huzalhálós	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, mázolt
5.11 Díszítmények, tagozatok profilált tagozatokkal, gipsz lunetta ornamensekkel	5.12 Helyi sajátosság eklektikus vakolathomlokzat az egykori nagyközségben jellemzően néhány jobbmódú házon maradt meg

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma eredetileg fésűs beépítés, részleges zártkör	6.2 Települési karakter nagyközségi
6.3 Terep, táji jellemző sáros telek, sík terep, az utcai árok felé széles előkert és szervízút	6.4 Illeszkedés a karakterhez karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete járda nélküli gondozott/nyírott gyepes előkert fákkal és szervízút	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem az utcai homlokzat előtt tűlevelű díszfa, nagy	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
6.9 Megjegyzések	

7. Helyszínrajz

KÉP:

2015.04.

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám	
1.3 Kerület			
1.4 Cím (utca) utca KOSSUTH LAJOS		1.5 Házsám 41	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 181			
1.8 Egyéb azonosító adatok I.		1.9 Egyéb azonosító adatok II.	
1.10 Megnevezés Lakóház, nagyközségi			
1.11 Létesítmény			
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés	
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
4	Megjegyzés jellegetes háztípus, historizáló vakolatdíszes homlokzattal	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
	Megjegyzés	
2.3 Környezeti érték		
3	Megjegyzés megtartott fésűs beépítésbe illeszkedő	
2.4 Eredetiség		
4	Megjegyzés csupán a homlokzati ajtólap újra cserélt	
2.5 Műszaki állapot		
3	Megjegyzés a homlokzatok eredetiségüket még megőrizték, de helyenként mállik, belső felújítások részlegesen voltak	
2.6 Megőrzés fontossága		
5	Megjegyzés Egyedileg megőrzött jellegzetes építészeti értéke és főutcai településképi alkotó szerepe miatt	

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19. sz. közepe utáni	3.2 Átalakítások ideje 19. sz vége-20.sz elje	3.3 Magasság 4,5m	3.4 Hosszúság 19 m +mellékép 12 m	3.5 Szélesség 12 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos magán		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja Fésűs	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás Oldalhatáron K-Ny tengelyű, délre tájolt
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Hagyományos beépítés és lépték őrzője	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan, a telek belseje felé lépcsőző

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) falusi, eklektika	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla	5.4 Tetőidom nyeregterető, utca felé kontyolás-attikával takart
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat hornyolt cserép
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei házbejárati felülvilágítós ajtó a kertkapu kétszárnyas	5.8 Ablakok formai jellemzői T osztású, kiugró szemöldökösztóval, kapcsolt gerébtokos, 4 db utcai
5.9 Kapu, ajtó anyaga ajtó füllungos, új deszka kertkapu	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, mázolt
5.11 Diszítványok, tagozatok profilált tagozatokkal, gipsz ornamensekkel	5.12 Helyi sajátosság eklektikus vakolathomlokzat az egykori nagyközségben néhány jobbmódú házon van csak

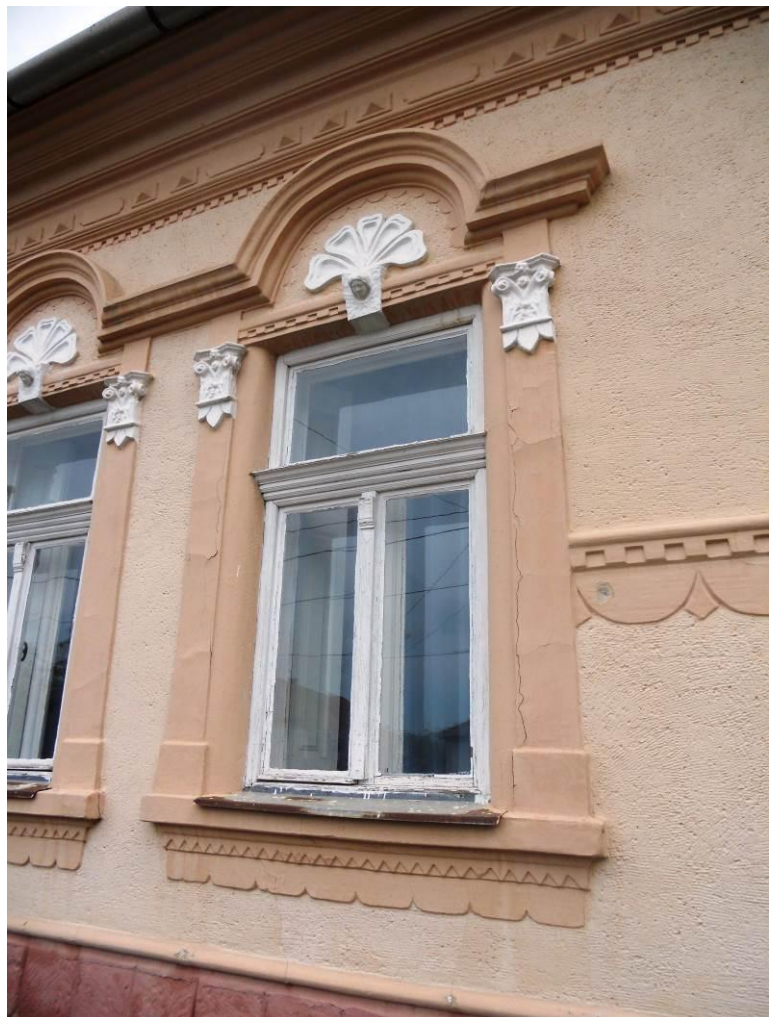
6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma eredetileg fésűs beépítés, részleges zártkör	6.2 Települési karakter nagyközségi
6.3 Terep, táji jellemző az udvar, a kert enyhén emelkedő	6.4 Illeszkedés a karakterhez karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete járda nélküli gondozatlan előkert	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
6.9 Megjegyzések	

7. Helyszínrajz

KÉP:

2015.04.

E3

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám	
1.3 Kerület			
1.4 Cím (utca) KOSSUTH u –BAJCSY-ZSILINSZKY u. sarok		1.5 Házsám közterület	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 1335/2 közterület			
1.8 Egyéb azonosító adatok I. közterületen Kossuth - Bajcsy-Zsilinszky – Dózsa utca találkozásánál		1.9 Egyéb azonosító adatok II.	
1.10 Megnevezés útmenti kőkereszt			
1.11 Létesítmény			
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés	
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)	
2.1 Építészeti érték			
4	Megjegyzés egyedi közterületi szobor		
2.2 Művelődéstörténeti érték			
3	Megjegyzés egykori jámborság és adományozás tanúja		
2.3 Környezeti érték			
5	Megjegyzés utcák találkozásának téralkotó jele		
2.4 Eredetiség			
5	Megjegyzés eredetei, körítő kerítés megújítva		
2.5 Műszaki állapot			
4	Megjegyzés többször megújítva		
2.6 Megőrzés fontossága			
5	Megjegyzés Egyedileg megőrzött jellegzetes plasztikai építészeti érték, a településképi alkotó szerepe miatt		

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje eredetileg 1771.	3.2 Átalakítások ideje teljes mérvű rekonstrukció, 1985	3.3 Magasság 5m	3.4 Hosszúság	3.5 Szélesség	3.6 Védettség(ek) helyi védettségre JAVASOLT
3.7 A hasznosítás módja nincs			3.8 Tulajdonos rk. egyház/önkormányzat kezelő		

4. Beépítés adatai

4.1 Beépítés módja pontszerű	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás
4.3 Szintszám	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Útkereszteződési kőkereszt	4.6 Építészeti tömeg kerítéses alépítményen, tömbszerű bázison kőfeszület korpusszal

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) későbarokk jelleg	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☐ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga puhamészkö, tufa, műkő	5.4 Tetőidom
5.5 Homlokzat jellemző anyaga lábazata műkő 1985-ből	5.6 Tetőhéjazat
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei	5.8 Ablakok formai jellemzői
5.9 Kapu, ajtó anyaga	5.10 Ablakszerkezet anyaga
5.11 Diszítványok, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság A település közlekedési csuklópontját jelöli ki

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma településközponti fekvés, eredetileg fésűs beépítés, részleges zárt sor	6.2 Települési karakter nagyközségi
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejt	6.4 Illeszkedés a karakterhez egyedi
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete közterületi gyepes, virágos	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák alapzaton diszlakatos mellvédmagasságú kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
6.9 Megjegyzések	

7. Helyszínrajz/fotó

KÉP: 2015.04.

archiv kép/városi honlap: 1985.ös felújítás után (fotó:Kiszály Katalin)

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám MŰEMLEK 1504 Műemléki környezet: 2157	
1.3 Kerület			
1.4 Cím (utca) SZABADSÁG tér	1.5 Házsám 8	1.6 Egyéb jelölés	
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 1515			
1.8 Egyéb azonosító adatok I. Kossuth L. utca közterületéről		1.9 Egyéb azonosító adatok II.	
1.10 Megnevezés r.k. plébánia			
1.11 Létesítmény			
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés	
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
4	Megjegyzés r.k. plébánia jellegzetes épülettípus,	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
5	Megjegyzés plébánia funkció	
2.3 Környezeti érték		
4	Megjegyzés települési meghatározó épület-jelentős kapuzattal, templomkert kapcsolattal	
2.4 Eredetiség		
4	Megjegyzés felújított, a régi tömeg és arány változatlan, tornác verandaüvegezéssel beépítve	
2.5 Műszaki állapot		
5	Megjegyzés a homlokzatok eredetiségüket még megőrizték, felújítás történt	
2.6 Megőrzés fontossága		
5	Megjegyzés Egyedileg megőrzött jellegzetes építészeti értéke és főutcai településképi alkotó szerepe miatt	

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 18. sz. közepe utáni 1770 kör.	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság 5, 4m oromfal 6 m gerincig	3.4 Hosszúság 25 m	3.5 Szélesség 12 m udvari szárny 6 x 30 m	3.6 Védettség(ek) rk.t 1504 hrsz .műemléki környezete, 2157 törzsz.
3.7 A hasznosítás módja plébánia: lakás, iroda			3.8 Tulajdonos rk. egyház		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja oldalhatáron, kapuzónában zárt kerítéssel	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron É_D tengely, Ny felé nyitott egykor szabd tornácos, majd beüvegezve
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület udvar végén kamra keresztállásosan
4.5 Településképi szerep kiemelt szerepű építészeti megjelenés, barokk kor	4.6 Építészeti tömeg osztatlan, nyeregretetős oromzatos

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) tipikus barokk plébániaház	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla	5.4 Tetőidom oromfalas nyeregretető,
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei Zárt kerítésben ajtó és kosáríves barokk kőkeretben kétszárnyú fakapu kapu, épület bejárati ajtó üvegezett	5.8 Ablakok formai jellemzői keresztosztásos kapcsolt tokos, oromzatban két kisablak
5.9 Kapu, ajtó anyaga fa, függ. pallók	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, mázolt
5.11 Díszítmények, tagozatok ablakok körül, oromzat szegélyén vakolatsáv	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma főutca és piactér sarkánál, kiemelkedő középület	6.2 Települési karakter nagyközségi
6.3 Terep, táji jellemző az udvar, a kert enyhén lejtő a templomkerti átjárás felé	6.4 Illeszkedés a karakterhez karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete keskeny zóldsáv a kerítés előtt, burkolt utcaszakasz	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme zárt, falazott kerítés, kosáríves kőkeretes kapunyílással. A plébániaház előtti kerítés szakaszt átalakították lábazatos fémpálcás kerítéssé.
6.9 Megjegyzések	

7. Helyszínrajz

KÉP:

2015.04.

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám MŰEMLÉK 10796	
1.3 Kerület			
1.4 Cím (utca) KOSSUTH u		1.5 Házsám közterület	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 146/3 közterület			
1.8 Egyéb azonosító adatok I. közterületen Kossuth – Deá F. utca befordulásánál		1.9 Egyéb azonosító adatok II.	
1.10 Megnevezés Nepomuki Szent János szobra			
1.11 Létesítmény szent útmenti szobra			
1.12 Koordináták X: 279512 Y: 737883		1.13 Megjegyzés	
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)	
2.1 Építészeti érték			
4	Megjegyzés egyedi közterületi szobor		
2.2 Művelődéstörténeti érték			
3	Megjegyzés egykori jámborság és adományozás tanúja		
2.3 Környezeti érték			
5	Megjegyzés utcák találkozásának téralkotó jele		
2.4 Eredetiség			
5	Megjegyzés eredeti		
2.5 Műszaki állapot			
4	Megjegyzés többször megújítva		
2.6 Megőrzés fontossága			
5	Megjegyzés Egyedileg megőrzött jellegzetes plasztikai építészeti érték, a településképi alkotó szerepe miatt		

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 1864 (felirat)	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság 3,2 m	3.4 Hosszúság	3.5 Szélesség	3.6 Védettség(ek) MŰEMLÉK törzsszám: 10796
3.7 A hasznosítás módja nincs			3.8 Tulajdonos rk. egyház/ önkormányzat kezelő		

4. Beépítés adatai					
---------------------------	--	--	--	--	--

4.1 Beépítés módja pontszerű	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás
4.3 Színtszám	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Útkereszteződési kőkereszt	4.6 Építészeti tömeg kerítéses alépítményen, tömbszerű bázison kőfeszület korpusszal

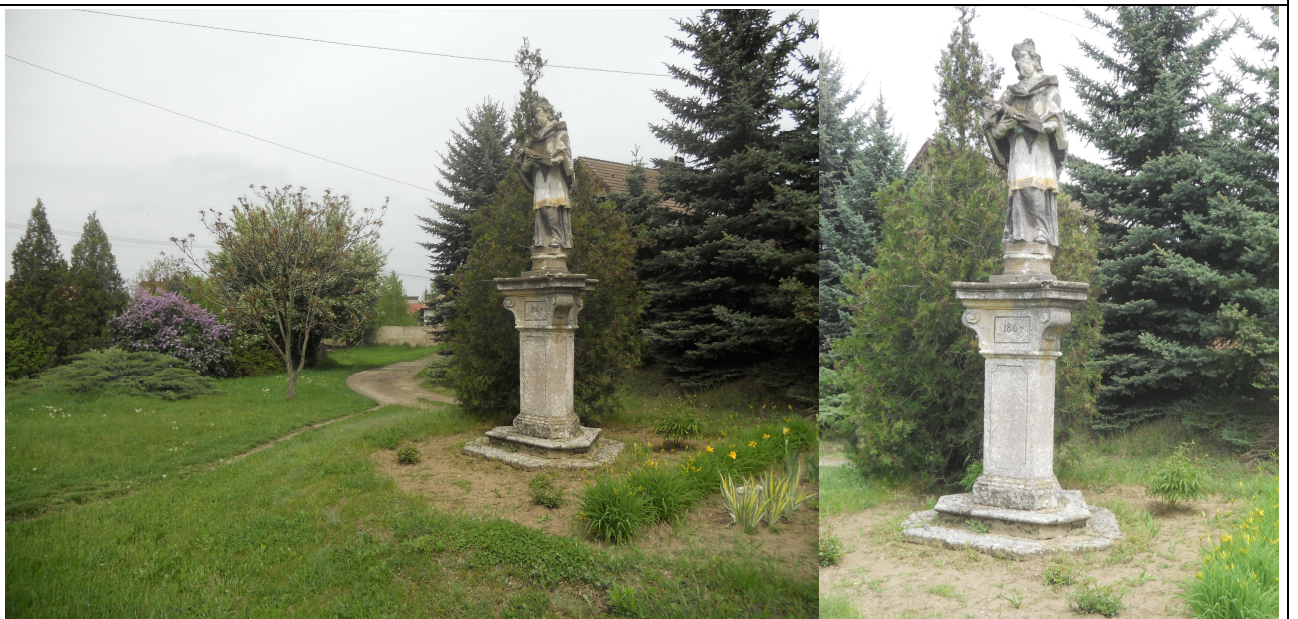
5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok

5.1 Stílus (építési kor jelleg) későbarokk jelleg	5.2 Tartószerkezeti jelleg talapzat, rajta szobor I. Falazat ☐ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga puhamészkö	5.4 Tetőidom
5.5 Homlokzat jellemző anyaga	5.6 Tetőhéjazat
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei	5.8 Ablakok formai jellemzői
5.9 Kapu, ajtó anyaga	5.10 Ablakszerkezet anyaga
5.11 Diszítványok, tagozatok a talapzat átmenete csigás konzol	5.12 Helyi sajátosság A település északi szélét jelölte ki

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok

6.1 Települési környezet, településforma település szélii fekvés, eredetileg fésűs beépítés, részleges zárt sor utcán	6.2 Települési karakter nagyközségi
6.3 Terep, táji jellemző sík (nincs híd, árok közvetlenül mellette)	6.4 Illeszkedés a karakterhez egyedi
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete közterületi gyepes,	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
6.9 Megjegyzések	

7. Helyszínrajz/fotó

archiv kép/városi honlap (mVamos repro):

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám	
1.3 Kerület			
1.4 Cím (utca) MALOM utca		1.5 Házsám 6/1	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 1699			
1.8 Egyéb azonosító adatok I.		1.9 Egyéb azonosító adatok II.	
1.10 Megnevezés Lakóház, nagyközségi			
1.11 Létesítmény			
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés	
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
4	Megjegyzés jellegzetes háztípus, a halmazos településrészben	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
	Megjegyzés	
2.3 Környezeti érték		
3	Megjegyzés megtartott fésűs beépítésbe illeszkedő	
2.4 Eredetiség		
4	Megjegyzés szegényparaszti hagyományos ház (kisebb a hasonló szerkezetű módosabb házaknál)	
2.5 Műszaki állapot		
3	Megjegyzés a homlokzatok eredetiségüket még megőrizték, lelakott	
2.6 Megőrzés fontossága		
5	Megjegyzés Egyedileg megőrzött jellegzetes építészeti értéke és hagyományos háztípust mutató szerepe miatt	

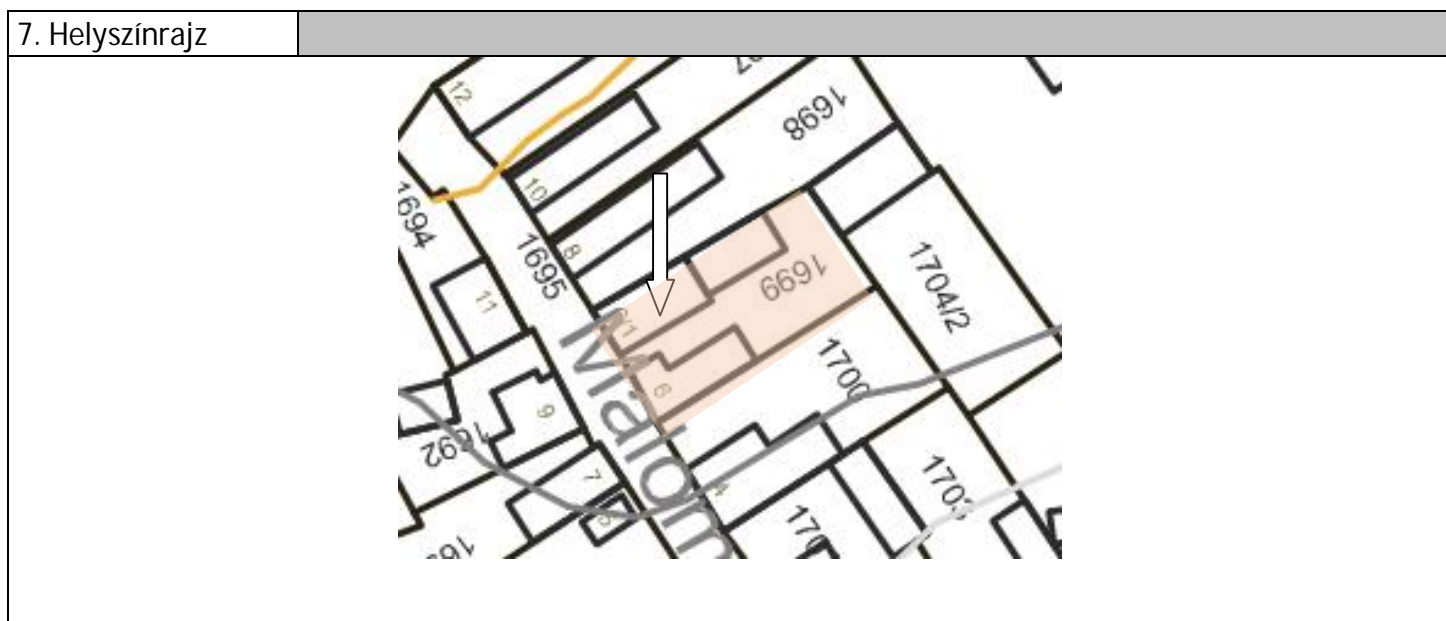
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19. sz. közepe utáni	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság 4,5m	3.4 Hosszúság 12 m +mellékép 10 m	3.5 Szélesség 5,5 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos magán		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja Fésűs	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás Oldalhatáron közel É-D tengelyű, tornác NY-ra tájolt
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Hagyományos beépítés és lépték őrzője	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan, a telek belseje felé lépcsőző

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) falusi, eklektika	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla	5.4 Tetőidom nyeregtető, utca felé kontyolás, attikapárkánnyal
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat	5.6 Tetőhéjazat hornyolt cserép
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei házbejárati felülvilágítós ajtó a kertkapu közös a 6. felé	5.8 Ablakok formai jellemzői T osztású, egyszerű, kapcsolt gerébtokos, 2 db utcai
5.9 Kapu, ajtó anyaga ajtó füllungos, kertkapu fémlemez	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, mázolt
5.11 Diszitmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság szegényparaszti egyszerű kivitelű, jellegzetes porta

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma eredetileg fésűs beépítés halmaz struktúrában	6.2 Települési karakter falusi, halmaz
6.3 Terep, táji jellemző sík terep, az utcai árok felé járda és gyepsáv	6.4 Illeszkedés a karakterhez karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák a tornácajtó előtt 3 fellépős előlépcső vezet az utcaszintre
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme rontó hatású parabola antenna a ház homlokzatán
6.9 Megjegyzések	

2015.04.

1. Azonosítás		
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám
1.3 Kerület		
1.4 Cím (utca) KOSSUTH LAJOS utca		1.5 Házsám 78-80
1.6 Egyéb jelölés		
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 1498/1 és 1498/2		
1.8 Egyéb azonosító adatok I.		1.9 Egyéb azonosító adatok II.
1.10 Megnevezés Lakóház barokk kapuval		
1.11 Létesítmény		
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám
1.17 Fényképtári szám		

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
4	Megjegyzés jellegzetes háztípus, zárt kerítésben barokk kőkeretes kapuval	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
	Megjegyzés	
2.3 Környezeti érték		
3	Megjegyzés megtartott fésűs beépítésbe illeszkedő	
2.4 Eredetiség		
4	Megjegyzés nagyközségi hagyományos ház 18.sz-i kapuzattal, a homlokzatba a két ablak helyet egy hármablak került	
2.5 Műszaki állapot		
3	Megjegyzés megfelelő,	
2.6 Megőrzés fontossága		
5	Megjegyzés Egyedileg megőrzött jellegzetes építészeti értéke és hagyományos háztípust mutató szerepe miatt	

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19. sz. közepe utáni	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság 3,2m, oromzattal 5,2 m	3.4 Hosszúság 30 m	3.5 Szélesség 5,5 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos magán		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja Fésűs	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás Oldalhatáron közel É-D tengelyű, K-re tájolt
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Hagyományos beépítés, zárt kerítés és lépték őrzője	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) falusi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla /vályog	5.4 Tetőidom nyeregtető, utca felé kis kontyolás
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat, dörzsölt	5.6 Tetőhéjazat hornyolt cserép
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei kerítésben bejárati kapu kosáríves kőkeretes	5.8 Ablakok formai jellemzői átalakítás után 1 db külső redőnyszekrényes hármásablak, középen
5.9 Kapu, ajtó anyaga kapuszárny függ. lécezés	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, mázolt
5.11 Diszitmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság egyszerű kivitelű, barokk korból maradt jellegzetes porta, oromfallal, (még nem építettek kontyolt tető elé attikát)korai beéptési periódus

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma eredetileg fésűs beépítés nagyközségi struktúrában	6.2 Települési karakter falusi,
6.3 Terep, táji jellemző sík terep, az utcai járda közvetlenül homl. előtt fut	6.4 Illeszkedés a karakterhez karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
6.9 Megjegyzések	

7. Helyszínrajz

Kép

2015.04.

1. Azonosítás		
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám
1.3 Kerület		
1.4 Cím (utca) VÁSÁRTÉR utca		1.5 Házsám
1.6 Egyéb jelölés		
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 1342		
1.8 Egyéb azonosító adatok I. Vásártér utca végén		1.9 Egyéb azonosító adatok II.
1.10 Megnevezés izraelita temető		
1.11 Létesítmény		
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám
1.17 Fényképtári szám		

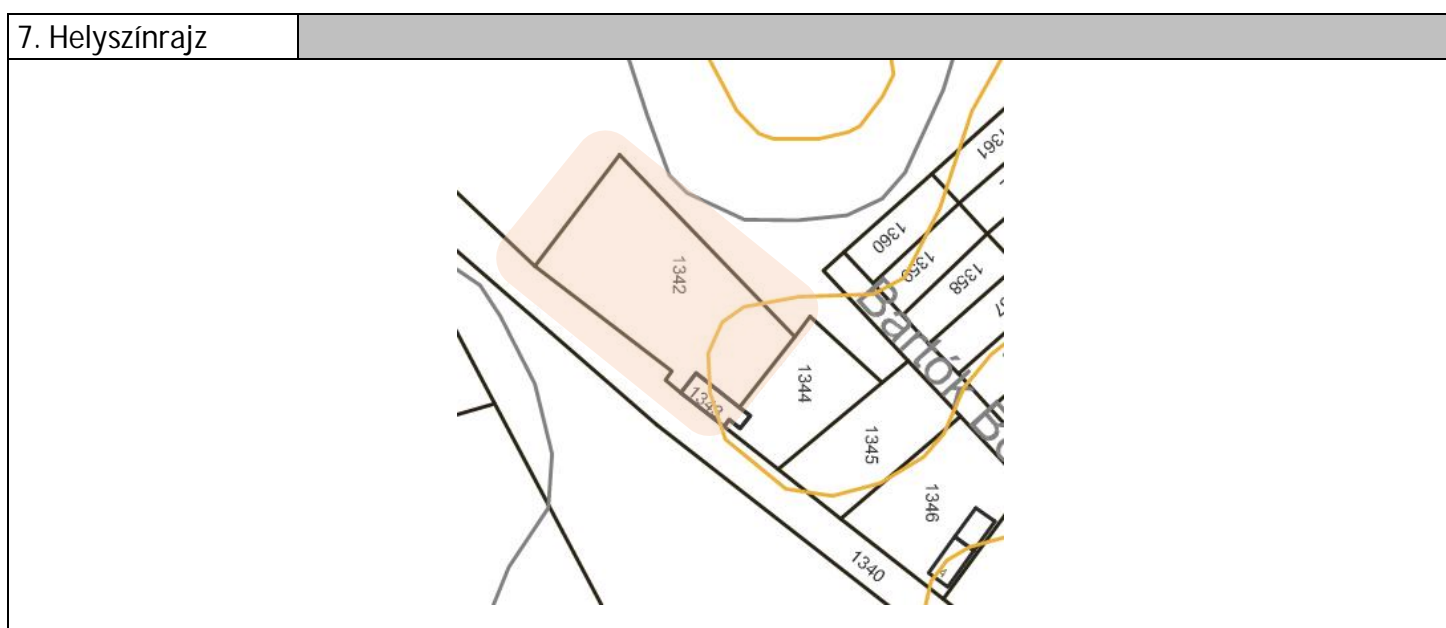
2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
4	Megjegyzés jellegzetes, zárt felekezeti temető, bóherházzal	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
5	Megjegyzés egykori jómódú zsidó hitközség tanúja	
2.3 Környezeti érték		
3	Megjegyzés sajátos, zárt, kerített temető	
2.4 Eredetiség		
4	Megjegyzés Legrégebbi sírkő 1628 évszámú	
2.5 Műszaki állapot		
4	Megjegyzés rendezett, tömör kerítésen rúd szögesdrót	
2.6 Megőrzés fontossága		
5	Megjegyzés Egyedileg megőrzött jellegzetes építészeti/temetői érték és hagyomány képviselője	

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19. sz. közepe utáni	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság	3.4 Hosszúság	3.5 Szélesség	3.6 Védettség(ek) nyilvántartptt műemléki érték közé sorolásra JAVASOLT
3.7 A hasznosítás módja lezárt temető			3.8 Tulajdonos önkormányzat/hiközség volt		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja egyedi -temetőterület	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület temetőszolga (bóher9 ház nyeregvetős)
4.5 Településképi szerep Hagyományos izr. temetői zártság őrzője	4.6 Építészeti tömeg

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg)	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☐ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kerítés vakolt kő	5.4 Tetőidom
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat	5.6 Tetőhéjazat
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei zárt kerítés közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői
5.9 Kapu, ajtó anyaga fémlemez	5.10 Ablakszerkezet anyaga
5.11 Diszitmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság azóta eltűnt közösség temetője

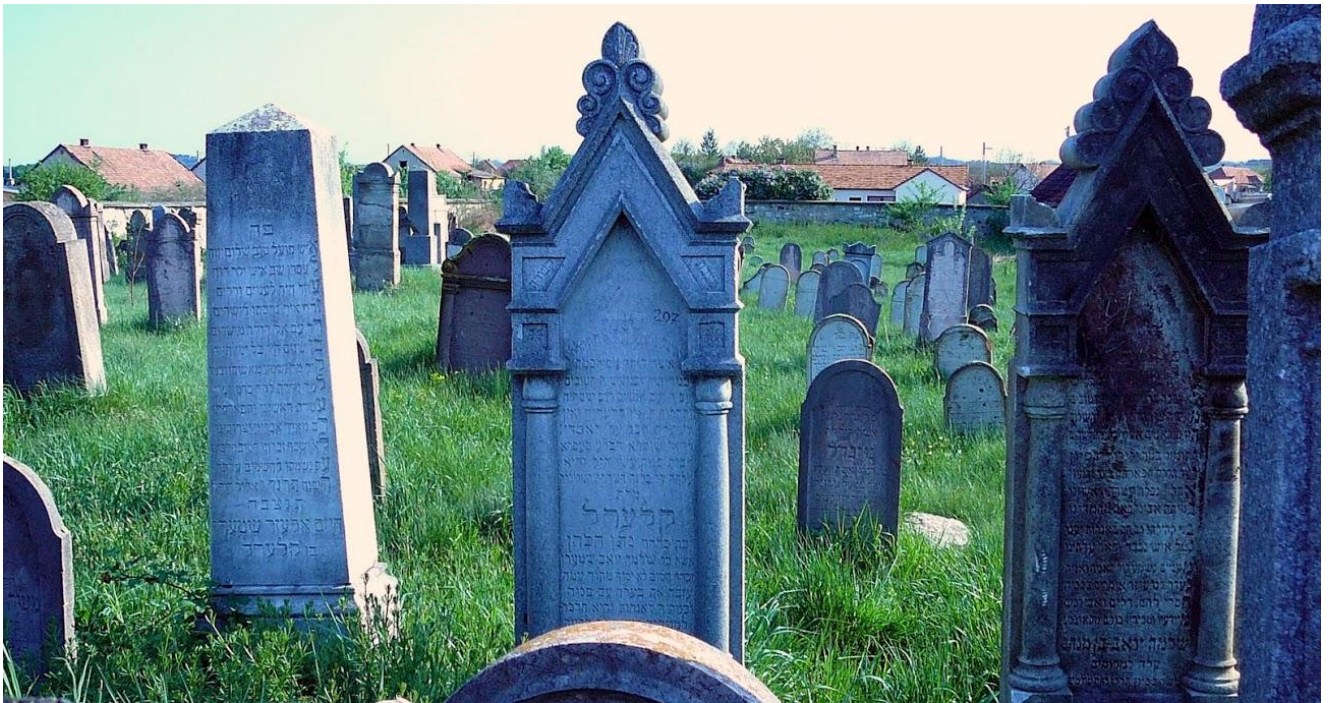
6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma	6.2 Települési karakter
6.3 Terep, táji jellemző sík terep, falazott, zárt kerítéssel	6.4 Illeszkedés a karakterhez
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete tenető, gyepfelület sírkövekkel	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme Nyílt látvány a tájra Ny-i irányban
6.9 Megjegyzések	

fotó

2015.04.

mVamos

1. Azonosítás		
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám
1.3 Kerület		
1.4 Cím (utca) KOSSUTH LAJOS u, TEMETŐ		1.5 Házzszám
1.6 Egyéb jelölés		
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 1243/1		
1.8 Egyéb azonosító adatok I.		1.9 Egyéb azonosító adatok II.
1.10 Megnevezés temetőkápolna		
1.11 Létesítmény		
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám
1.17 Fényképtári szám		

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
3	Megjegyzés egyszerű tömeg, huszártornyos nyeregtető, homlokzata osztó és főpárkánnyal, pilaszterekkel	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
	Megjegyzés	
2.3 Környezeti érték		
5	Megjegyzés	
2.4 Eredetiség		
3	Megjegyzés felújított-nem ellenőrizhető	
2.5 Műszaki állapot		
5	Megjegyzés felújított	
2.6 Megőrzés fontossága		
5	Megjegyzés a temető egyedileg megőrzött jellegzetes építészeti értéke miatt	

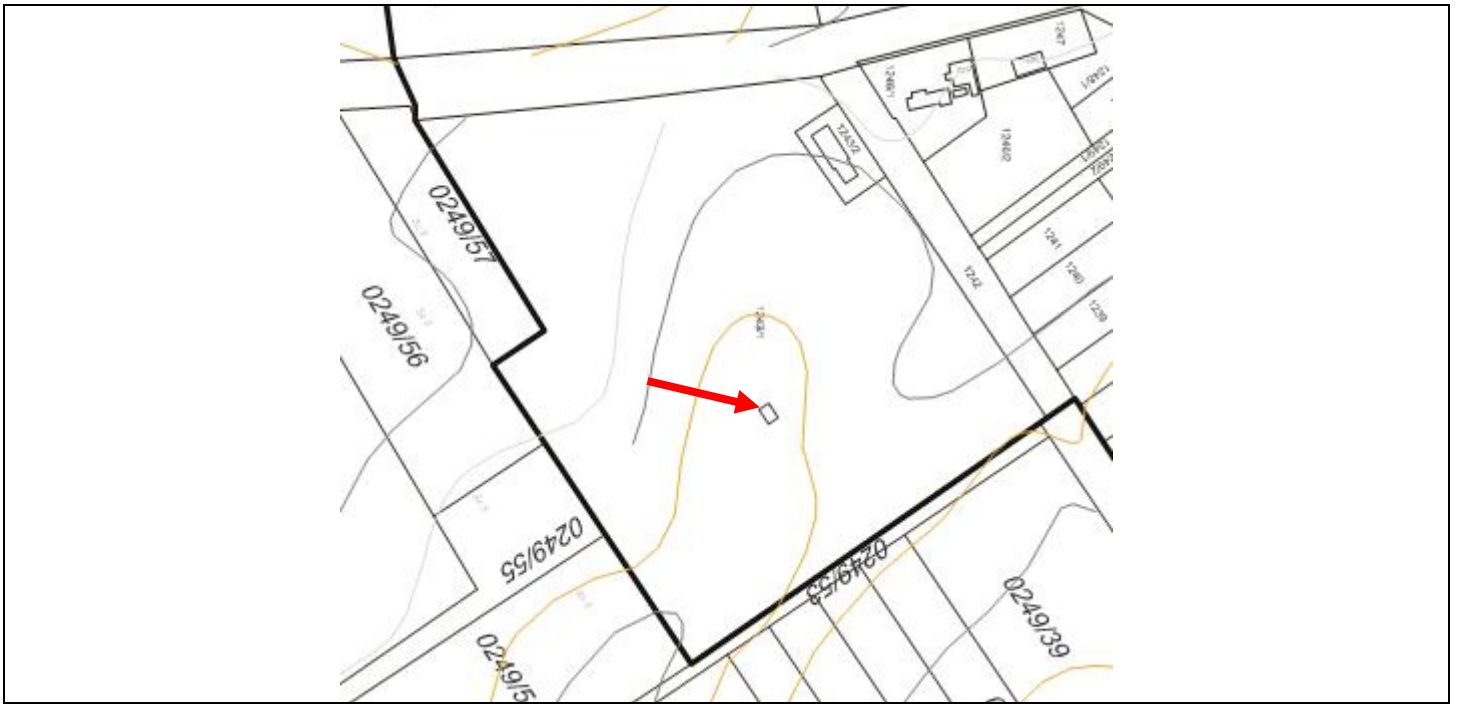
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19. sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje 20.sz eleje	3.3 Magasság 5,5m főpárkányig 8,2 m gerinc	3.4 Hosszúság 11 m	3.5 Szélesség 5,2 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja kápolna			3.8 Tulajdonos rk. egyházközség Verpelét		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja szabadon álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás A temető keleti szektor közepén
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep jellemző temetői elem	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan, nyeregtetős

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) leegyszerűsített barokk formavilág 19.sz-i alkalmazása	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla	5.4 Tetőidom nyeregtető, oromzatos, szentély felől, hátul kontyolt, huszároronnyal
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat hornyolt cserép
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei kapu a főhomlokzaton	5.8 Ablakok formai jellemzői keresztosztású, vékony üvegsztoókkal
5.9 Kapu, ajtó anyaga ajtó füllungos	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, pácolt
5.11 Díszítmények, tagozatok profilált tagozatokkal: osztó és főpárkány (nem klasszikus), pilaszterek, egyszerűsített pil.fővel	5.12 Helyi sajátosság

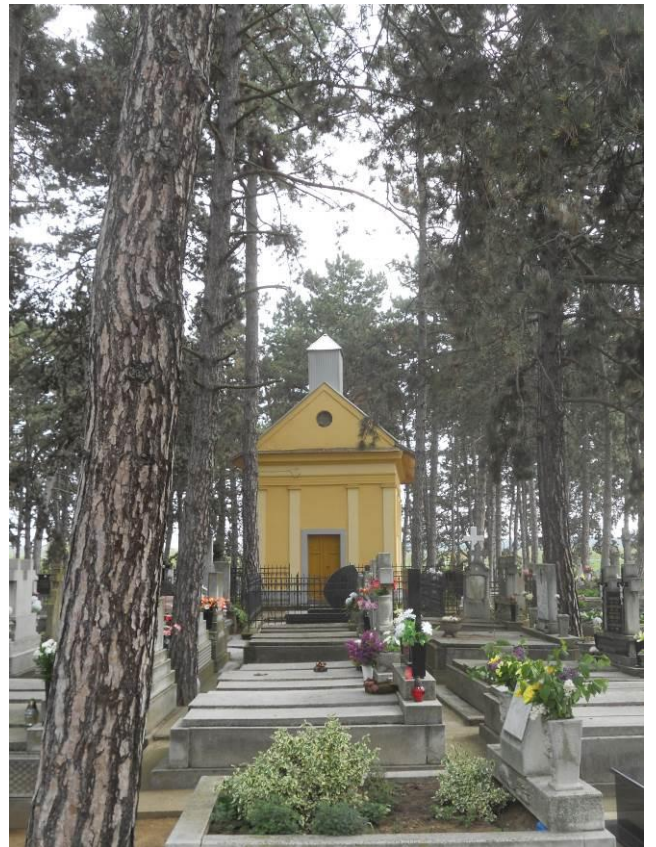
6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma temető zöldterület	6.2 Települési karakter nagyközségi
6.3 Terep, táji jellemző sík, temetőkereti	6.4 Illeszkedés a karakterhez
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete rávezető fenyősorral	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
6.9 Megjegyzések	

7. Helyszínrajz	
-----------------	--

KÉP:

2015.04.

1. Azonosítás		
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám
1.3 Kerület		
1.4 Cím (utca) KASTÉLY utca		1.5 Házzszám 6
1.6 Egyéb jelölés		
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 450, 466/2		
1.8 Egyéb azonosító adatok I.		1.9 Egyéb azonosító adatok II.
1.10 Megnevezés V. Brudern-Sztáray Kúria és kert		
1.11 Létesítmény tanintézmény (ált. iskola napközi)		
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám
1.17 Fényképtári szám		

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
1	Megjegyzés egykori kastély építésze eltűnt	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
3	Megjegyzés Sztáray család egykori kastélya, a nemesi kúria és uradalom székhely volt példája, kert környezettel	
2.3 Környezeti érték		
4	Megjegyzés növényállományában megmaradt kúriakert	
2.4 Eredetiség		
2	Megjegyzés csupán a szerkezeti falak és földemgerendázat és tetőszerk. egy része	
2.5 Műszaki állapot		
4	Megjegyzés a homlokzatok eredetiségüket teljesen elvesztették, jókarban tartott	
2.6 Megőrzés fontossága		
4	Megjegyzés a környezetében elfoglalt szerepe miatt és esetleges feltárással részleges helyreállítás lehetősége miatt	

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19. sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje 19. sz vége és 20.sz 60-as és 80-as évek	3.3 Magasság 4,0m-10 m	3.4 Hosszúság 30 m +középszárny 8 m	3.5 Szélesség 12 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja ált. iskola napközi			3.8 Tulajdonos/KEZELŐ KLIK TANKERÜLETI IG.		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja szabadon álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás kúriakert közepén ÉNy-DK tengely
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület két gazdasági épület-átalakítva
4.5 Településképi szerep Nemesi kúria hagyományos telepítés őrzője	4.6 Építészeti tömeg DNy-ra rövid szárú U alakú, túloldalt, ÉK-re középen kiugró szárnnyal, ÉNy-i sarkon toronnyal

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) átalakított, eredetileg klasszicista és romantikus	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla	5.4 Tetőidom nyeregtető, torony sátortető
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat tegola hullámlemez
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei nincs eredeti	5.8 Ablakok formai jellemzői nincs eredeti
5.9 Kapu, ajtó anyaga műanyag	5.10 Ablakszerkezet anyaga műanyag
5.11 Diszítványok, tagozatok eltávolították, A torony Ny-i falán címer/Sztáray	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma egykor majorsághoz kapcsolt kastélykertben levő kúria és melléképületek, a történeti telket részben felosztották, a kert egy részében új iskolaépület	6.2 Települési karakter vidéki kúria, majorsági
6.3 Terep, táji jellemző a kert enyhén emelkedő	6.4 Illeszkedés a karakterhez karakterformáló épület és környezet
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete értékes faegyességekkel történeti kert-helyi „arborétum” hozzá tartozik a 466/2 ingatlan is	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
6.9 Megjegyzések Most iskolai napközi, néhai Brudern-Sztáray kastély. Az 1850 kör. épületet 1899-ben kibővítették, tornyos oldalszárnnyal. 1960-as években felismerhetetlenségig átalakították. ÉNy-i homlokzatán meghagyták a Sztáray család címerét.	

7. Helyszínrajz

KÉP:

2015.04.

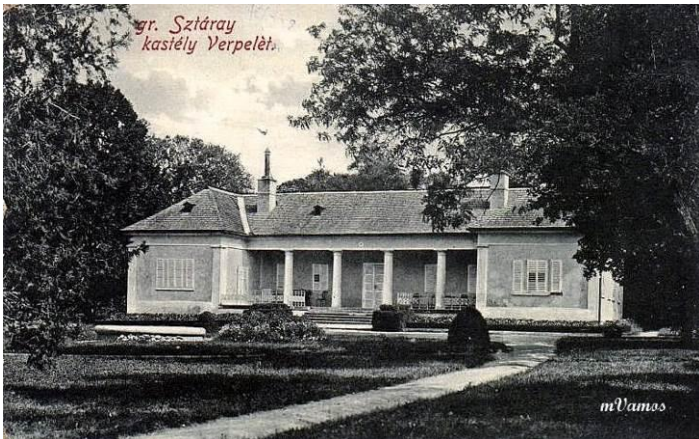

meghagyott Sztáray címer

ÉNY-i homlokzat-végén a torony

archiv képek. a klasszicista kúria a portikusszal, az 1899-ben átépült romantikus kastély toronnyal

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám	
1.3 Kerület			
1.4 Cím (utca) SZABADSÁG tér		1.5 Házzszám 2	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 1683/2			
1.8 Egyéb azonosító adatok I.		1.9 Egyéb azonosító adatok II.	
1.10 Megnevezés volt szálloda			
1.11 Létesítmény			
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés	
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)	
2.1 Építészeti érték			
4	Megjegyzés egyedi középület		
2.2 Művelődéstörténeti érték			
4	Megjegyzés egykori szálloda, takarékszövetkezet épülete		
2.3 Környezeti érték			
5	Megjegyzés téralkotó középület		
2.4 Eredetiség			
3	Megjegyzés átalakított, ablakok cserélve		
2.5 Műszaki állapot			
4	Megjegyzés leszegényített homlokzat, karbantartott,		
2.6 Megőrzés fontossága			
5	Megjegyzés Egyedileg megőrzött jellegzetes építészeti értéke és piactéri/ főutcai településképi alkotó szerepe miatt		

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 20. sz. 20-as évei (későszec. ablak- neobarokk erkély)	3.2 Átalakítások ideje 2010 kör. homlokzat simítás, műanyag bal., tondachcserép	3.3 Magasság 8,5m párkányig rizalit oromzat 10 m	3.4 Hosszúság 20 m	3.5 Szélesség 6,5 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja üzletház			3.8 Tulajdonos társas/magán		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja telek szélességében beépítve	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás É-D,
4.3 Szintszám földszint+ emelet	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Településközpont beépítésének tanúja	4.6 Építészeti tömeg T formájú, a telek belseje felé középszárny. Főhomlokzaton oszlopokkal támasztott erkély

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) szecesszós-és neobarokk elemek	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga téglá, dörzsölt	5.4 Tetőidom kontyolt nyeregtető, udvar utca felől fióktetőzet
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat és rusztikus kőburkolat	5.6 Tetőhéjazat sajtolt cserép (új termék)
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei főhomlokzaton, erkély alatt	5.8 Ablakok formai jellemzői műanyag ablakok Eredetileg: T-osztosztásos kapcsolt tokos, rombuszos üvegosztással a felülvilágítón (későszecessziós típus)
5.9 Kapu, ajtó anyaga műanyag szerk.	5.10 Ablakszerkezet anyaga műanyag szerk.
5.11 Diszítványok, tagozatok középrizalit oromzatos kőburkolatos sávok közt (oldalrészekon eredetileg egyszerű osztópárkány volt)	5.12 Helyi sajátosság jellegzetes nagyközségi középület tömege, tetőidoma és oromfala és erkélye megmaradt

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma településközponti fekvés, eredetileg fésűs beépítés, részleges zártkör	6.2 Települési karakter nagyközségi
6.3 Terep, táji jellemző sík	6.4 Illeszkedés a karakterhez karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
6.9 Megjegyzések	

7. Helyszínrajz/fotó

KÉP: 2015.04.

archív képek:

(mVámos-repro)

archiv kép régi képeslapokról

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám	
1.3 Kerület			
1.4 Cím (utca) SZABADSÁG TÉR 8.		1.5 Házzszám 8	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 1504			
1.8 Egyéb azonosító adatok I. KOSSUTH LAJOS utca és utca sarkán is		1.9 Egyéb azonosító adatok II.	
1.10 Megnevezés r.k plébániatemplom			
1.11 Létesítmény			
1.12 Koordináták X: 278679 Y: 738253		1.13 Megjegyzés	
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
4	Megjegyzés egyedi egyházi épület	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
	Megjegyzés	
2.3 Környezeti érték		
5	Megjegyzés támfalás kertben álló kiemelkedő épület	
2.4 Eredetiség		
5	Megjegyzés középkori eredet, bemutatva, barokk átalakítás, 20 századi belső felújítás	
2.5 Műszaki állapot		
5	Megjegyzés jó	
2.6 Megőrzés fontossága		
5	Megjegyzés Egyedileg megőrzött jellegzetes építészeti értéke és településképi alkotó szerepe miatt	

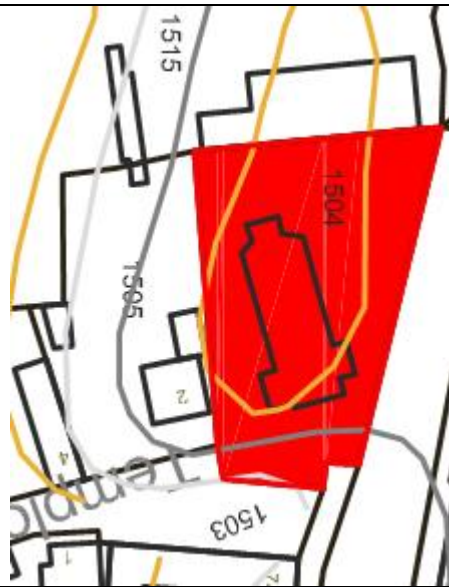
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 13-14 sz, 18. sz. közepe utáni	3.2 Átalakítások ideje 19. sz vége-20 sz.	3.3 Magasság	3.4 Hosszúság	3.5 Szélesség	3.6 Védettség(ek) műemlék törzsszáma 2157
3.7 A hasznosítás módja templom			3.8 Tulajdonos rk. egyház verpeléti plébániahivatal		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja szabadon álló kerttel	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás K-Ny
4.3 Szintszám 1 + egy torony	4.4 Melléképület szentély mellett alacsonyabb sekrestye, hozzáépült
4.5 Településképi szerep Hagyományos beépítés és lépték őrzője	4.6 Építészeti tömeg osztatlan (szentély keskenyebb traktus) és torony

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) későbarokk, feltárt részen középkori	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla	5.4 Tetőidom kontyolt nyeregtető, toronysisak hagymataggal
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat (símított)	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala , torony horganylemezes
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei torony alatt és déli oldali bejárat	5.8 Ablakok formai jellemzői későbarokk keresztosztásos egyrétegű, négyzetes üveg alosztással
5.9 Kapu, ajtó anyaga fa	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa
5.11 Diszitmények, tagozatok a toronyon órapárkány, ablakok-ajtók körül fehér vakolatsáv	5.12 Helyi sajátosság térbeli helyzete és kétoldali megközelíhetősége

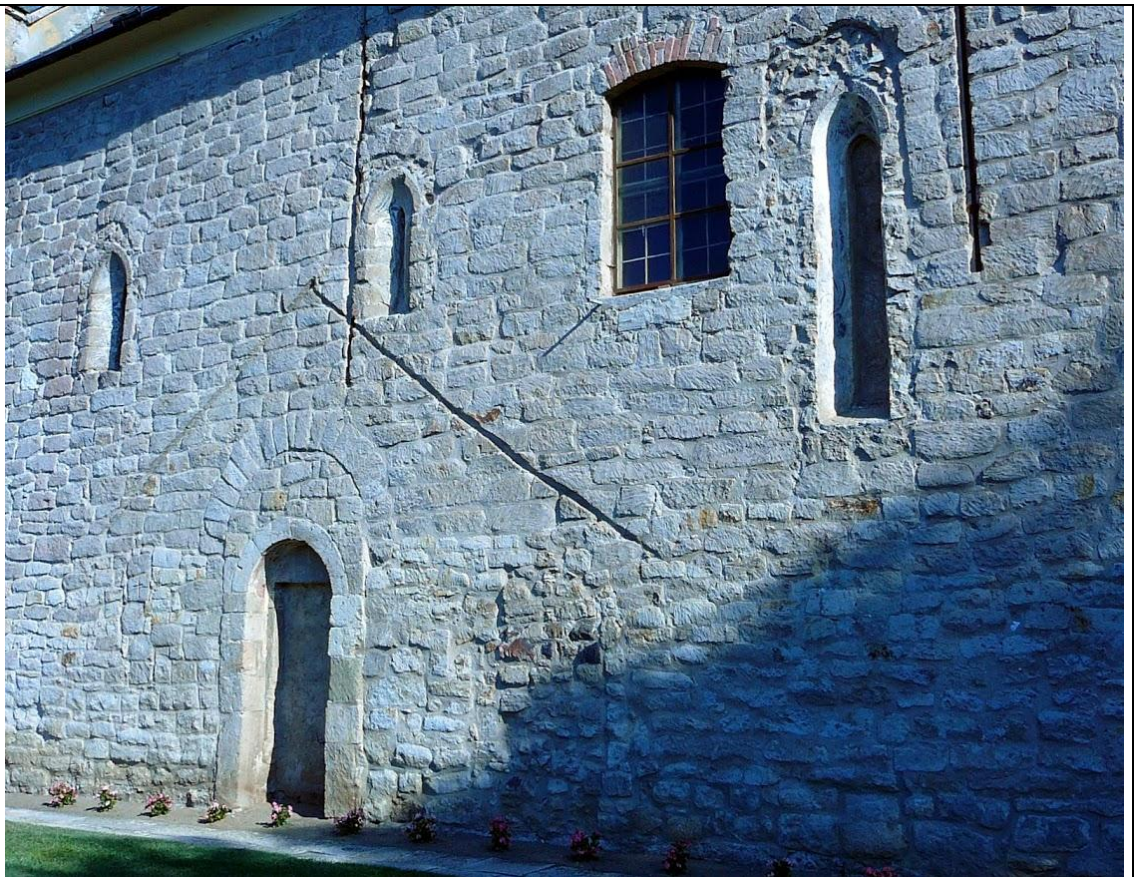
6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma településközpont / piac közelében	6.2 Települési karakter nagyközségi
6.3 Terep, táji jellemző erősen lejtős ill. támfalas, templomház platón áll	6.4 Illeszkedés a karakterhez karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete templomkertében méretes faegyedek	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
6.9 Megjegyzések	

7. Helyszínrajz	
-----------------	--

KÉP: 2015.04.

Détsy Mihály kutatása alapján feltát középkori részek
achiv kép régi képeslapról

1. Azonosítás		
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám
1.3 Kerület		
1.4 Cím (utca) PETŐFI utca		1.5 Házzszám 12
1.6 Egyéb jelölés		
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 670		
1.8 Egyéb azonosító adatok I. BÉKE U. SAROK		1.9 Egyéb azonosító adatok II.
1.10 Megnevezés SZOBORFÜLKE/SZENTKÉP-OSZLOP		
1.11 Létesítmény		
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám
1.17 Fényképtári szám		

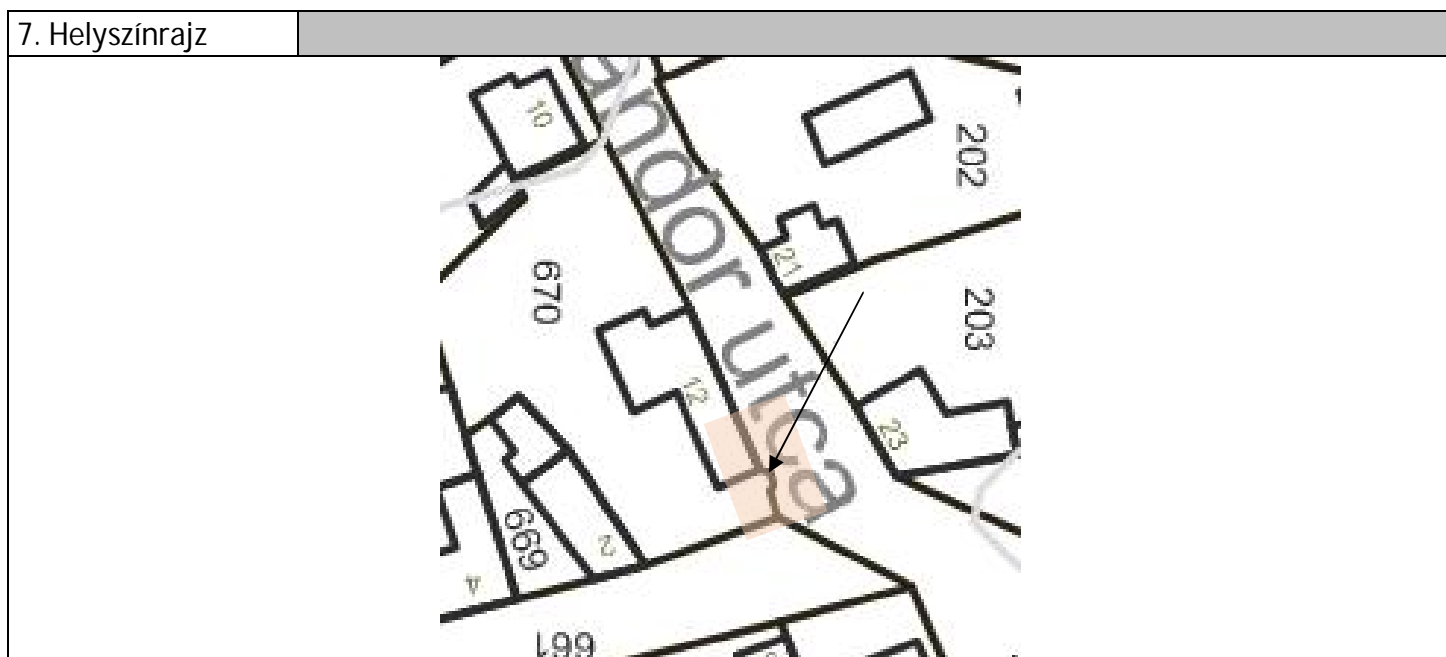
2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
3	Megjegyzés egyszerű, de határozott tömeg	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
	Megjegyzés	
2.3 Környezeti érték		
3	Megjegyzés épülethez ragszott-különlegesség	
2.4 Eredetiség		
4	Megjegyzés	
2.5 Műszaki állapot		
3	Megjegyzés karban tartott	
2.6 Megőrzés fontossága		
5	Megjegyzés Egyedileg megőzödött sajátossága és településképi alkotó szerepe miatt	

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19. sz vége-20.sz elje	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság 3,8 m	3.4 Hosszúság 1,5 m	3.5 Szélesség 1,5 m	3.6 Védettség(ek) helyi védettségre JAVASOLT
3.7 A hasznosítás módja szentképoszlop házikó			3.8 Tulajdonos magán		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja Fésűs	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás Oldalhatáron DK-ÉNy tengelyű, délny-ra tájolt
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan, hasáb, sátoztetővel

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) falusi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla	5.4 Tetőidom sátoztető
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei	5.8 Ablakok formai jellemzői
5.9 Kapu, ajtó anyaga	5.10 Ablakszerkezet anyaga
5.11 Diszítványok, tagozatok egy kis övparkány az eresz alatt	5.12 Helyi sajátosság egyedi építmény, házfalhoz ragasztva, utcára tájolva

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma	6.2 Települési karakter
6.3 Terep, táji jellemző	6.4 Illeszkedés a karakterh
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete járda nélküli, széle pázsitos előkert	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
6.9 Megjegyzések	

KÉP:

2015.04.

1. Azonosítás		
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám MŰEMLÉK törzsszám: 2159
1.3 Kerület		
1.4 Cím (utca) TŰZOLTÓ utca		1.5 Házzszám 11
1.6 Egyéb jelölés		
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 761		
1.8 Egyéb azonosító adatok I. egykori Németh-Szentkirályi-Mlinkó-Kanzsó kúria (Borovszky, 88.) Kanzsó idejében r.kat. elemi skola		1.9 Egyéb azonosító adatok II.
1.10 Megnevezés Németh kúria és kert		
1.11 Létesítmény intézményi irodák		
1.12 Koordináták (EOV) X: 278723 Y: 738360		1.13 Megjegyzés
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám
1.17 Fényképtári szám		

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
3	Megjegyzés egykori kastély építésze redukálódott: beépített tornác	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
3	Megjegyzés Kanzsó György néptanító, lokálpatrióta itt vezette az elemi iskolát	
2.3 Környezeti érték		
4	Megjegyzés	
2.4 Eredetiség		
4	Megjegyzés többször felújított: tömeg, tető, ablakok fennmaradtak	
2.5 Műszaki állapot		
4	Megjegyzés jókarban tartott	
2.6 Megőrzés fontossága		
4	Megjegyzés védett	

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19. sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje 19. sz vége és 20.sz 60-as és 80-as évek	3.3 Magasság 4,5 m	3.4 Hosszúság 30 m +középszárny 8 m	3.5 Szélesség 12 m	3.6 Védettség(ek) MŰEMLÉK TSZ. 2159 kijelölt műemléki környezettel
3.7 A hasznosítás módja erdészeti és más szervezeti irodák			3.8 Tulajdonos/KEZELŐ önkormányzat		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja szabadon álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás Ék-DNy tengely, városháza téren előkerttel
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület udvari –szabadon álló- gazdasági épület a 714/2 hrsz ingatlanon
4.5 Településképi szerep Nemesi kúria hagyományos telepítés őrzője	4.6 Építészeti tömeg ÉK-re L alakban udvari szárny

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) átalakított, eredetileg klasszicista	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla	5.4 Tetőidom kontyolt nyeregtető
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat	5.6 Tetőhéjazat cserép
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei oldalkerten át bejárat udvarból	5.8 Ablakok formai jellemzői 19. sz. 70-es éveiből való felújítás eredménye, kifelé- befele nyíló kapcsolt tokos, keresztosztás közepső osztóval, felülvilágító szárnyakkal
5.9 Kapu, ajtó anyaga műanyag	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, eredeti dióparkók
5.11 Diszítványok, tagozatok udvaron tornác egykori oszlopfői (pálma)	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma a település központjában levő igazgatási jellegű kúria	6.2 Települési karakter vidéki kúria, nagyközségi
6.3 Terep, táji jellemző sík	6.4 Illeszkedés a karakterhez karakterformáló épület és környezet
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete eredeti kastélykert kompozíciója, növényállománya nem felismerhető	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák udvari tornáchoz fémszerk. előtető rombolja a történeti hatást
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme előkert kerítéssel (kerítés nem stilszerű) kijelölt műemléki környezet
6.9 Megjegyzések Most iskolai napközi, néhai Brudern-Sztáray kastély. Az 1850 kör. épületet 1899-ben kibővítették, tornyos oldalszárnyal. 1960-as években felismerhetetlenségig átalakították. ÉNy-i homlokzatán meghagyták a Sztáray család címerét.	

7. Helyszínrajz

KÉP:

2015.04.

udvar látványa színnel és pajtával (714/2 hrsz leválasztott telken)

udvari homlokzat 09.sz végén befalazott tornáccal

archiv képek. a klasszicista kúria és elemi iskolaként

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám MŰEMLÉK 2158	
1.3 Kerület			
1.4 Cím (utca) KOSSUTH LAJOS utca		1.5 Házsám	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 146/2			
1.8 Egyéb azonosító adatok I. FŐÚT MENTÉN KÖZTERÜLETEN		1.9 Egyéb azonosító adatok II.	
1.10 Megnevezés egykori kovácsműhely			
1.11 Létesítmény			
1.12 Koordináták X: 279010 Y: 738020		1.13 Megjegyzés	
1.14 Időpont 2015. ÁPRILIS 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
5	Megjegyzés NÉPI IPARI EMLÉK	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
4	Megjegyzés IPAROSSÁG EMLÉKE, TALÁLKOZÓHELY	
2.3 Környezeti érték		
4	Megjegyzés út menti telepítés-elérhetőség érdekében	
2.4 Eredetiség		
5	Megjegyzés hiteles forma és belső technológia	
2.5 Műszaki állapot		
4	Megjegyzés fenntartott, környezeti terepszint emelt	
2.6 Megőrzés fontossága		
5	Megjegyzés Eredeti funkciója, egyedi építészeti értéke, sajátossága és településképi alkotó szerepe miatt	

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság	3.4 Hosszúság	3.5 Szélesség	3.6 Védettség(ek) MŰEMLÉK törzsszáma: 2158
3.7 A hasznosítás módja muzeális bemutatóhely-kovácsműhely			3.8 Tulajdonos		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja szabadon álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás É-D tájolt
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Hagyományos lépték és falusi ipari funkció őrzője	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) nép	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga vályog, laposkő	5.4 Tetőidom nyeregvető, hátul kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolt, kürtő nyers kő	5.6 Tetőhéjazat nád
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei	5.8 Ablakok formai jellemzői
5.9 Kapu, ajtó anyaga	5.10 Ablakszerkezet anyaga
5.11 Diszítványok, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság

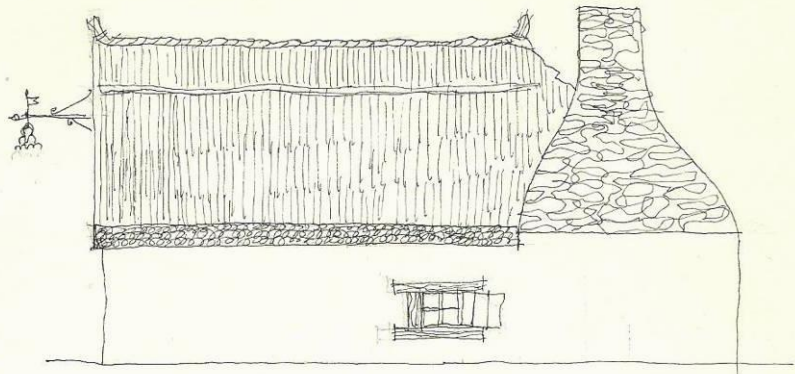
6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma főút közterületének teresedése	6.2 Települési karakter falusi/nagyközségi
6.3 Terep, táji jellemző sík, feltöltődött, a kovácsműhely besüllyedt	6.4 Illeszkedés a karakterhez egyedi
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete közpakként kezelve, thuja columna beültetésekkel	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem thuja tájidegen növény a falusi környezetben	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
6.9 Megjegyzések	

7. Helyszínrajz

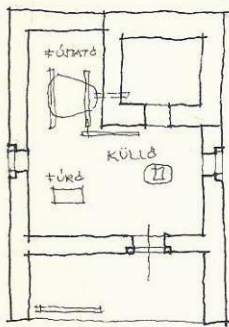
KÉP:

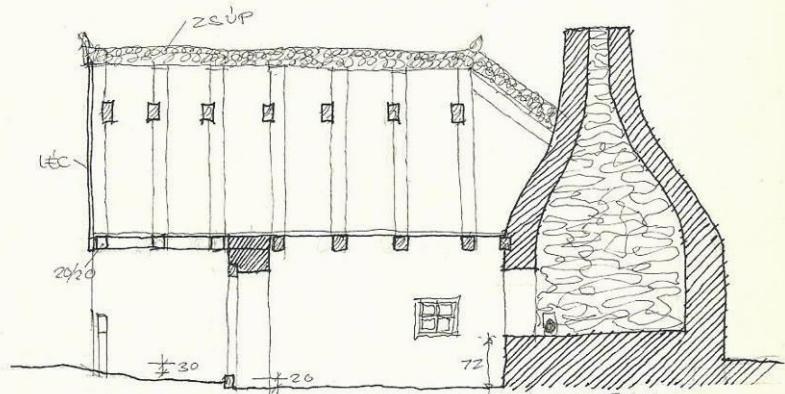
VERPELET, KOVÁCSMŰHELY

1: 100

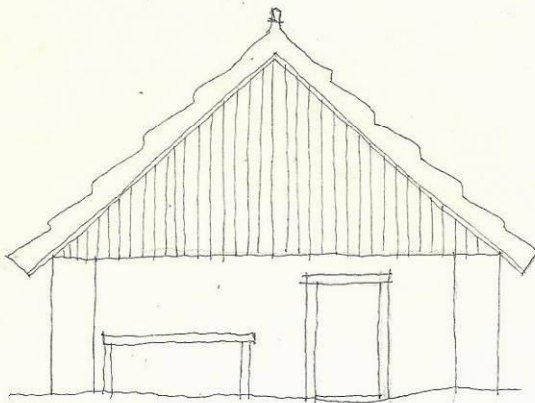

~ 1: 200

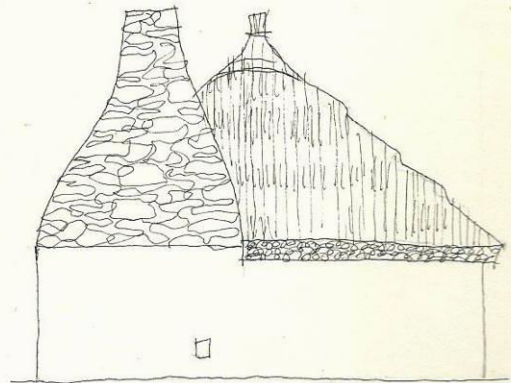

1: 100

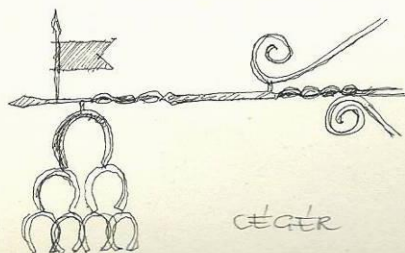
Vukov 1971

1: 100

1: 100

1. Azonosítás		
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás VERPELÉT		1.2 Törzsszám
1.3 Kerület		
1.4 Cím (utca) KOSSUTH LAJOS utca		1.5 Házsám 64
1.6 Egyéb jelölés		
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 1704/1		
1.8 Egyéb azonosító adatok I.		1.9 Egyéb azonosító adatok II.
1.10 Megnevezés középület		
1.11 Létesítmény		
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés
1.14 Időpont 2015. árpilis 5.	1.15 Felmérő Dr. Vukov K.	1.16 Térképszám
1.17 Fényképtári szám		

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték		
4	Megjegyzés középület (lgazgatási), jellegzetes háztípus, neobarokk vakolatdíszes homlokzattal	
2.2 Művelődéstörténeti érték		
	Megjegyzés	
2.3 Környezeti érték		
4	Megjegyzés települési meghatározó épület-kisvárosias hatású, oszlopos díszműlakatos kapuval	
2.4 Eredetiség		
4	Megjegyzés felújított, neobarokk dísz mellett a régi tömeg és arány változatlan	
2.5 Műszaki állapot		
5	Megjegyzés a homlokzatok eredetiségüket még megőrizték, felújítás történt	
2.6 Megőrzés fontossága		
5	Megjegyzés Egyedileg megőrzött jellegzetes építészeti értéke és főutcai településképi alkotó szerepe miatt	

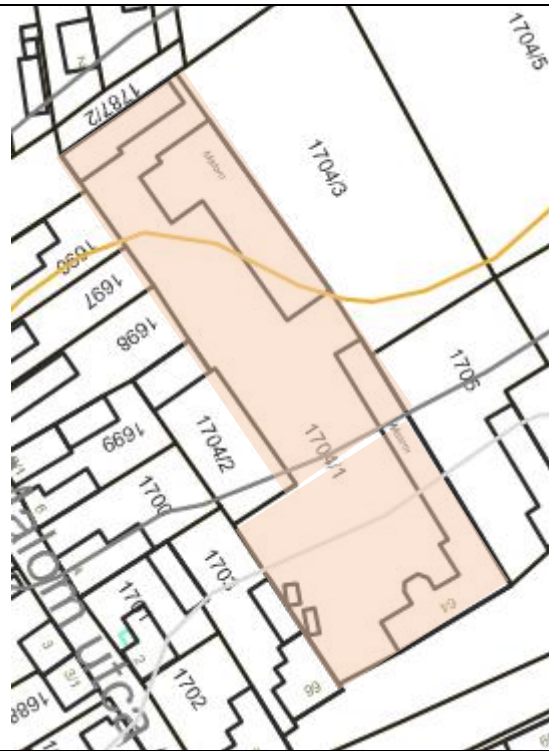
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19. sz. közepe utáni	3.2 Átalakítások ideje 20. sz eleje (manzard tetőablak)	3.3 Magasság 4,8 m	3.4 Hosszúság 25 m	3.5 Szélesség 10 m udvari szárny 6 x 30 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja iroda, pékbolt, udvarán malomüzem			3.8 Tulajdonos magán, társasági		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja utcavonallal párhuzamos, zárt kerítés, lakatos kapu,	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás L alakú, utcavonalon és udvar felé
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület É-i telekhatáron hosszú udvari szárny, udvar mélyén malom üzemi épület(emeletes)
4.5 Településképi szerep kiemelt szerepű építészeti megjelenés	4.6 Építészeti tömeg L alakú, utcai szárnyon enyhe rizalitok, manzard tető

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) falusi, eklektika	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla	5.4 Tetőidom kontyolt nyeregtető, rizalit felett manzard tető- tetőablakokkal és tornyocskákkal
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei Zárt kerítésben ajtó és kétszárnyú kapu	5.8 Ablakok formai jellemzői keresztosztásos kapcsolt tokos, rizalitokon kettős ablak, üveg alosztásokkal
5.9 Kapu, ajtó anyaga díszműlakatos kivitel (kovácsolt levelekkel)	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, mázolt, fém pálca rácsokkal
5.11 Díszítmények, tagozatok profilált tagozatokkal, gipsz szemöldökdíszekkel	5.12 Helyi sajátosság eklektikus vakolathomlokzat az egykori nagyközségben néhány jobbmódú házon van csak

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma eredetileg fésűs beépítés, részleges zárt sor, középületek ebből kiemelkednek	6.2 Települési karakter nagyközségi
6.3 Terep, táji jellemző az udvar, a kert enyhén lejtő a malomépület felé	6.4 Illeszkedés a karakterhez karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete burkolt utcaszakasz parkolóval, fákkal	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
6.9 Megjegyzések	

7. Helyszínrajz	
-----------------	--

KÉP:

2015.04.

